

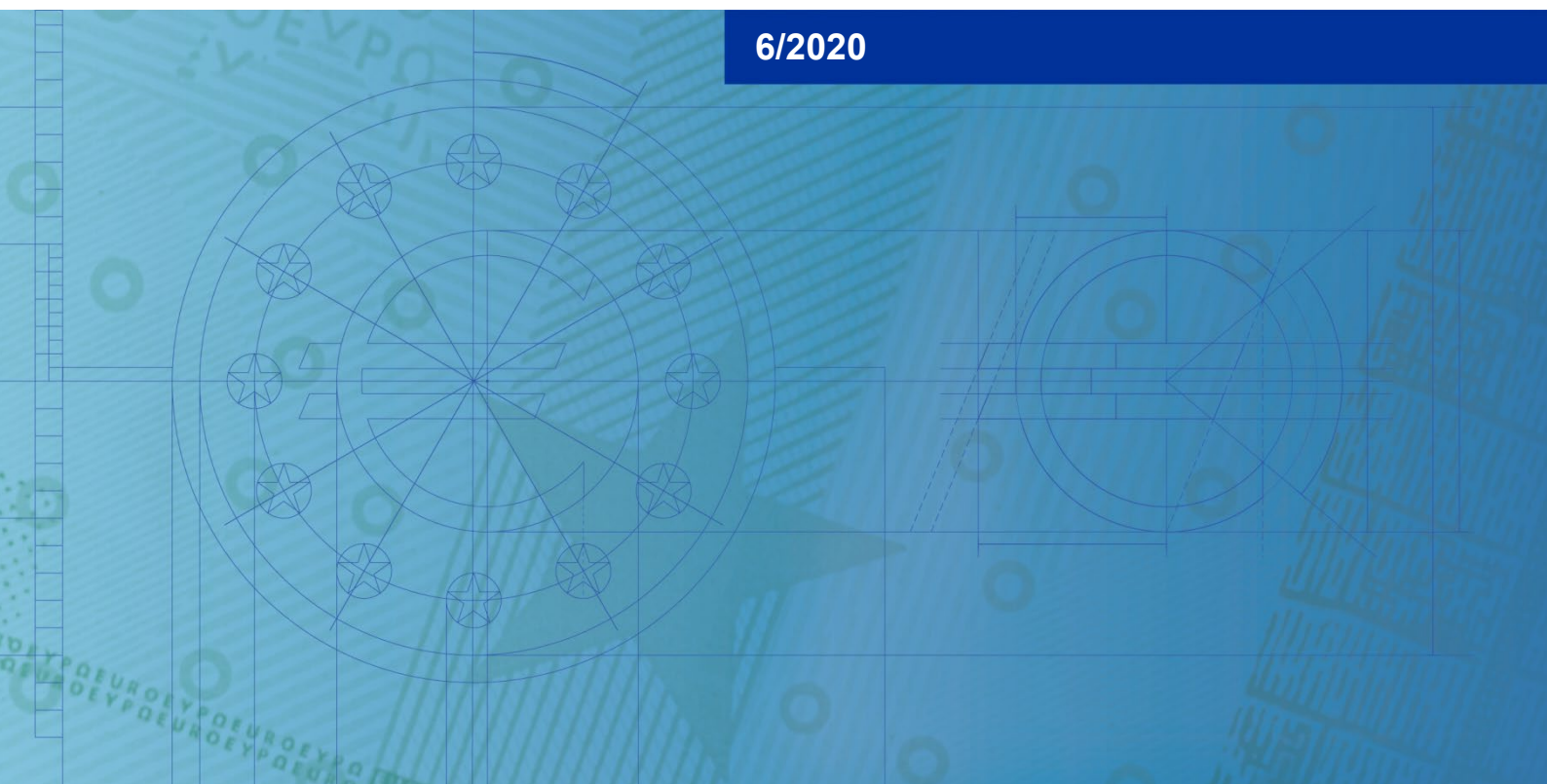

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

6/2020

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	7
2. Finanšu norises	16
3. Saimnieciskā darbība	22
4. Cenas un izmaksas	29
5. Nauda un kredītu atlikumi	35
6. Fiskālās norises	44
Ielikumi	48
1. Bulgārijas leva un Horvātijas kuna Valūtas kursa mehānismā (VKM II)	48
2. ECB uzlabotie efektīvā valūtas kursa rādītāji	53
3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 6. maijs–21. jūlijs)	58
4. Nesenā straujā nenoteiktības kāpuma ietekme uz euro zonas ekonomisko aktivitāti	65
5. Covid-19 un māsaimniecību uzkrājumu pieaugums: piesardzības nolūkā vai piespiedu kārtā?	69
6. Netiešo nodokļu ietekme uz euro zonas inflāciju un tās perspektīvu	74
7. Valsts aizdevumu garantijas un banku aizdevumi Covid-19 laikā	78
8. ES tautsaimniecības atveseļošanas pasākumu paketes fiskālā ietekme	86
Raksti	
1. <i>China's path to normalisation in the aftermath of the COVID-19 pandemic</i> (Ķīnas ceļš uz situācijas normalizēšanos pēc Covid-19 pandēmijas) ¹	
2. <i>The viral effects of foreign trade and supply networks in the euro area</i> (Ārējās tirdzniecības un piegādes tīklu virusālā ietekme eiro zonā) ¹	
3. <i>Automatic fiscal stabilisers in the euro area and the COVID-19 crisis</i> (Euro zonas automātiskie fiskālie stabilizatori un Covid-19 krīze) ¹	
Statistika	S1

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

ECB Padome 2020. gada 10. septembra monetārās politikas sanāksmē nolēma nemainīt stimulējošo monetārās politikas nostāju. Saņemtā informācija liecina par spēcīgu (lai gan nepilnīgu) aktivitātes atjaunošanos, kas pamatā atbilst iepriekš gaidītajam, kaut arī aktivitātes līmenis joprojām ir ievērojami zemāks nekā pirms koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas. Lai gan apstrādes rūpniecības nozares aktivitāte turpinājusi uzlaboties, pakalpojumu nozarē attīstības temps pēdējā laikā nedaudz palēninājies. Atveseļošanās intensitāte vēl arvien saistīta ar būtisku nenoteiktību, jo tā joprojām lielā mērā atkarīga no pandēmijas turpmākās attīstības un ierobežojošo pasākumu sekmīguma. Vērojama būtiska euro zonas iekšzemes pieprasījuma atjaunošanās salīdzinājumā ar iepriekšējo zemo līmeni, lai gan lielā nenoteiktība saistībā ar tautsaimniecības perspektīvu turpina nelabvēlīgi ietekmēt iedzīvotāju patēriņu un ieguldījumus uzņēmējdarbībā. Kopējo inflāciju mazina zemas enerģijas cenas un vājš cenu spiediens neliela pieprasījuma un būtiska darba tirgus resursu pārpalikuma kontekstā. Šajos apstākļos joprojām nepieciešama būtiska monetārā stimulēšana, lai veicinātu tautsaimniecības atveseļošanos un vidējā termiņā nosargātu cenu stabilitāti. Tāpēc Padome 2020. gada 10. septembra sanāksmē nolēma vēlreiz apstiprināt savu stimulējošo monetārās politikas nostāju.

Padomes 2020. gada 10. septembra sanāksmē veiktais ekonomiskais un monetārais novērtējums

Koronavīrusa pandēmija joprojām ir galvenais globālās tautsaimniecības nenoteiktības avots. Pēc īslaicīgas stabilizēšanās aptuveni maija vidū, kura noteica ierobežojošo pasākumu pakāpenisku atcelšanu, jaunu inficēšanās gadījumu skaits dienā nesen atkal sācis palielināties, izraisot spēcīgas bažas par koronavīrusa infekcijas strauju atjaunošanos. Šīs bailes negatīvi ietekmē patērētāju konfidenci. Ienākošie dati apstiprina, ka globālā ekonomiskā aktivitāte 2. ceturksnī sasniedza zemāko līmeni un sāka atjaunoties atbilstoši pakāpeniskai ierobežojošo pasākumu atcelšanai, sākot ar maija vidu. ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs paredzēts, ka pasaules reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 3.7% un 2021. un 2022. gadā palielināsies attiecīgi par 6.2% un 3.8%. Globālās tirdzniecības sarukums būs lielāks, ņemot vērā gan spēcīgo procikliskumu, īpaši ekonomiskās lejupslīdes laikā, gan koronavīrusa izraisītās krīzes īpašo raksturu, jo ierobežojošie pasākumi izraisījuši globālo ražošanas ķēžu pārrāvumus un tirdzniecības izmaksu kāpumu. Globālās perspektīvas riski joprojām ir lejupevērsti, ņemot vērā ilgstošo nenoteiktību saistībā ar pandēmijas attīstību, kas var ilglaicīgi negatīvi ietekmēt globālo tautsaimniecību. Citi lejupevērstie riski saistīti ar breksita sarunu rezultātu, tirdzniecības protekcionisma pieauguma risku un ilgāka termiņa negatīvo ietekmi uz globālajām piegādes ķēdēm.

Lai gan finanšu nosacījumi euro zonā kopš Padomes 2020. gada jūnija sanāksmes nedaudz atviegloti, pagaidām nav atjaunojies pirms koronavīrusa

pandēmijas vērotais līmenis. Aplūkojamā periodā (no 2020. gada 4. jūnija līdz 2020. gada 9. septembrim) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pārvirzījās nedaudz lejup, un, lai gan īstermiņa galā tā ir nedaudz apvērsta, tas neliecina par nepārprotamām procentu likmju samazinājuma gaidām. Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju starpības aplūkojamā periodā monetārā un fiskālā atbalsta pasākumu apstākļos samazinājās. Riskanto aktīvu cenas nedaudz palielinājās galvenokārt kopumā pozitīvākas īstermiņa peļņas perspektīvas ietekmē. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē un attiecībā pret ASV dolāru samērā spēcīgi palielinājies.

Euro zonas reālais IKP 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni saruka par 11.8%. Saņemtie dati un apsekojumu rezultāti norāda, ka euro zonas tautsaimniecība turpina atveseļoties, un liecina par spēcīgu IKP kāpuma atjaunošanos 3. ceturksnī, lai gan tas joprojām ir zemāks par līmeni, ka bija vērojams pirms krīzes. Viena laiku ar būtisku rūpniecības produkcijas un pakalpojumu sniegšanas kāpuma atsākšanos vērojamas nepārprotamas patēriņa atjaunošanās pazīmes. Pakalpojumu nozarē salīdzinājumā ar apstrādes rūpniecības nozari attīstības temps pēdējā laikā palēninājies – par to liecina arī augustā veikto apsekojumu rezultāti. Koronavīrusa infekcijas rādītāju pieaugums vasaras mēnešos pasliktina īstermiņa perspektīvu. Turpmāka stabila atveseļošanās būs ļoti atkarīga no pandēmijas izplatības un tās ierobežošanas politiku veiksmīguma. Lai gan ar pandēmijas izplatību saistītā nenoteiktība, visticamāk, mazinās darba tirgus, patēriņa un ieguldījumu atveseļošanās intensitāti, labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, ekspansīvai fiskālajai nostājai un globālās aktivitātes un pieprasījuma stabilizācijai vajadzētu veicināt euro zonas tautsaimniecības attīstību.

Šāds vērtējums pamatā atspoguļots ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai. Šīs aplēses paredz reālā IKP izaugsmi 2020. gadā par –8.0%, 2021. gadā par 5.0% un 2022. gadā par 3.2%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam koriģēta un paaugstināta, bet 2021. un 2022. gadam kopumā nav mainīta. Ņemot vērā, ka ar šo perspektīvu saistīta ārkārtīgi liela nenoteiktība, iespēju aplēses ietver divus alternatīvus scenārijus – optimistisko un pesimistisko –, kas atbilst dažādiem pieņēmumiem attiecībā uz pandēmijas gaitu.¹ Kopumā tiek uzskatīts, ka euro zonas izaugsmes perspektīvas riski vēl arvien ir lejuvērsti. Šāds novērtējums galvenokārt atspoguļo pandēmijas joprojām neskaidro ietekmi uz tautsaimniecību un finansēm.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2020. gada augustā samazinājās līdz –0.2.% (jūlijā – 0.4%). Pamatojoties uz pašreizējām naftas cenām un biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām un ņemot vērā, ka Vācijā uz laiku samazināta PVN likme, kopējā inflācija, visticamāk, nākamajos mēnešos saglabāsies negatīva, bet 2021. gada sākumā atkal palielināsies. Turklāt vāja pieprasījuma, zemāka darba samaksas spiediena un euro kursa kāpuma dēļ īstermiņā saglabāsies neliels cenu spiediens, neraugoties uz zināmu augšupvērstu cenu spiedienu saistībā ar piegādes ierobežojumiem. Vidējā termiņā pieprasījuma

¹ Sk. "ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. septembrī publicētas ECB interneta vietnē.

atvēršot, ko veicinās stimulējoša monetārā un fiskālā politika, radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji atkal ir līmenī, kāds bija pirms pandēmijas, bet joprojām ir ļoti zemi, savukārt uz apsekojumiem balstītie rādītāji saglabājas zemā līmenī.

Šis novērtējums pamatā atspoguļots arī ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, kas paredz, ka gada inflācija 2020. gadā būs 0.3%, 2021. gadā – 1.0% un 2022. gadā – 1.3%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm inflācijas prognoze 2020. gadam nav mainīta, 2021. gadam ir koriģēta un paaugstināta un 2022. gadam nav mainīta. Nemainītā inflācijas prognoze 2022. gadam slēpj augšupvērstu inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) korekciju, daļēji atspoguļojot monetārās un fiskālās politikas pasākumu pozitīvo ietekmi, ko lielā mērā kompensē koriģēta enerģijas cenu tendence. Gaidāms, ka SPC1 gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.8%, 2021. gadā – 0.9% un 2022. gadā – 1.1%.

Koronavīrusa pandēmija turpinājusi būtiski ietekmēt monetāro dinamiku euro zonā. Turpinājies plašās naudas (M3) pieaugums, 2020. gada jūlijā sasniedzot 10.2% (jūnijā – 9.2%). Spēcīgais naudas rādītāju kāpums atspoguļo iekšzemes kredītu izsniegšanu un turpmākas Eurosistēmas veiktās aktīvu iegādes, kā arī piesardzības apsvērumus, kas veicina naudas līdzekļu turētāju sektora pastiprinātu izvēli par labu likviditātei. Šaurās naudas rādītājs M1, kas ietver vislikvidākās M3 sastāvdaļas, joprojām ir galvenais plašās naudas kāpumu noteicošais faktors. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu dinamiku turpināja noteikt koronavīrusa ietekme uz ekonomisko aktivitāti. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps jūlijā pamatā saglabājās stabils (7.0%; jūnijā – 7.1%). Šāds spēcīgs pieaugums atspoguļo uzņēmumu paaugstinātās likviditātes vajadzības, lai finansētu kārtējos izdevumus un apgrozāmo kapitālu, kā arī papildinātu likviditātes drošības rezerves, lai gan ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās rezultātā to ieņēmumi nedaudz uzlabojusies. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps jūlijā kopumā nemainījās un bija 3.0%. Padomes īstenotie politikas pasākumi kopā ar valsts valdību un Eiropas institūciju veiktajiem pasākumiem turpinās veicināt finansējuma pieejamību, t.sk. tiem, kurus visvairāk ietekmējušas koronavīrusa pandēmijas sekas.

Koronavīrusa pandēmijai joprojām ir ārkārtīgi liela ietekme uz valsts finansēm euro zonā. Ierobežojošo pasākumu fiskālās izmaksas visās euro zonas valstīs bijušas ļoti būtiskas, kaut arī pastāv valsts atšķirības gan izmaksu ziņā, gan reakcijas spējas ziņā. Prognozēts, ka tautsaimniecības lejupslīdes un ievērojamā fiskālā atbalsta dēļ valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā būtiski palielināsies, sasniedzot 8.8% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Paredzams, ka deficīta rādītājs 2021. un 2022. gadā saruks attiecīgi līdz 4.9% no IKP un 3.6% no IKP. Plašo 2020. gada fiskālo pasākumu rezultātā attiecīgi pasliktinājusies cikliski koriģētā sākotnējā bilance, kas papildus negatīvajai cikliskajai komponentei atspoguļoja makroekonomiskās situācijas pasliktināšanos. Gaidāms, ka pēc tam sekojošo uzlabošanās noteiks ārkārtas pasākumu pakāpeniska izbeigšana un cikliskās situācijas uzlabošanās. Joprojām kritiski svarīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā euro zonas tautsaimniecības krasi sarukumu, lai gan

pasākumiem jābūt mērķtiecīgiem un īslaicīgiem. Šajā sakarā ļoti labvēlīgi vērtējams gan Eiropadomes apstiprinātais triju drošības garantiju kopums 540 mljrd. euro apjomā, gan Eiropas Komisijas "Nākamās paaudzes ES" pakete 750 mljrd. euro apjomā, kas var sniegt būtisku atbalstu pandēmijas vissmagāk skartajiem reģioniem un nozarēm.

Monetārās politikas pasākumu pakete

Apkopojot var teikt – tautsaimniecības analīzes rezultātu un monetārās analīzes sniegto signālu salīdzinājums apstiprināja, ka nepieciešams būtiskā apjomā īstenot stimulējošas monetārās politikas pasākumus, lai vidējā termiņā nodrošinātu stabilu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Šādos apstākļos Padome 2020. gada 10. septembrī atkārtoti apstiprināja pieņemto stimulējošās monetārās politikas pasākumu kopumu.

1. Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Tiek prognozēts, ka tās saglabāsies tagadējā vai zemākā līmenī līdz brīdim, kad iespēju aplēšu periodā būs vērojama inflācijas perspektīvas stabila virzība uz līmeni, kas ir pietiekami tuvu, bet zem 2%, un šī virzība konsekventi atspoguļosies pamatinflācijas dinamikā.
2. Padome nolēma turpināt veikt iegādes pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros ar kopējo apjomu 1350 mljrd. euro. Šīs iegādes palīdzēs nodrošināt vēl vairāk stimulējošu vispārējo monetārās politikas nostāju, tādējādi palīdzot kompensēt pandēmijas lejupvērsto ietekmi uz prognozēto inflācijas tendenci. Iegādes arī turpmāk tiks veiktas elastīgi laika, aktīvu grupu un jurisdikciju dalījumā. Tas ļaus Padomei efektīvi novērst riskus, kas apdraud raitu monetārās politikas transmisiju. Neto aktīvu iegādes PĀAIP ietvaros tiks veiktas vismaz līdz 2021. gada jūnija beigām un jebkurā gadījumā līdz brīdim, kad Padome uzskatīs, ka koronavīrusa kritiskais posms ir beidzies. Turklāt tiks veikta PĀAIP ietvaros iegādāto un dzēšanas termiņu sasniegušo vērtspapīru pamatsummas maksājumu atkārtota ieguldīšana vismaz līdz 2022. gada beigām. Jebkurā gadījumā PĀAIP portfelis turpmāk tiks pārvaldīts tā, lai izvairītos no atbilstošas monetārās politikas nostājas īstenošanas traucējumiem.
3. Līdz šā gada beigām aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros turpināsies neto iegādes ar mēneša apjomu 20 mljrd. euro, kā arī papildu pagaidu neto aktīvu iegādes 120 mljrd. euro apjomā. Padome joprojām paredz, ka mēneša neto aktīvu iegādes AIP ietvaros turpināsies tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai nostiprinātu ECB monetārās politikas procentu likmju stimulējošo ietekmi, un beigsies īsi pirms Padome sāks paaugstināt galvenās ECB procentu likmes. Turklāt Padome paredz turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt to AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un būtisku stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.

4. Visbeidzot, Padome turpinās nodrošināt augstu likviditātes apjomu arī ar refinansēšanas operāciju palīdzību. Īpaši trešā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopuma (ITRMO III) pēdējā operācijā tika piesaistīts liels līdzekļu apjoms, tādējādi veicinot banku aizdevumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām.

Monetārās politikas pasākumi, ko Padome īstenojusi kopš marta sākuma, sniedz būtisku atbalstu, nostiprinot euro zonas tautsaimniecības atveseļošanos un nodrošinot cenu stabilitāti vidējā termiņā. Konkrētāk, tie labvēlīgi ietekmē likviditātes un finansējuma nosacījumus tautsaimniecībā, palīdz nodrošināt noturīgu kredītu plūsmu mājsaimniecībām un uzņēmumiem un ļauj saglabāt labvēlīgus finansēšanas nosacījumus visās nozarēs un jurisdikcijās. Vienlaikus pašreizējos paaugstinātas nenoteiktības apstākļos Padome rūpīgi novērtēs saņemto informāciju, t.sk. par valūtas kursu norisēm, attiecībā uz iespējamo ietekmi uz inflācijas perspektīvu vidējā termiņā. Padome joprojām ir gatava atbilstoši tās apņēmībai ievērot simetriskuma principu, pēc vajadzības koriģējot visus tās instrumentus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas virzību uz šo mērķi.

1. Ārējā vide

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija joprojām ir galvenais globālās tautsaimniecības nenoteiktības avots. Aptuveni maija vidū jaunu inficēšanās gadījumu skaits īslaicīgi stabilizējās, un tas noteica pakāpenisku ierobežojošo pasākumu atcelšanu. Tomēr pēc tam skaits atkal sāka palielināties, īpaši ASV, kā arī Brazīlijā un citās jaunās tirgus ekonomikas valstīs, bet augusta sākumā jaunu inficēšanās gadījumu skaits pasaulē sāka stabilizēties. Tomēr inficēšanās rādītājs joprojām ir augsts un jaunu inficēšanās gadījumu skaits Eiropā un dažos citos reģionos pieaug, vairojot bailes par koronavīrusa infekcijas atsākšanos ar jaunu spēku. Šīs bailes negatīvi ietekmē patērētāju konfidenci. Saņemtie dati apstiprina, ka globālā ekonomiskā aktivitāte 2. ceturksnī sasniedza zemāko līmeni un sāka atjaunoties atbilstoši pakāpeniskai ierobežojošo pasākumu atcelšanai, sākot ar maija vidu. ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs paredzēts, ka pasaules reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 3.7% un 2021. un 2022. gadā palielināsies attiecīgi par 6.2% un 3.8%. Globālās tirdzniecības sarukums būs daudz lielāks nekā reālā IKP kritums, ņemot vērā gan tā spēcīgāko procikliskumu, īpaši ekonomiskās lejupslīdes laikā, gan arī Covid-19 krīzes īpašo raksturu, jo ierobežojošie pasākumi izraisījuši globālo ražošanas ķēžu pārrāvumus un tirdzniecības izmaksu kāpumu. Globālās perspektīvas riski joprojām ir lejupejoši, ņemot vērā ilgstošo nenoteiktību saistībā ar pandēmijas attīstību, kas var ilgstoši negatīvi ietekmēt globālo tautsaimniecību. Citi lejupejošie riski saistīti ar breksita sarunu rezultātu, tirdzniecības protekcionalisma pieauguma risku un attiecīgi ilgāka termiņa negatīvo ietekmi uz globālajām piegādes ķēdēm.

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Globālajā tautsaimniecībā 2020. gada 1. pusgadā sākās dziļa, sinhrona Covid-19 pandēmijas izraisīta recesija. Infekcijas uzliesmojums un vīrusa izplatības ierobežošanai pieņemtie ierobežojošie pasākumi negatīvi ietekmēja ekonomisko aktivitāti, izraisot nepieredzētu un sinhronu globālās produkcijas izlaides samazināšanos, kas 2020. gada aprīlī sasniedza zemāko līmeni. Globālā nenoteiktība strauji pieauga līdz līmenim, kāds nebija pieredzēts kopš globālās finanšu krīzes. Saņemtie nacionālo kontu 2. ceturkšņa dati apstiprina krasu ekonomiskās aktivitātes sarukumu. Globālās tirdzniecības kritums bija vēl straujāks, lai gan ne tik spēcīgs, kā paredzēts Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajās iespēju aplēsēs. Tas liecina par mazāku, nekā iepriekš pieņemts, globālās tirdzniecības elastību. Vienlaikus Ķīna aptuveni marta beigās varēja sākt ierobežojošo pasākumu atcelšanu un jau 2. ceturksnī panākt pozitīvu ekonomiskās izaugsmes tempu.

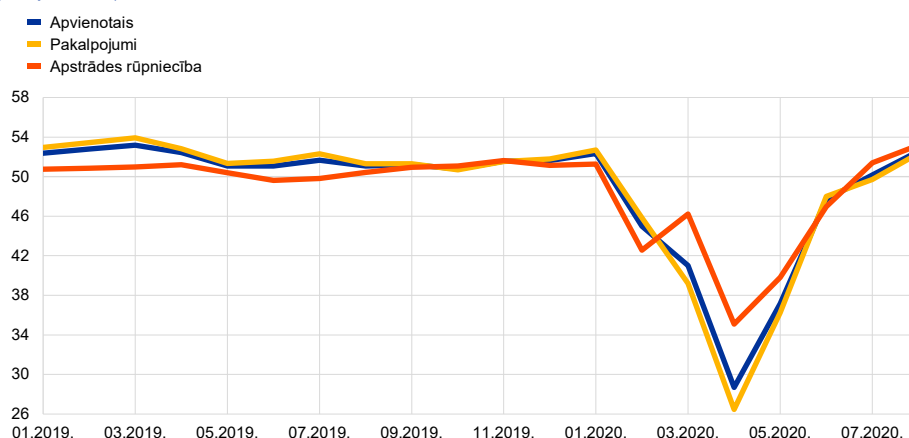
Apsekojumu dati apstiprina, ka Covid-19 izplatībai sākot mazināties un sākoties tās kontrolei paredzēto ierobežojošo pasākumu atcelšanai, globālā tautsaimniecība sāka atveseļoties. Tā kā ierobežojumi kļuvuši mazāk stingri un ražošana sākusi normalizēties, gaidāms, ka pasaules ekonomiskā aktivitāte un

tirdzniecība uzlabosies salīdzinājumā ar 2. ceturksnī reģistrēto zemo līmeni. Globālie apvienotie produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indeksi (IVI; neietverot euro zonu) kopš zemākā līmeņa sasniegšanas aprīlī pakāpeniski uzlabojas (sk. 1. att.). Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI (neietverot euro zonu) ceturto mēnesi pēc kārtas palielinājās, sasniedzot 52.6 (jūlijā – 50.0 un aprīlī – 28.6). Situācijas uzlabošanās plaši vērojama gan apstrādes rūpniecībā, gan pakalpojumu nozarē. Tomēr atveseļošanās dažādās valstīs notiek atšķirīgi. Runājot par attīstītajām valstīm, ASV un Apvienotajā Karalistē apvienotais produkcijas izlaides IVI turpināja palielināties, savukārt Japānā tas joprojām samazinājās. Attiecībā uz jaunajām tirgus ekonomikas valstīm apvienotais produkcijas izlaides IVI turpināja pieaugt Ķīnā, Krievijā un Brazīlijā, bet Indijā tas turpināja sarukt.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI un apakšindeksi (neietverot euro zonu)

(difūzijas indeksi)

Avoti: Markit un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada augustā.

Globālo finanšu nosacījumu stingrība pēdējos mēnešos būtiski mazinājusies.

Marta beigās sākusies finanšu tirgu atveseļošanās tupinājās visu vasaru, tempam šķietami nemazinoties lielākajās attīstītajās valstīs un dažās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. Kapitāla vērtspapīru tirgi ASV sasniedza jaunu rekordaugstu līmeni, bet Ķīnā – augstāko līmeni, kāds nebija pieredzēts daudzus gadus, un turpināja ātri atgūt lielāko daļu zaudējumu citās valstīs. Cerīgais tirgus noskaņojums pozitīvi ietekmēja arī citus riskantus tirgus segmentus, t.sk. uzņēmumu obligācijas. Bezriskā valdības obligāciju peļņas likmēm kopumā saglabājoties vēsturiski zemā līmenī vai tuvu tam, finanšu nosacījumu indeksi attīstītajās valstīs sasniedza vēsturiski augstāko līmeni, bet jaunajās tirgus ekonomikas valstīs tie gandrīz sasniedza rekordaugstu līmeni. Pašreizējo riskanto aktīvu pieaugumu noteica virkne pozitīvu makroekonomisko datu pārsteigumu un turpmāka riska apetītes palielināšanās, daļēji atspoguļojot augošo optimismu saistībā ar drīzu vakcīnas piegādi. Tomēr finanšu tirgi saglabā modrību, jo perspektīva atkarīga no pandēmijas nenoteiktās norises. Svārstīgums joprojām krietni pārsniedz vēsturiski vidējā rādītāja līmeni, un saglabājas lejupeņvērtīga tirgus riska uztvere.

Globālais reālais IKP (neietverot euro zonu) šogad samazināsies par 3.7%.

Saskaņā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm tiek pieņemts, ka globālā reālā IKP kāpums (neietverot euro zonu) 2020. gada 2. pusgadā kļūs pozitīvs, jo ierobežojošie pasākumi joprojām pakāpeniski tiek atcelti. Tomēr šis kāpums ir neliels, jo tiek pieņemts, ka nenoteiktība par pandēmijas attīstību ietekmēs uzņēmumu un patērētāju noskaņojumu, daži sociālās distancēšanās pasākumi netiks atcelti un ka efektīvs medicīniskais risinājums tiks rasts līdz 2021. gada vidum. Tāpēc šis iespēju aplēšu bāzes scenārijs atbilst situācijai, kad inficēšanās dažās valstīs turpinās, savukārt tiek pieņemts, ka atkārtotu uzliesmojumu gadījumos tiek izmantoti mērķtiecīgi ierobežojošie pasākumi, par kuriem tiek pieņemts, ka tiem nebūs tik graujoša ietekme uz ekonomisko aktivitāti kā iepriekšējai izolācijai.

Ieilgusī nenoteiktība saistībā ar pandēmijas attīstību neļaus tautsaimniecībai pilnībā atveseļoties līdz iespēju aplēšu perioda beigām. Covid-19 krīze globālajai tautsaimniecībai radījusi trīskāršu šoku². Atšķirībā no iepriekšējām krīzēm tā 2020. gada 1. pusgadā īpaši smagi skāra privāto patēriņu. Raugoties nākotnē, lai gan ierobežojošo pasākumu negatīvā ietekme, visticamāk, izzudīs un globālā ražošana pakāpeniski atjaunosies, ieilgusī nenoteiktība saistībā ar veselību un tautsaimniecības perspektīvu joprojām negatīvi ietekmēs patēriņu, tādējādi neļaujot ekonomiskajai aktivitātei straujāk palielināties. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm ekonomiskās aktivitātes virzība kopumā nav mainījusies, visā aplēšu periodā nesasniedzot līmeni, kāds bija paredzēts pamataplēsē pirms Covid-19 krīzes. Tāpēc paredzams, ka pasaules reālā IKP pieaugums (neietverot euro zonu) kļūs straujāks, 2021. un 2022. gadā sasniedzot attiecīgi 6.2% un 3.8%.

Ienākumus atbalstošo pasākumu ietekmē ekonomiskā aktivitāte ASV

3. ceturksnī atjaunojas. Saskaņā ar otro aplēsi reālais IKP 2020. gada 2. ceturksnī uz gadu attiecinātā izteiksmē samazinājās par 31.7% (par 9.1% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni). Šis sarukums bija nedaudz mazāks, nekā tika ziņots priekšaplēsē (par 9.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni), atspoguļojot krājumos veikto privāto ieguldījumu un privātā patēriņa izdevumu augšupvērstu pārskatīšanu. Par ASV nesen publicētie dati bijuši kopumā pozitīvi. Pēc būtiska kāpuma maijā un jūnijā mazumtirdzniecības preču un ēdināšanas pakalpojumu apgrozījums jūlijā palielinājās vien par 1.2%, taču joprojām pārsniedza līmeni, kāds bija pirms pandēmijas. Tomēr kopumā privātā patēriņa izdevumi vēl arvien ir daudz zemāki par līmeni, kāds bija pirms pandēmijas, jo mazinājušies tēriņi par pakalpojumiem. Mājsaimniecību tēriņus veicinājusi bezdarba pabalstu palielināšana un vienreizējs tiešais ienākumu atbalsts. Šie maksājumi augustā lielākoties beidzās, nosakot būtisku ienākumu kritumu, kas varētu vēl vairāk samazināt patēriņu. Ap maiju tika mazināta izolācijas pasākumu stingrība, un strādājošie sāka atgriezties savās darbavietās, aizpildot vairāk nekā pusi no aprīlī uz laiku atlaisto darbinieku vietu. Tomēr jaunu darbvietu radīšanas temps jūlijā salīdzinājumā ar maiju un jūniju palēninājās, un bezdarba līmenis joprojām ir vēsturiski augsts. Gada kopējā patēriņa

² Sākotnējo piedāvājuma šoku, ko izraisīja izolācijas pasākumu ieviešana lielākajā daļā pasaules valstu, vienlaikus papildināja galvenokārt bezdarba kāpuma radītais pieprasījuma šoks. Pēc tam sekoja nenoteiktības šoks, ko izraisīja nepieredzēta, pēkšņa tautsaimniecības darbības apstāšanās, kuras sekas joprojām vēl nav pilnībā apzinātas.

cenu indeksa (PCI) inflācija pieauga no 0.6% jūnijā līdz 1.0% jūlijā. Pamatinflācija būtiski pieauga no 1.2% jūnijā līdz 1.6% jūlijā. To noteica mājokļu īres un medicīnas pakalpojumu cenu kāpums. Dažādi inflācijas gaidu rādītāji nesen palielinājušies, atkal tuvojoties to ilgtermiņa vidējiem rādītājiem. Tomēr inflācijas perspektīva joprojām ir ļoti vāja, jo tautsaimniecība turpina darboties, nesasniedzot potenciālo pieauguma tempu.

Ķīnas tautsaimniecība strauji atveseļojas, bet mazumtirdzniecības apgrozījums

joprojām ir vājš. 2. ceturksnī Ķīnas IKP palielinājās par 11.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, atkal sasniedzot līmeni, kas augstāks par 2019. gada beigās vēroto. Izaugsmi pamatā noteica investīcijas, kā arī neto eksports, bet patēriņam joprojām bija pieaugumu mazinoša ietekme. Saņemtie dati liecina, ka vairākums Ķīnas tautsaimniecības nozaru atkal ir pirms Covid-19 uzliesmojuma reģistrētajā līmenī, bet mazumtirdzniecības apgrozījums joprojām ir vājš. Lai gan rūpnieciskās ražošanas izaugsme atkal ir spēcīga (pieaugums jūlijā par 4.9% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu), visticamāk, vāju mājsaimniecību nodarbinātības gaidu ietekmē mazumtirdzniecības apgrozījums turpina sarukt (samazinājums jūlijā par 2.6% salīdzinājumā ar iepriekšējo gada atbilstošo periodu). Fiskālā politika joprojām veicina ekonomisko aktivitāti, jo paplašinātās bezdarba apdrošināšanas, lielāku investīciju un nodokļu atvieglojumu pasākumu mērķis ir stabilizēt nodarbinātību un ekonomisko izaugsmi. Monetārā politika arī ir atbalstoša, lai gan, ņemot vērā tautsaimniecības atveseļošanos, atbildīgās iestādes neaizmirst, ka turpmāks kredītu pieaugums varētu radīt risku finanšu stabilitātei.

Japānā ekonomiskā aktivitāte 3. ceturksnī atjaunojas, taču saglabājas vājš

privātais patēriņš. Saskaņā ar otro aplēsi 2. ceturksnī reālais IKP saruka par 7.9% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni. Šis negatīvais rezultāts salīdzinājumā ar pirmo aplēsi (sarukums par 7.8% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) ir nedaudz palielināts. Aprīlī un maijā visā valstī izsludinātais ārkārtas stāvoklis mazināja aktivitāti, nosakot ar divciparu skaitli rakstāmu sarukumu pakalpojumu privātajam patēriņam un eksportam, kas veido lielāko daļu aktivitātes samazinājuma. Patēriņa sarukums atspoguļo iekšzemes izolācijas pasākumu ietekmi, bet eksporta kritums – ārējā pieprasījuma krasu lejupslīdi. Ārējā pieprasījuma atjaunošanās jūlijā veicinājusi būtisku rūpnieciskās ražošanas kāpumu. Tomēr tautsaimniecības atveseļošanās temps joprojām ir lēns, kā liecina apvienotais produkcijas izlaides IVI: lai gan tas palielinājies četrus mēnešus pēc kārtas, augustā sasniedzot 45.2, tas joprojām atrodas sarukuma zonā (t.i., zemāk par 50). Pakalpojumu privātais patēriņš vēl arvien ir vājš. Japānas Bankas publicētais patēriņa aktivitātes indekss liecina, ka ilglietojuma un īslaicīga lietojuma preču patēriņš jūnijā palielinājās, norādot uz to, ka pirmajā pilnajā mēnesī pēc izolācijas nozīmīga loma bija atliktajam pieprasījumam, taču jūlijā tas atkal samazinājās. Pakalpojumu patēriņš, kas veido 51% mājsaimniecību patēriņa, jūnijā joprojām bija gandrīz par 20% zemāks nekā 1. ceturksnī. Lai gan uzlabotās mobilitātes tendences restorānu, iepirkšanās centru un izklaides parku apmeklējumiem, iespējams, nozīmē notiekošus atveseļošanās procesus, pakalpojumu patēriņš jūlijā salīdzinājumā ar jūniju kopumā nav mainījies. Šis fakts, kā arī signāli, ka patērētāju noskaņojuma uzlabošanās augustā apstājusies, liecina par ļoti pakāpenisku patēriņa atjaunošanos, kas daļēji saistīts ar jauniem Covid-19 infekcijas uzliesmojumiem jūlijā un augustā.

Apvienotajā Karalistē pēc iepriekš nepieredzēta krituma 2. ceturksnī ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās šķiet nedroša un nepilnīga.

Reālais IKP 2. ceturksnī samazinājās par 20.4% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, atspoguļojot plašu visu izdevumu komponentu (un īpaši iekšzemes pieprasījuma) sarukumu. Ar divciparu skaitli rakstāms privātā patēriņa kritums atspoguļojies spēcīgā uzkrājumu rādītāja pieaugumā. Ārkārtīgi lielas nenoteiktības apstākļos ieguldījumi uzņēmējdarbībā 2. ceturksnī saruka gandrīz par trešdaļu. Lai gan apvienotais produkcijas izlaides IVI liecina par aktivitātes atjaunošanos 3. ceturksnī, perspektīva šķiet diezgan nenoteikta, jo plašāki apsekojumu dati norāda uz to, ka uzņēmumu konfidences rādītāji joprojām ir vāji, kā arī pieaug bažas par bezdarbu un nākotnes ekonomiskās izaugsmes izredzēm. Valdības atbalsts plaši izmantotajai dīkstāves shēmai no 1. augusta pagarināts līdz oktobrim, bet atbalsta apjoms ir mazāks un pēc tam plānots shēmas izmantošanu pārtraukt. Gan PCI, gan pamatinflācija jūlijā palielinājās par 0.4 procentu punktiem (attieciņi līdz 1.0% un 1.4%). Cenu kāpums bija plaši vērojams dažādos posteņos un bija daļēji saistīts papildu izmaksām, lai nodrošinātos pret Covid-19, kā ziņo Valsts statistikas birojs (*Office for National Statistics*), t.i., ar plašu izmaksu pieaugumu privātā sektora uzņēmumiem saistībā ar sociālo distancēšanos.

Gaidāms, ka Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs ekonomiskā aktivitāte pakāpeniski atjaunosies, atspoguļojot ierobežojošo pasākumu atcelšanu.

Reālais IKP šajās valstīs 2020. gada 1. pusgadā būtiski samazinājās. To noteica Covid-19 izplatības ierobežošanai noteiktie pasākumi. Tā kā šo pasākumu stingrība tiek pakāpeniski mazināta un ražošana normalizējas, paredzams, ka aktivitāte atsāksies un pakāpeniski atgūsies, sākot ar 3. ceturksni. To veicinās apjomīgi fiskālie un monetārie pasākumi. Nākotnē gaidāms, ka aktivitāte līdz 2021. gada beigām saglabāsies līmenī, kas zemāks nekā pirms 2019. gada.

Lielajās izejvielu eksportētājvalstīs saglabājas nenoteikta ekonomiskās aktivitātes perspektīva, ņemot vērā joprojām lielo saslimušo skaitu.

Krievijā reālo IKP 2. ceturksnī negatīvi ietekmēja Covid-19 pandēmija, iekšzemes inficēšanās kontrolei pieņemtie ierobežojumi, kas samazināja privāto patēriņu un investīcijas, kā arī pasaules naftas tirgus cenu straujais kritums, kas vājināja enerģētikas sektoru. Šādos apstākļos pakāpeniski ticis palielināts fiskālās un monetārās politikas atbalsts. Prognozēts, ka ekonomiskā aktivitāte sāks atjaunoties 3. ceturksnī, bet perspektīvu joprojām aizēno būtiska nenoteiktība. Ne tikai jauno Covid-19 saslimšanas gadījumu skaits joprojām ir augsts, bet arī ieguldījumu izredzes ir ierobežotas, ņemot vērā OPEC+ īstenoto naftas ražošanas samazināšanu, kā arī zemākas izejvielu cenas. Brazīlijā reālā IKP sarukums 2. ceturksnī (par 9.7% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) bija plaši vērojams visos posteņos, izņemot preču un pakalpojumu eksportu, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga aptuveni par 1.8%. Covid-19 krīze iestājās tieši tad, kad ekonomiskais noskaņojums pēc ierobežotas izaugsmes perioda tik tikko bija sācis uzlaboties. Tā kā Brazīlija tagad ir viena no vissmagāk skartajām valstīm, atveseļošanās 2. pusgadā, visticamāk, būs virspusēja. ņemot vērā ierobežoto fiskālo telpu, fiskālā atbalsta apjoms bijis pieticīgs, un paredzams, ka tas beigsies oktobrī. Monetārā politika arī ir atbalstoša, un procentu likmes sasniegušas vēsturiski zemāko līmeni (2%).

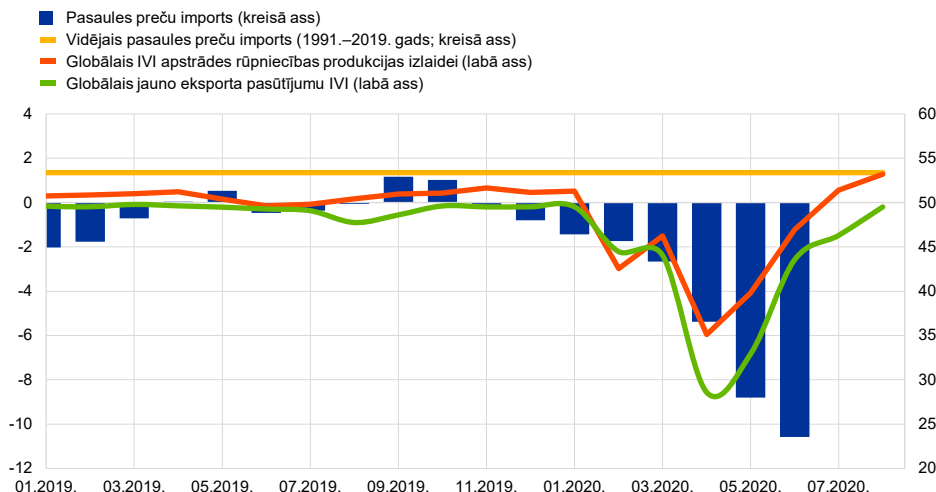
Turcijā 2020. gada 1. ceturksnī pandēmija samērā maz ietekmēja ekonomisko aktivitāti, tomēr tā samazinājās 2. ceturksnī. Ekonomiskā aktivitāte bija spēcīga līdz marta beigām, kad valstī sākās Covid-19 uzliesmojums. 2. ceturksnī reālā IKP pieaugums samazinājās par 11% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni galvenokārt saistībā ar sarukumu pakalpojumu sektorā un mazāk – rūpnieciskajā aktivitātē. Pēc pakāpeniskas ierobežojošo pasākumu atcelšanas, sākot no maija vidus, tautsaimniecība sāka daļēji atveseļoties, un to noteica apstrādes rūpniecība. Taču, tā kā pakalpojumu nozares izaugsme joprojām niecīga, īpaši tūrisma nozares vājo rezultātu dēļ, tā turpinās kavēt izaugsmi 3. ceturksnī. Reaģējot uz krīzi, atbildīgās iestādes ir pastiprinājušas fiskālās un monetārās politikas stimulus, lai stabilizētu tautsaimniecību, bet vājš ārējais pieprasījums turpina negatīvi ietekmēt īstermiņa perspektīvu. Pēdējā laikā pastiprinājies spiediens uz Turcijas liru – to izraisījušas bažas par ārvalstu valūtas rezervju samazināšanos un valsts iestāžu spēju turpināt aizstāvēt valūtu.

Gaidāms, ka globālajā tirdzniecībā 2020. gadā tiks reģistrēts ar divciparu skaitli rakstāms kritums. Krasais globālā (neietverot euro zonu) importa kritums 2020. gadā atspoguļo gan tirdzniecības spēcīgo procikliskumu, sevišķi ekonomiskās lejupslīdes laikā, gan Covid-19 īpašo raksturu. Globālā pieprasījuma kritums apvienojumā ar globālo ražošanas ķēžu pārrāvumiem un augošām tirdzniecības izmaksām, ko izraisīja ar Covid-19 pandēmiju saistītie ierobežojošie pasākumi, ir negatīvi ietekmējuši globālo tirdzniecību. Pasaules preču importa apjoms (neietverot euro zonu) 2. ceturksnī samazinājās par 10.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, lai gan maijā lejupvērstā inerce mazliet zaudēja tempu un jūnijā tika reģistrēts spēcīgāks pieaugums (6.3% salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi). Arī apsekojumu dati norāda uz tirdzniecības uzlabošanos, jo apstrādes rūpniecības jauno eksporta pasūtījumu IVI augustā palielinājās jau ceturto mēnesi pēc kārtas – no 46.1 jūnijā līdz 49.5 augustā un no zemākā rādītāja (27) aprīlī (sk. 2. att.). Raugoties nākotnē, lai gan gaidāms, ka pasaules tirdzniecība atgriezīsies iepriekšējā līmenī vienlaikus ar ierobežojošo pasākumu pakāpenisko atcelšanu, var materializēties arī daži paliekoša kaitējuma efekti. Tuvākajā laikā, valdībām lemjot par selektīvu ceļojumu ierobežojumu saglabāšanu vismaz, kamēr tiek atrasts medicīnisks risinājums, tas var vēl vairāk vājināt tirdzniecību, palielinot tirdzniecības izmaksas. Visbeidzot, tā kā Covid-19 pandēmija atklājusi vairāku valstu atkarību no ārējiem piegādātājiem, tā rezultātā var rasties jaunas politikas. To mērķis varētu būt vai nu diversificēt globālos piegādātājus, lai novērstu atkarību no vienas valsts, vai arī ražošanu pārvietot atpakaļ uz savu valsti, tādējādi negatīvi ietekmējot komplicētās globālās vērtības ķēdes. ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules tirdzniecība 2020. gadā saruks par 11.2% un pēc tam 2021. un 2022. gadā pieaugs attiecīgi par 6.8% un 4%. Gaidāms, ka euro zonas ārējais pieprasījums samazināsies 2020. gadā par 12.5% un pieaugs 2021. gadā par 6.9% un 2022. gadā – par 3.7%.

2. attēls

Apsekojumi un pasaules preču tirdzniecība (neietverot euro zonu)

(kreisā ass; triju mēnešu procentuālās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem; labā ass: difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākais novērojums IVI atbilst stāvoklim 2020. gada augustā un globālajam preču importam – 2020. gada jūnijā. Attēlā norādītie indeksi ir globālie kopējie rādītāji, neietverot euro zonu.

Ar pandēmijas tālāko attīstību saistītā nenoteiktība turpinās veidot pasaules tautsaimniecības attīstības perspektīvas. Baidoties par iespējamu pandēmijas atkārtotu pastiprināšanos un iespējamu stingrāku ierobežojošo pasākumu ieviešanu, uzņēmumiem ir grūti lemt par investīcijām un darbinieku pieņemšanu. Tas savukārt ietekmē patērētāju konfidenci un liecina par visai nedrošu patēriņa kāpuma atsākšanos. Jo ilgāk šāda situācija turpinās, jo smagāks būs kaitējums, kas, iespējams, paliks tautsaimniecībā. Covid-19 pandēmijas iespējamās ietekmes uz pasaules tautsaimniecību atspoguļošanai ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs pamatscenārijs papildināts ar diviem alternatīviem scenārijiem³ – mēreno un smago scenāriju. Var uzskatīt, ka šie scenāriji sniedz ilustratīvu diapazonu ap bāzes scenārija pamataplēsi. Ar pandēmiju saistītie riski papildus citiem lejupvērstajiem riskiem saistībā ar breksita sarunām un iespējamu tirdzniecības protekcionisma pieaugumu joprojām ir būtiski. Taču arī šie pārējie riski paši, iespējams, zināmā mērā ir atkarīgi no Covid-19 pandēmijas turpmākās virzības un īstenotajiem politikas pasākumiem.

Pasaules cenu norises

Naftas cenas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās un samazināta naftas piedāvājuma apstākļos atkal ir paaugstinājušās saistībā ar maija sākumā panākto vienošanos par ražošanas apjoma samazināšanu. Brent jēlnaftas cenas pēc krasā krituma aprīlī, kad tās noslīdēja zem 20 ASV dolāriem par barelu, ECB speciālistu septembra makroekonomisko iespēju aplēšu datu aktualizēšanas datumā bija pakāpušās līdz aptuveni 45 ASV dolāriem par barelu. Taču ASV dolāra nominālā

³ Sīkāku informāciju sk. ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai ielikumā [Alternative scenarios for the euro area economic outlook](#) ("Alternatīvi euro zonas tautsaimniecības perspektīvas scenāriji").

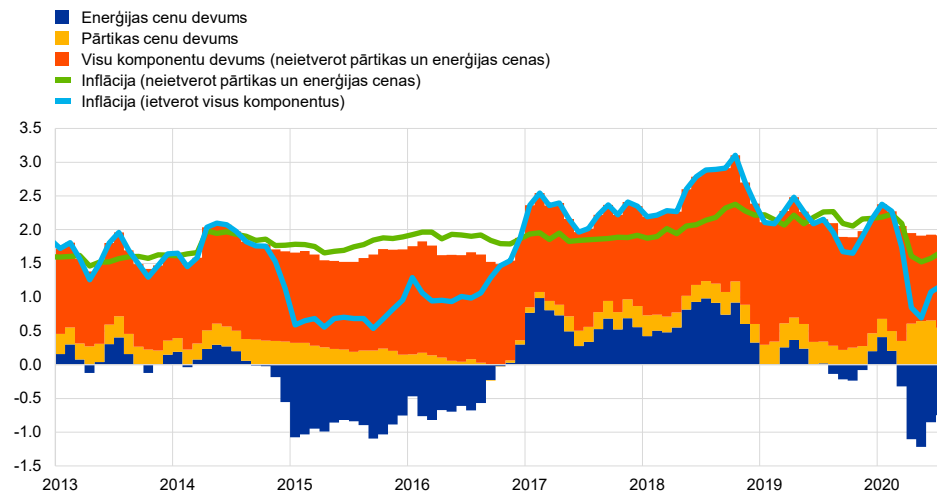
efektīvā kursa vienlaicīgais kritums liecina, ka daudzās valstīs naftas cenu pieaugums bija mazāk spēcīgs vietējās valūtas izteiksmē. Šķiet, ka daļēji naftas cenu paaugstināšanos izraisīja spēcīgāks, nekā gaidīts, pieprasījums pēc naftas saistībā ar izolācijas pasākumu stingrības mazināšanu, lai gan paredzams, ka kopumā naftas pieprasījums visu 2020. un 2021. gadu joprojām saglabāsies vājš un zemāks par tā 2019. gada līmeni. Runājot par piedāvājuma pusi, maija sākumā OPEC+ vienojās par ražošanas samazināšanu gandrīz par 10 000 barelu dienā, un apvienojumā ar nozīmīgiem naftas ražošanas ierobežojumiem ASV un Kanādā tas atbalstīja naftas cenas. Naftas cenu atsākusies paaugstināšanās palēninājās augustā, kad brīvprātīga ražošanas samazināšana Saūda Arābijā beidzās un globālais naftas piedāvājuma kāpums apstājās. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs pieņēmumi par jēlnaftas cenu 2020., 2021. un 2022. gadam ir koriģēti un paaugstināti attiecīgi par 18.8.0%, 27.8% un 20.8%. Kopš speciālistu septembra iespēju aplēšu datu aktualizēšanas datuma jēlnaftas cena ir samazinājusies, un 9. septembrī *Brent* jēlnaftas cena bija aptuveni 40 ASV dolāru par barelu. Raugoties nākotnē, lai gan biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenu līkne ir ar tikai neredzami augšupvērstu tendenci, jēlnaftas cenas, iespējams, joprojām būs svārstīgas. Tas atspoguļo ļoti lielo ar ekonomiskās izaugsmes perspektīvu saistīto nenoteiktību un to, ka uzglabāšanas jaudu izmantošana ir īpaši augsta.

Globālā inflācija saglabājas zema, lai gan enerģijas cenu krituma ietekme pēdējā laikā ir mazinājusies. Patēriņa cenu gada inflācija OECD valstīs pakāpeniski palielinājās no 0.7% maijā līdz 1.2% jūlijā (sk. 3. att.). Lejupvērstā enerģijas cenu gada inflācijas izraisītā kavējošā ietekme pēdējos mēnešos ir mazinājusies. Enerģijas cenas saruka par 8.4% – mazāk nekā jūnijā, kad tās samazinājās par 9.5%. Vienlaikus pārtikas cenu inflācija jūlijā samazinājās līdz 3.8% (jūnijā – 4.6%). OECD PCI gada inflācija, neietverot pārtikas un enerģijas cenas, jūlijā mazliet palielinājās (līdz 1.7%). Attīstītajās valstīs gada kopējā patēriņa cenu inflācija jūlijā pieauga ASV, Apvienotajā Karalistē un Japānā, bet samazinājās par 0.1% Kanādā (jūnijā – 0.7%). Gada kopējā inflācija jūlijā mēreni paaugstinājās visās lielākajās ārpus OECD esošajās jaunajās tirgus ekonomikas valstīs.

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: OECD un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Paredzams, ka nākotnē globālā inflācija saglabāsies relatīvi zemā līmenī, naftas cenām esot zemām un pieprasījumam – vājam. Zems pieprasījums, strauja situācijas pasliktināšanās darba tirgos un lielāka neizmantoto resursu apjoma mazināšanās, iespējams, samazinās pamatinflācijas spiedienu visā pasaulē. Zemākas naftas cenas ir faktors, ar kuru varētu galvenokārt skaidrot euro zonas konkurentu eksporta cenu (nacionālajā valūtā) kritumu 2020. gadā. Tā kā iespēju aplēšu periodā gaidāms pakāpenisks jēlnaftas cenas kāpums, šī ietekme izzudīs, un paredzams, ka euro zonas konkurentu eksporta cenas 2021. gada beigās atkal būs ilgtermiņa vidējā līmenī.

2. Finanšu norises

Aplūkojamā periodā (no 2020. gada 4. jūnija līdz 2020. gada 9. septembrim) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne pārvirzījās lejup. Lai gan īstermiņa galā līkne ir nedaudz apvērsta, tā neliecina par nepārprotamām procentu likmju samazinājuma gaidām ļoti tuvā nākotnē. Turpinoties vasarā novērotajām norisēm, euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju starpības aplūkojamā periodā monetārā un fiskālā atbalsta pasākumu apstākļos samazinājās. Riskanto aktīvu cenas nedaudz palielinājās galvenokārt kopumā pozitīvākas īstermiņa peļņas perspektīvas ietekmē. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē būtiski palielinājās.

EONIA un jaunā euro īstermiņa etalonlikme (€STR) aplūkojamā periodā vidēji bija attiecīgi –46 bāzes punkti un –55 bāzes punkti.⁴ Likviditātes pārpalikums palielinājās par 807 mljrd. euro, sasniedzot aptuveni 2982 mljrd. euro. Šīs pārmaiņas galvenokārt atspoguļo ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III) izmantošanu, kā arī pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PEPP) un aktīvu iegādes programmas (APP) izmantošanu.⁵

EONIA nākotnes līkne aplūkojamā periodā pārvirzījās lejup (īpaši vidēja termiņa un ilgtermiņa periodos), un līkne kļuvusi nedaudz apvērsta (sk. 4. att.).

Neraugoties uz apvērsumu, līkne neliecina par uzņēmumu tirgus gaidām attiecībā uz drīzu procentu likmju samazinājumu. Kopumā periodos līdz 2028. gadam EONIA nākotnes procentu likmes joprojām atrodas zem nulles, atspoguļojot turpmākas tirgus gaidas, ka negatīvo procentu likmju periods būs ilgstošs.

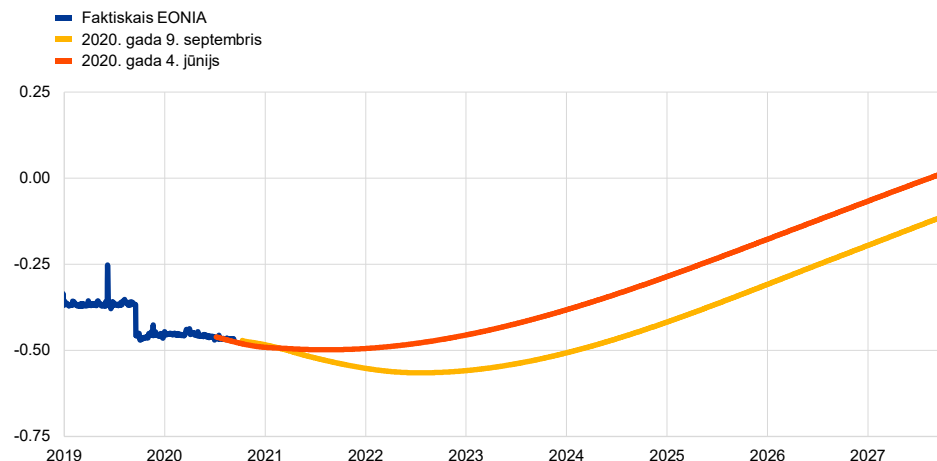
⁴ 2019. gada 2. oktobrī tika mainīta EONIA aprēķināšanas metodika. To tagad aprēķina, €STR pieskaitot fiksētu uzcenojumu – 8.5 bāzes punktus. Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu [Goodbye EONIA, welcome €STR!](#) ("Ardievu, EONIA! Esi sveicināta, €STR!").

⁵ Par periodu līdz 2020. gada 5. maijam sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu ["Likviditāte un monetārās politikas operācijas \(2020. gada 29. janvāris–5. maijs\)"](#).

4. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

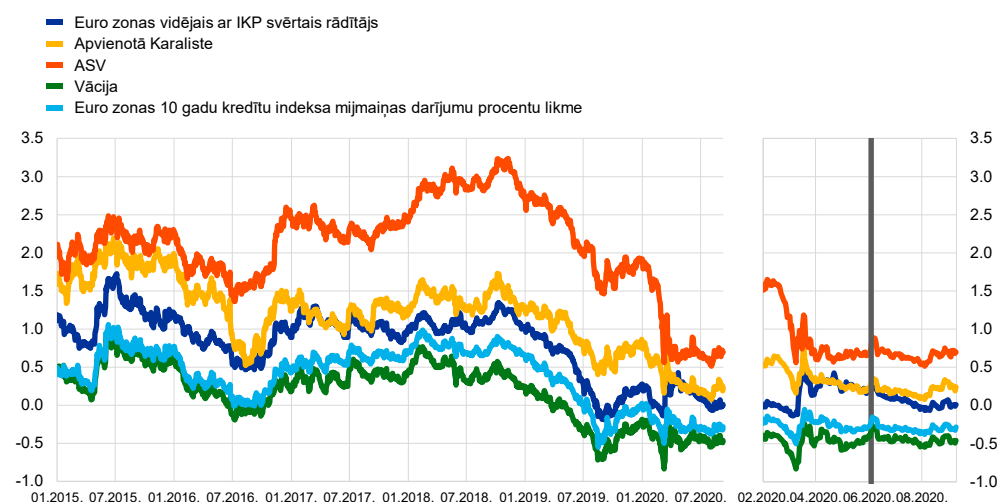
Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

Valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes lielākajās jurisdikcijās aplūkojamā periodā saruka (sk. 5. att.). Ar IKP svērtā euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme samazinājās par 23 bāzes punktiem (līdz 0.01%). To noteica nedaudz zemākas bezriskā procentu likmes vienlaikus ar valdības obligāciju peļņas likmju starpību sarukumu (sk. 6. att.). Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes ASV un Apvienotajā Karalistē samazinājās attiecīgi par 5 bāzes punktiem un 4 bāzes punktiem, gandrīz sasniedzot vēsturiski zemāko līmeni.

5. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

(gadā; %)

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 4. jūnijs). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

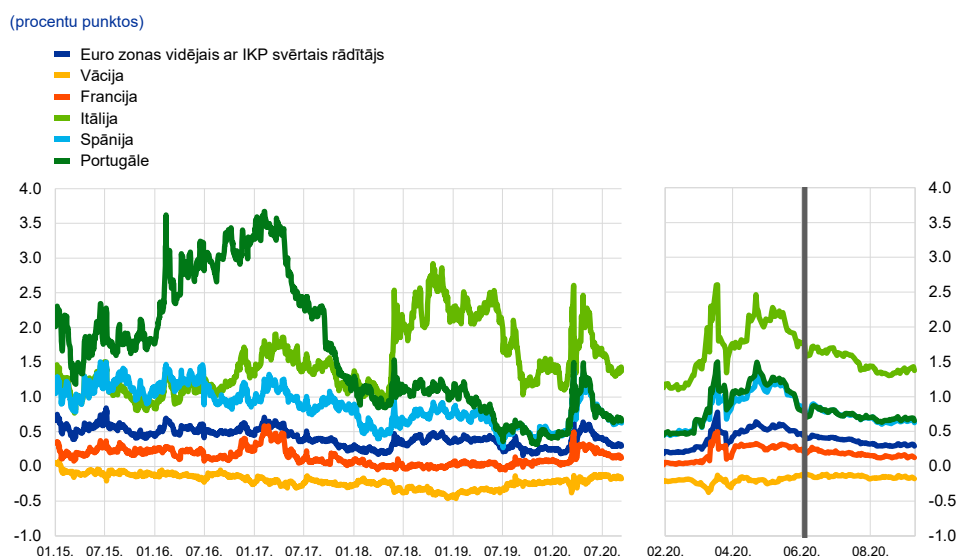
Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu (OIS) procentu likmju starpības monetārā

un fiskālā atbalsta pasākumu apstākļos turpināja samazināties (sk. 6. att.).

Tautsaimniecības atbalstam īstenoto monetārās un fiskālās politikas pasākumu kombinācija (t.sk. instruments "Nākamās paaudzes ES") veicināja turpmāku valdības obligāciju peļņas likmju starpību sarukumu visā aplūkojamā periodā. Vācijas, Francijas, Itālijas, Spānijas un Portugāles valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju starpības samazinājās attiecīgi par 6, 12, 41, 22 un 17 bāzes punktiem (līdz -0.18, 0.12, 1.37, 0.63 un 0.65 procentu punktiem). Tādējādi euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtais rādītājs saruka par 17 bāzes punktiem (līdz 0.29%), tikai nedaudz pārsniedzot gada sākuma līmeni.

6. attēls

Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu procentu likmes starpības

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpība aprēķināta, atņemot 10 gadu uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu procentu likmi no valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 4. jūnijs). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

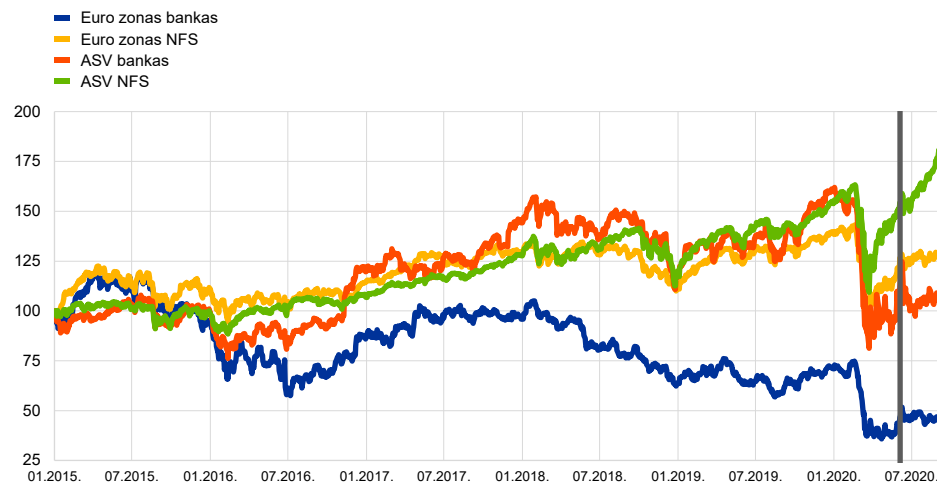
Euro zonas un ASV nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenu indeksi, būtiski uzlabojoties īstermiņa peļņas perspektīvai, pieauga (sk. 7. att.).

Palielinoties tautsaimniecības perspektīvas optimismam, euro zonas uzņēmumu peļņas gaidas salīdzinājumā ar iepriekšējo ļoti zemo līmeni būtiski uzlabojušās, un tādējādi paredzams, ka peļņa visu atlikušo gadu turpinās augt. Tas pozitīvi ietekmēja euro zonas NFS kapitāla vērtspapīru cenas aplūkojamā periodā, un tās palielinājās aptuveni par 2%. ASV tika novērots pat vēl spēcīgāks pieaugums (aptuveni par 10%), NFS cenām gandrīz sasniedzot rekordaugstu līmeni. Turpretī banku kapitāla vērtspapīru cenas euro zonā un ASV samazinājās attiecīgi par 2% un 5%, jo vēl arvien nenoteiktā perspektīva un uzņēmumu maksātnespējas gadījumu skaita pieauguma iespēja joprojām nelabvēlīgi ietekmēja sektora peļņas gaidas.

7. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: *Refinitiv* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu 2020. gada 4. jūnijā. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

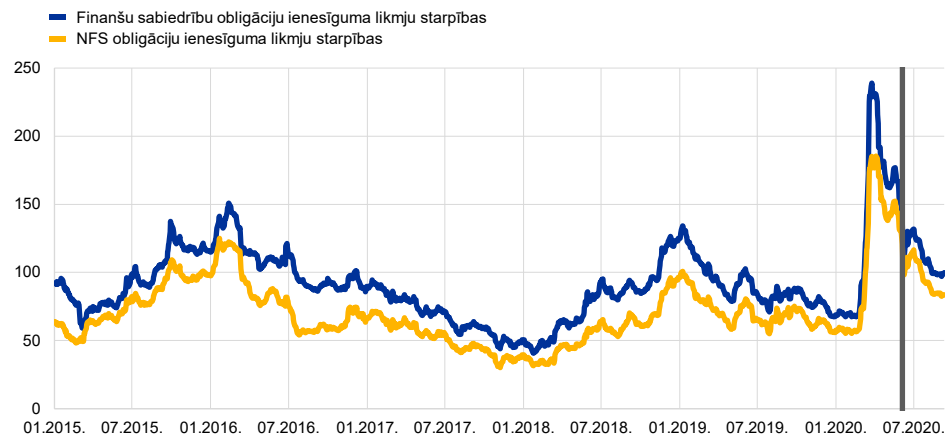
Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma starpības turpināja samazināties

(sk. 8. att.). Investīciju kategorijas NFS obligāciju un finanšu sektora obligāciju ienesīguma likmju starpības (salīdzinājumā ar bezrisku procentu likmi) saruka attiecīgi par 38 bāzes punktiem un 37 bāzes punktiem. Kopumā sarukums lielā mērā atspoguļo obligāciju papildu prēmijas sarukumu. Šīs prēmijas ir tas obligāciju ienesīguma likmju starpības komponents, kuru neizskaidro kredītu pamatrādītāji (ko raksturo reitingi un paredzamais saistību neizpildes biežums) un kurš kopumā bijis stabils. Neraugoties uz būtisko sarukumu kopš marta, uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības joprojām nedaudz pārsniedz līmeni pirms koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas; tas varētu atspoguļot tirgus gaidas par iespējamo uzņēmumu maksātnespējas gadījumu skaita pieaugumu dažos tuvākajos ceturkšņos.

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: Markit iBoxx indeksi un ECB aprēķini.

Piezīmes. Starpības aprēķinātas kā aktīvu mijmaiņas darījumu procentu likmju un bezriskā procentu likmes starpības. Indeksi ietver dažādu termiņu obligācijas (kurām tomēr līdz termiņa beigām attīcis vismaz 1 gads) ar investīciju kategorijas reitingu. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu 2020. gada 4. jūnijā. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

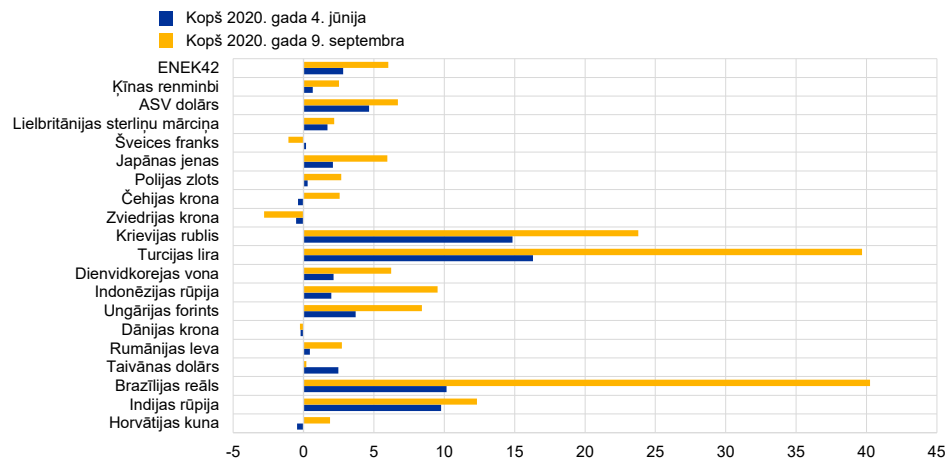
Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē spēcīgi palielinājās (sk. 9. att.).

Euro nominālais efektīvais kurss, ko mēra attiecībā pret euro zonas 42 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām, aplūkojamā periodā pieauga par 2.8%. Kas attiecas uz divpusējo valūtas kursu norisēm, euro kursa efektīvais kāpums bija ļoti plaši vērojams attiecībā pret gandrīz visu euro zonas nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Konkrētāk, euro kurss nozīmīgi pieauga attiecībā pret ASV dolāru (par 4.6%), atspoguļojot plašāku ASV dolāra kursa pavājināšanos, notiekošās globālās atveseļošanās apstākļos uzlabojoties riska noskaņojumam. Euro kurss palielinājās arī attiecībā pret Japānas jenu (par 2.1%), Lielbritānijas sterliņu mārciņu (par 1.7%) un Ķīnas renminbi (par 0.6%), kā arī spēcīgi pieauga attiecībā pret vairākuma lielāko jauno tirgus ekonomikas valstu valūtām, sevišķi attiecībā pret Krievijas rubli, Turcijas liru un Brazīlijas reālu. No euro zonā neietilpstošo ES dalībvalstu valūtām euro kurss palielinājās attiecībā pret Ungārijas forintu, bet pavājinājās attiecībā pret gandrīz visām pārējām valūtām, tām atgūstot daļu zaudējumu, kas tika reģistrēti šā gada martā un aprīlī, kad pastiprinājās koronavīrusa pandēmijas uzliesmojums.

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. ENEK42 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 42 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Pozitīvas (negatīvas) pārmaiņas liecina par euro kursa kāpumu (kritumu). Visas pārmaiņas aprēķinātas, izmantojot 2020. gada 9. septembra valūtu kursus.

3. Saimnieciskā darbība

Euro zonas reālais IKP 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 11.8%, koronavīrusa (Covid-19) pandēmijai negatīvi ietekmējot globālo tautsaimniecību. Lai gan šo kraso sarukumu galvenokārt noteica martā un aprīlī vērotais aktivitātes apsīkums, kopš maija saņemtie dati liecināja par tautsaimniecības atveseļošanos. Gan reālie dati, gan apsekojumi atbilst nozīmīgam IKP pieauguma atjaunošanās tempam 3. ceturksnī. Vienlaikus ar rūpniecības produkcijas un pakalpojumu sniegšanas kāpuma atsākšanos vērojamas patēriņa atjaunošanās pazīmes atbilstoši gaidām. Pakalpojumu nozarē salīdzinājumā ar apstrādes rūpniecības nozari attīstības temps pēdējā laikā palēninājies, par ko liecina arī augustā veikto apsekojumu rezultāti. Koronavīrusa infekcijas rādītāju pieaugums vasaras mēnešos pasliktina īstermiņa perspektīvu. Raugoties nākotnē, turpmāka stabila atveseļošanās būs ļoti atkarīga no pandēmijas izplatības un no tā, cik sekmīgas būs tās ierobežošanas politikas. Lai gan ar pandēmijas izplatību saistītā nenoteiktība, visticamāk, mazinās darba tirgus, patēriņa un ieguldījumu atveseļošanās intensitāti, labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, ekspansīvai fiskālajai nostājai un globālās aktivitātes un pieprasījuma stabilizācijai vajadzētu veicināt euro zonas tautsaimniecības attīstību. Šāds vērtējums pamatā atspoguļots ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai. Šīs aplēses paredz reālā IKP gada sarukumu 2020. gadā par 8.0%, bet pēc tam 2021. un 2022. gadā pieaugumu attiecīgi par 5% un 3.2%. Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma perspektīva 2020. gadam koriģēta un palielināta par 0.7 procentu punktiem, bet 2021. un 2022. gadam pazemināta attiecīgi par 0.2 procentu punktiem un 0.1 procentu punktu.

Euro zonas ekonomiskā aktivitāte Covid-19 pandēmijas un ar to saistīto ierobežojošo pasākumu ietekmē 2020. gada 2. ceturksnī nepieredzēti saruka.

2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni reālais IKP saruka par 11.8%. To noteica izolācijas pasākumi, kuri aprīlī sasniedza visaugstāko stingrības pakāpi, bet pēc tam nākamajos mēnešos pakāpeniski tika atviegloti. Tādējādi salīdzinājumā ar 2019. gada 4. ceturksni reālais IKP 2020. gada 1. ceturksnī kopumā samazinājās par 15.1%, atgriežoties līmenī, kāds pēdējo reizi reģistrēts 2005. gada 1. ceturksnī.

Pandēmijas izraisītais sarukums kopumā bija vērojams visās valstīs un nozarēs. 2020. gada 2. ceturksnī IKP samazinājās visās euro zonas valstīs, sarukuma apmēram atspoguļojot pandēmijas ietekmi, izolācijas pasākumu periodu un stingrību katrā valstī. Lielākajās euro zonas valstīs IKP sarukums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bija šāds: Spānijā – 18.5%, Francijā – 13.8%, Itālijā – 12.4%, Vācijā – 9.7% un Nīderlandē – 8.5%.

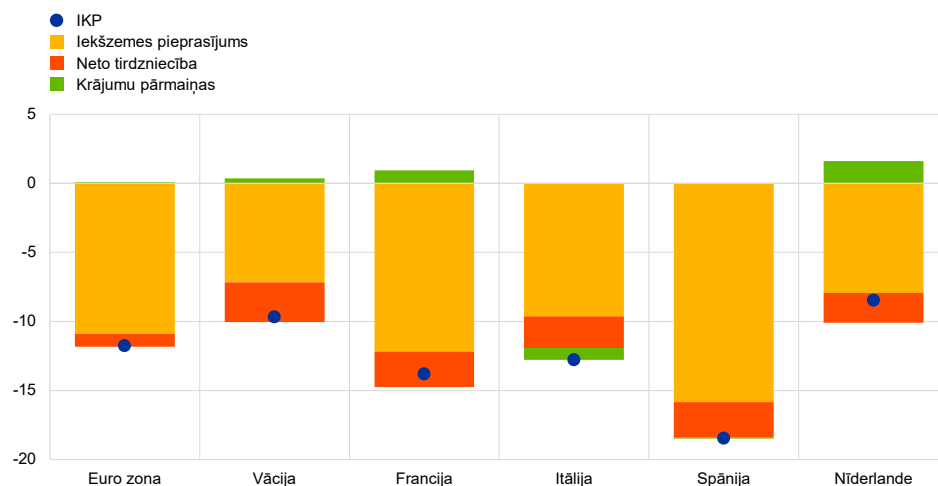
Covid-19 pandēmijas ietekmē iekšzemes pieprasījums un pakalpojumu aktivitāte nepieredzēti samazinājusies. Saskaņā ar IKP izdevumu puses dalījumu (sk. 10. att.) aktivitātes kritumu 2020. gada 2. ceturksnī noteica spēcīga iekšzemes pieprasījuma samazināšanās (–10.9%). Atšķirībā no iepriekšējām recesijām (piemēram, globālās 2007. un 2008. gada finanšu krīzes) tieši pakalpojumu nozares aktivitāte sociālās

distancēšanās pasākumu rakstura dēļ cietusi vissmagāk. Neto eksporta devums izaugsmei arī bija negatīvs, tomēr mazākā mērā (−0.9%). Visbeidzot, krājumu pārmaiņu devums bija nedaudz pozitīvs (+0.1%).

10. attēls

Reālā IKP pārmaiņas un izdevumu komponentu devums 2020. gada 2. ceturksnī

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avots: Eurostat.

Covid-19 ierobežojošie pasākumi spēcīgi ietekmējuši euro zonas darba tirgus.

Nodarbinātība 2020. gada 1. ceturksnī samazinājās par 2.9% (1. ceturksnī saruka par 0.3%). Tas nozīmē, ka 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar 2019. gada pēdējo ceturksni nodarbināto skaits bija samazinājies par 5.1 miljonu. Mazāks nodarbinātības sarukums salīdzinājumā ar ekonomiskās aktivitātes kritumu galvenokārt skaidrojams ar politikas atbalsta pasākumiem, piemēram, darbvieta saglabāšanas programmām un līdzīgiem pasākumiem nolūkā novērst darbinieku atlaišanu un atbalstīt pašnodarbinātos. Šīs programmas saglabā darba attiecības un ierobežo darbinieku atlaišanu, palīdzot uzņēmumiem cikliskas lejupslīdes laikā samazināt algu izmaksas, tādējādi panākot, ka pēc izolācijas pasākumu atcelšanas darbinieki joprojām ir pieejami un uzņēmumi gatavi atsākt darbību.⁶ Saīsinātā darba laika programmas kā tādas ierobežo bezdarba palielināšanos, ļaujot darba tirgum elastīgi pārvaldīt cikliskās svārstības, piemēram, iepriekš noteiktā laikposmā būtiski samazinot nostrādāto stundu skaitu uz vienu nodarbināto. Vidējais nostrādāto stundu skaits 2020. gada 2. ceturksnī samazinājās par 10.2% (1. ceturksnī – par 3.8%). Tas nozīmē, ka vidējā nostrādāto stundu skaita samazinājums ir vairāk nekā 75% no kopējo nostrādāto stundu skaita korekcijas. Pārējais attiecināms uz nodarbinātību. Tāpēc 2. ceturksnī reģistrētā nodarbinātības samazināšanās ir mazāka nekā IKP sarukums. Tas nozīmē, ka darba ražīgums uz vienu nodarbināto minētajā periodā ievērojami krities (par 12.1%). Turpretī kopējais nostrādāto stundu

⁶ Sk. arī ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem" un ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumu "A preliminary assessment of the impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market" ("Iepriekšējais Covid-19 pandēmijas ietekmes uz euro zonas darba tirgu novērtējums").

skaits samazinājās vairāk nekā IKP, darba ražīgumam vienā nostrādātajā stundā 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinoties par 1.2%.

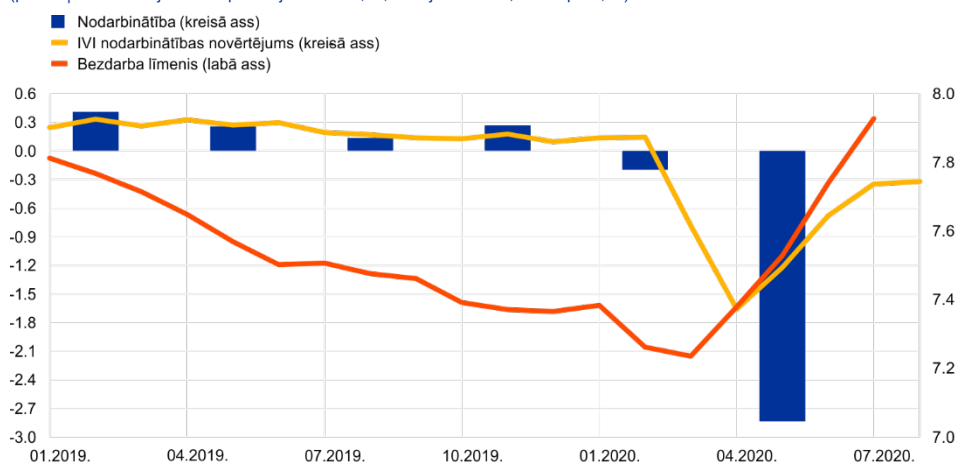
Darba tirgus rādītāji liecina par tālāku darbvieta skaita samazināšanos

3. ceturksnī. 2020. gada jūlijā euro zonas bezdarba līmenis palielinājās līdz 7.9% (jūnijā – 7.7%). Bezdarba līmenis no 2020. gada februāra līdz jūlijam pieauga par 0.7 procentu punktiem – mazāk nekā laikposmā no 2008. gada septembra līdz 2009. gada februārim pēc *Lehman Brothers* bankrota (1.3 procentu punkti). Šis kāpums pilnībā neatspoguļo pandēmijas ietekmi, jo to mazina nodarbinātības veicināšanas un darbinieku pilnīgas atlaišanas novēršanas nolūkā pieņemtās darba tirgus politikas. Tas saistīts arī ar pāreju no nodarbinātības un bezdarba uz bezdarbību, ko noteica izolācijas pasākumu ekonomiskā ietekme un pastāvīgās grūtības, ar ko saskārās darba meklētāji ierobežojošo pasākumu pakāpeniskas atcelšanas laikā. Jaunākie apsekojumu rādītāji joprojām liecina par darbvieta skaita samazināšanos 3. ceturksnī, neraugoties uz esošo darba tirgus politiku ietekmi (sk. 11. att.).

11. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības un bezdarba novērtējums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; difūzijas indekss; darbaspēks; %)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. Iepirkumu vadītāju indekss (IVI) izteikts kā novirze no 50, dalīta ar 10. Jaunākie nodarbinātības dati atbilst stāvoklim 2020. gada 2. ceturksnī, IVI dati – stāvoklim 2020. gada augustā un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Jūnijā un jūlijā patērētāju tēriņi būtiski palielinājās, bet tie joprojām ir ļoti

nepietiekami. Patērētāju konfidence augustā palielinājās (līdz –14.7), bet joprojām bija daudz zemāka nekā pirms pandēmijas (2020. gada 1. ceturksnī – –8.8).

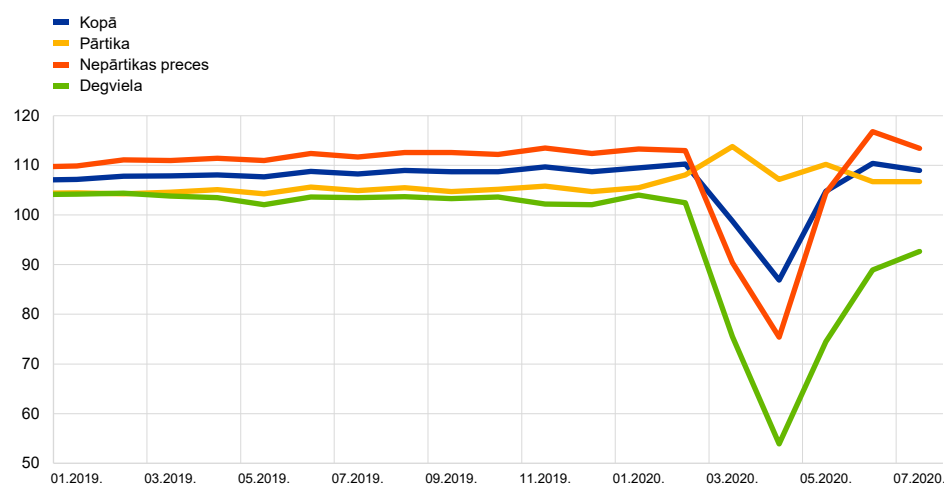
Mazumtirdzniecības apjoms jūlijā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi samazinājās par 1.3% (sk. 12. att.). Tomēr, neraugoties uz ārkārtīgi spēcīgo mēneša kāpumu maijā un jūnijā (attiecīgi 20.6% un 5.3%), jūlijā tirdzniecība par 8.2% pārsniedza 2. ceturkšņa vidējo rādītāju un tuvojās līmenim, kāds bija pirms pandēmijas. Tās uzliesmojuma sākumā pārtikas produktu tirdzniecības apjoms pieauga (atspoguļojot to kā būtisku preču nepieciešamību, restorāna apmeklējumu izdevumu aizstāšanu un pārtikas krājumu veidošanu), savukārt automobiļu degvielas tirdzniecība pirms atvēršanās saruka. Viena laika nepārtikas preču tirdzniecība vispirms krasi samazinājās, jūlijā atjaunojoties līdz līmenim, kāds bija sasniegts pirms pandēmijas.

Neraugoties uz mazumtirdzniecības strauju pieaugumu, patērētāju izdevumi par pakalpojumiem joprojām ir zemi, īpaši par izmitināšanas, izklaides un transporta pakalpojumiem.

12. attēls

Euro zonas mazumtirdzniecība

(indekss: 2005. g. = 100)

Avots: Eurostat.

Gandrīz nekas neliecina par patēriņa preču pieprasījuma strauju pieaugumu nākotnē. To apliecina patēriņa preču ražotāju pasūtījumu novērtējums, mazumtirdzniecības uzņēmumu gaidas un patērētāju nodomi veikt lielākus pirkumus. Lai gan mājsaimniecību ienākumu kritums bijis neliels, gaidāms, ka uzkrājumu rādītājs 2. ceturksnī būs strauji palielinājies un pēc tam atkal samazinājies. Tas atspoguļo uzkrājumu veidošanu piespiedu kārtā jeb netīši, ko noteica izolācijas pasākumu noteiktie ierobežojumi, savukārt dati liecina, ka parastiem kanāliem, piemēram, (pretciklisku) piesardzības uzkrājumu veidošanai, arī ir būtiska nozīme.⁷

Ekonomiskajai aktivitātei atjaunojoties, uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi nedaudz palielinājās, bet zema pieprasījums un finanšu riski joprojām negatīvi ietekmē tuvāko ceturkšņu perspektīvu. Ar Covid-19 uzliesmojumu saistīto piegādes būtisko pārrāvumu dēļ kapitālpreču ražošana euro zonā 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 21.3%. Vienlaikus ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni saruka par 20.9%. Tomēr šie ceturkšņa samazinājumi slēpj uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu daļēju atjaunošanos, sākot no maija. Maijā un jūnijā kapitālpreču ražošanas apjoms pieauga par 29.9%, bet joprojām bija ievērojami mazāks nekā šā gada februārī. Apsekojumu rādītāji apstiprina tā daļēju atjaunošanos, par ko liecina kapitālpreču ražotāju nesenā ražošanas gaidu uzlabošanās turpmākajos mēnešos un to pasūtījumu novērtējums. Turklāt jaunākais euro zonas banku veiktās kredīšanas apsekojums⁸ rāda: gaidāms, ka 2. ceturksnī

⁷ Sk. arī šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "Covid-19 un mājsaimniecību uzkrājumu pieaugums: piesardzības nolūkā vai piespiedu kārtā?".

⁸ Sk. arī ECB 2020. gada jūlija *The euro area bank lending survey – Second quarter of 2020* ("Euro zonas banku veiktās kredīšanas apsekojums; 2020. gada 2. ceturksnis").

vērotais euro zonas uzņēmumu spēcīgais pieprasījums pēc aizdevumiem un kredītlīnijām 3. ceturksnī mazināsies, liecinot par uzņēmēju gaidu uzlabošanos. Tomēr gaidāms, ka joprojām vājš pieprasījums un iespēja, ka bankas augstāka kredītriska apstākļos var uzņēmumiem piemērot stingrākus kredītu standartus, nākamajos ceturkšņos mazinās ieguldījumu pieprasījuma atjaunošanos.

Šā gada 1. pusgadā mājokļos veiktie ieguldījumi saruka gandrīz par 14%, savukārt to pakāpeniska un daļēja palielināšanās, visticamāk, sākusies

2. ceturkšņa pēdējos mēnešos un pēc tam turpinājusies. 3. ceturksnī īstermiņa rādītāji atbilst spēcīgai (bet nepilnīgai) būvniecības aktivitātes atjaunotnei. Neraugoties uz būvniecības produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indeksa (IVI) būtisku uzlabošanos jūlijā un Eiropas Komisijas būvniecības uzņēmumu konfidences indeksa ievērojamu kāpumu augustā (abi indeksi aprīlī sasniedza zemāko līmeni), tie joprojām atradās vēsturiski zemā līmenī. Tas varētu būt saistīts ar būvniecības produkciju ietekmējošiem šķēršļiem, kas ietver izsniegto būvatļauju skaita samazināšanos un stingrāku ierobežojošo pasākumu ieviešanu pēc Covid-19 atsākšanās ar jaunu sparū vasaras mēnešos. Vienlaikus būvniecības nozares gaidu IVI un uzņēmumu veiktais pasūtījumu novērtējums liecināja par spēcīgākām atveseļošanās pazīmēm. Šī dinamika bija saistīta ar samērā nelielu pieprasījumu pēc mājokļiem, kā tas atspoguļots Eiropas Komisijas rādītājos par mājāsaimniecību nodomiem būvēt un remontēt mājokļus, kā arī ECB veiktajā banku veiktās kreditēšanas apsekojumā, kurš liecina par noturīgu pieprasījumu pēc aizdevumiem mājokļa iegādei vairākās valstīs daļēji mājāsaimniecībām izsniegto aizdevumu parāda atvieglošanas pasākumu ietekmē.

2020. gada 2. ceturkšņa beigās euro zonas tirdzniecība pēc aprīlī piedzīvotā krituma atjaunojās, tomēr ievērojami zemākā līmenī nekā iepriekš. Turpinot

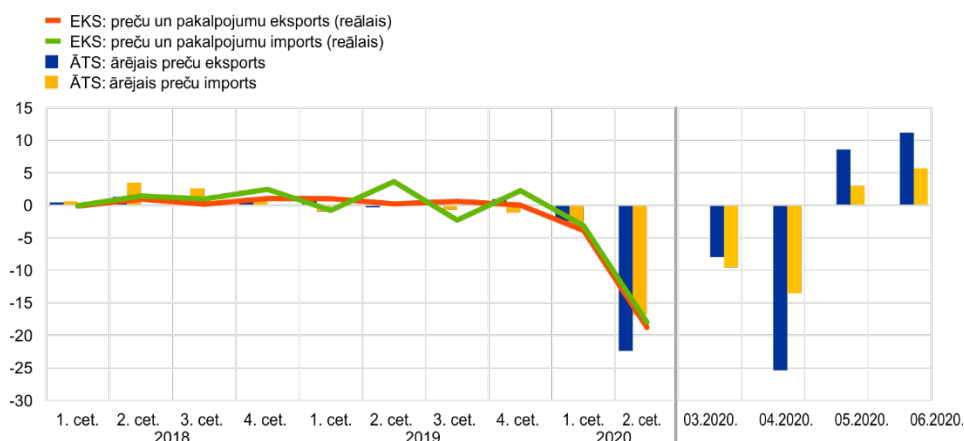
1. ceturksnī piedzīvoto spēcīgo sarukumu, euro zonas eksports un imports 2. ceturksnī samazinājās attiecīgi par 18.8% un 18% (sk. 13. att.). Mēneša dati par nominālo preču tirdzniecību maijā un jūnijā liecina, ka euro zonas eksports un imports atguva aptuveni pusi zaudējumu, kas bija radušies kopš pandēmijas sākuma. Tas viss norisinājās pandēmijas ierobežojošo pasākumu atvieglošanas kontekstā. Euro zonas iekšējā tirdzniecība, kas iepriekšējos mēnešos bija sarukusi vairāk nekā ārējā tirdzniecība, lielākoties uzlabojās, jo ar pandēmiju saistīto pasākumu atvieglošana Eiropā bija spēcīgāka. Pakalpojumu tirdzniecības kritums bija pat vēl krasāks: eksports un imports saruka attiecīgi par 21.1% un 25.4%. Ceļošanas aizliegumi un citi izolācijas pasākumi īpaši smagi skāruši tūrismu – par to liecina avioliņiju jaudas kritums. Raugoties nākotnē, gaidāms, ka euro zonas eksporta perspektīva zināmā mērā uzlabosies. Euro zonas apstrādes rūpniecības IVI jauniem eksporta pasūtījumiem apstiprina kāpumu augustā (52). Eiropas Komisijas veiktais eksporta pasūtījumu novērtējums un ECB rādītāji par jaunajiem rūpniecības pasūtījumiem divus mēnešus pēc kārtas uzlabojusies. Attiecībā uz pārvadājumu rādītājiem jūras kravu pārvadājumu rādītāji pakāpeniski uzlabojas, turpretī gaisa transporta pārvadājumu rādītāji joprojām ir ievērojami zemāki nekā iepriekšējā gadā. Kopumā dati liecina par šo rādītāju uzlabošanos nākamajos mēnešos, bet ne pilnībā. Pakalpojumu jomā euro zonas pakalpojumu IVI jauniem eksporta pasūtījumiem joprojām vēsta par sarukumu un avioliņiju jaudas indeksi –

par daļēju ceļojumu atsākšanos 2020. gada 3. ceturksnī, īpaši uz tūristu galamērķiem.

13. attēls

Uz nacionālo kontu datiem (EKS) balstīta euro zonas tirdzniecība un ārējās tirdzniecības statistika (ĀTS)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi 2020. gada martā, aprīlī, maijā un jūnijā; %)

Avots: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Nacionālo kontu (EKS) dati un ārējās tirdzniecības statistikas (ĀTS) dati ir izlīdzināti sezonāli un atbilstoši darbadienu skaitam. Sezonālās izlīdzināšanas un citas metodoloģiskas atšķirības var radīt EKS un ĀTS datu neatbilstības.

Tuvākajā laikā (2020. gada 3. ceturksnī) gaidāma spēcīga euro zonas

izaugsmes atjaunošanās. 2. ceturksnī vērotais krasais sarukums atspoguļo

spēcīgo aktivitātes samazināšanos martā un aprīlī. Tomēr saņemtie dati liecina, ka, sākot no maija, tautsaimniecība atveseļojas. Apsekojumu rezultātu uzlabošanās kopš maija sakrīt ar izolācijas pasākumu atvieglošanu. Gan apvienotais produkcijas izlaides IVI, gan Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR) jūlijā un augustā ievērojami pārsniedza 2. ceturkšņa vidējo līmeni. Jūlijā un augustā IVI vidēji bija 53.4 (2. ceturksnī – 31.3), savukārt ENR tajā pašā laikposmā vidēji bija attiecīgi 85.0 un 69.4. Lai gan apstrādes rūpniecības nozares aktivitāte turpinājusi uzlaboties, pakalpojumu nozarē attīstības temps pēdējā laikā nedaudz palēninājies.

Nākotnē gaidāms, ka euro zonas saimnieciskās darbības atjaunošanās

turpināsies atlikušajā 2020. gadā, ja pandēmija neatsāksies ar jaunu spēku.

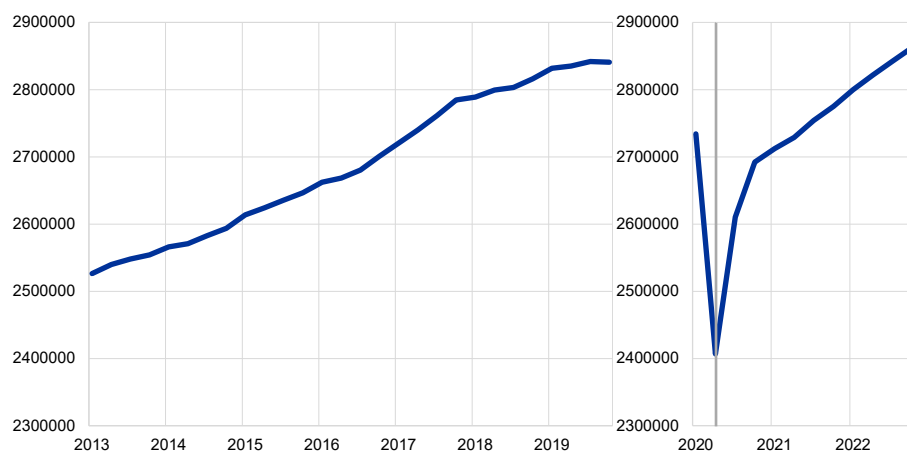
Prognozēts, ka euro zonas aktivitāte 3. ceturksnī atjaunosies. Pēc tam pamataplēse balstīta uz galveno pieņēmumu par daļēji veiksmīgu vīrusa ierobežošanu. Iespējamā infekcijas atgriešanās ar jaunu spēku nākamajos mēnešos neļaus atcelt ierobežojošos pasākumus (kuri vairs nebūs tik stingri kā pirmā viļņa laikā), kamēr līdz 2021. gada vidum kļūs pieejams medicīniskais risinājums. Gaidāms, ka šie ierobežojošie pasākumi apvienojumā ar paaugstinātu nenoteiktību un sliktāku darba tirgus situāciju joprojām negatīvi ietekmēs piedāvājumu un pieprasījumu. Tomēr būtiskam atbalstam, ko sniedz monetārā, fiskālā un darba tirgus politika, kas kopš Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomisko iespēju aplēšu publicēšanas tiek stiprināta, vajadzētu saglabāt ienākumus un mazināt tautsaimniecības rētas, kuras var atklāties pēc veselības krīzes atrisināšanas. Tiek arī pieņemts, ka šādas politikas veiksmīgi novērš lielus finansiālās paplašināšanās

kanālus. Saskaņā ar šiem pieņēmumiem prognozēts, ka euro zonas reālais IKP 2020. gadā samazināsies par 8.0% un 2021. un 2022. gadā atkal pieaugs attiecīgi par 5.0% un 3.2%. Līdz iespēju aplēšu perioda beigām reālais IKP būtu par 3.5% zemāks nekā gaidāmais līmenis, kas paredzēts Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, – pēdējās, kas veiktas pirms pandēmijas. 2019. gada 4. ceturksnī sasniegtais IKP līmenis atjaunosies līdz 2022. gada 2. pusgadam (sk. 14. att.). Pandēmijas attīstības nenoteiktības kontekstā sagatavoti divi alternatīvie scenāriji. Mērenajā scenārijā pandēmijas šoks aplūkots kā īslaicīgs un ātri novērsts ar medicīnisko risinājumu, kas ļaus vēl vairāk mazināt ierobežojošo pasākumu stingrību. Šajā scenārijā reālais IKP šogad samazinātos par 7.2%, 2021. gadā strauji palielinoties. Līdz iespēju aplēšu perioda beigām reālais IKP nedaudz pārsniegtu līmeni, kas paredzēts Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs. Turpretī smagā scenārija gadījumā, kas paredz pandēmijas atsākšanos ar jaunu spēku, atkal tiks ieviesti stingri ierobežojošie pasākumi, aktivitātei būtiski un pastāvīgi samazinoties. Šajā scenārijā reālais IKP 2020. gadā sarūk par 10%. Līdz iespēju aplēšu perioda beigām tas ir aptuveni par 9% zemāks nekā Eurosistēmas speciālistu 2019. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs paredzētais līmenis.

14. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi; milj. euro)

Avoti: Eurostat un raksts "ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. septembrī publicēts ECB interneta vietnē.

4. Cenas un izmaksas

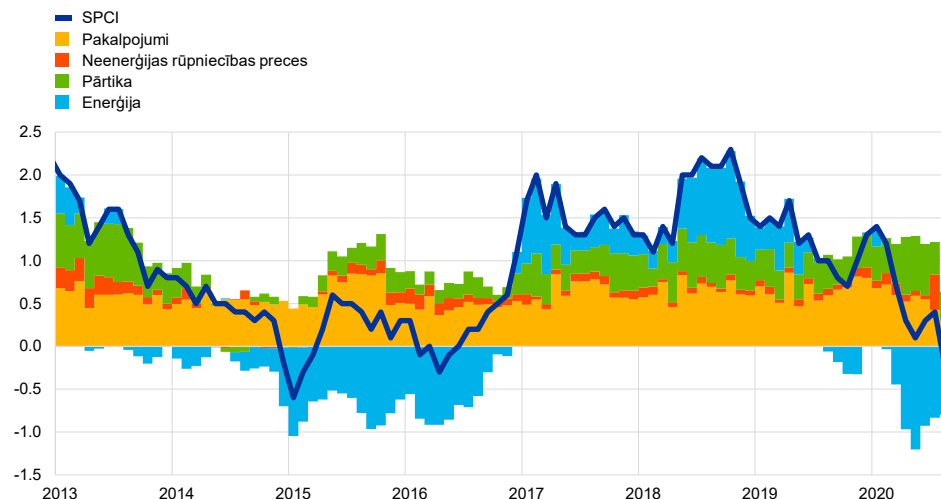
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija augustā samazinājās līdz -0.2% (jūlijā – 0.4%). Pamatojoties uz pašreizējām un biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām un ņemot vērā, ka Vācijā uz laiku samazināta PVN likme, kopējā inflācija, visticamāk, nākamajos mēnešos saglabāsies negatīva, bet 2021. gada sākumā atkal kļūs pozitīva. Turklāt, neraugoties uz nelielu augšupvērstu cenu spiedienu saistībā ar piedāvājuma ierobežojumiem, tuvākajā laikā cenu spiediens saglabāsies ierobežots vāja pieprasījuma, zemāka darba samaksas spiediena un euro kursa kāpuma dēļ. Vidējā termiņā pieprasījuma atjaunošanās stimulējošas monetārās un fiskālās politikas apstākļos radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Šis vērtējums kopumā atspoguļots arī ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, paredzot, ka SPCI gada inflācija 2020. gadā būs 0.3% , 2021. gadā – 1.0% un 2022. gadā – 1.3% . Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm inflācijas perspektīva 2020. gadam nav mainīta, 2021. gadam koriģēta un paaugstināta, bet 2022. gadam nav mainīta. Nemainītā inflācijas prognoze 2022. gadam slēpj inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) augšupvērstu korekciju (daļēji atspoguļojot monetāro un fiskālo pasākumu pozitīvo ietekmi), ko lielā mērā kompensēja enerģijas cenu pārskatītās tendences. Gaidāms, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.8% , 2021. gadā – 0.9% un 2022. gadā – 1.1% .

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi augustā SPCI inflācija kļuva negatīva. Kritums no 0.4% jūlijā līdz -0.2% augustā atspoguļoja SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) samazināšanos un zemāku pārtikas cenu inflāciju, ko daļēji kompensēja mazāk negatīva enerģijas cenu inflācija (sk. 15. att). Enerģijas cenu inflācija turpināja paaugstināties, lai gan gada temps saglabājas pārliecinoši negatīvs, atspoguļojot kraso naftas cenu kritumu pēc koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas sākšanās. Arī pārtikas cenu inflācija, liecinot par nelielu normalizēšanos, jūlijā un augustā atgriezās līmenī, kāds bija pirms pandēmijas, sarūkot līdz 2.0% un tālāk līdz 1.7% šajos divos secīgajos mēnešos. Eurostat norādīja, ka Covid-19 pandēmijas izraisītās SPCI cenu datu vākšanas grūtības turpina samazināties un imputācijas rādītāji ir lielā mērā atkal parastajā līmenī.

15. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada augustā (ātrā aplēse). 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstas kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienu cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

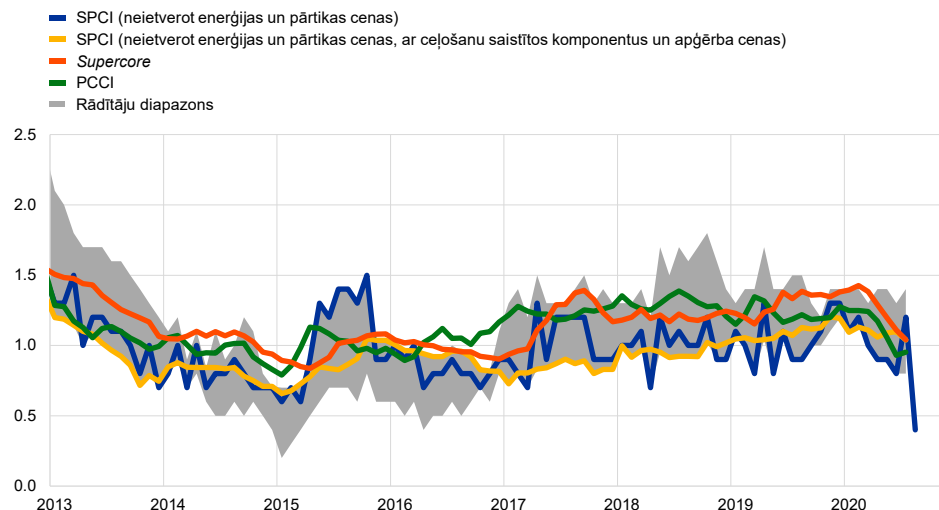
Neraugoties uz SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) neseno spēcīgo kritumu, pamatinflācijas rādītāji kopumā norāda uz mērenu pavājināšanos kopš pandēmijas sākuma. SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) augustā samazinājās līdz 0.4% (jūlijā – 1.2%), jo kritās gan neenerģijas rūpniecības preču cenu, gan pakalpojumu cenu inflācija. Krasās SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) svārstības jūlijā un augustā galvenokārt skaidrojamas ar īslaicīgu faktoru ietekmi. Neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācija augustā bija –0.1% (jūlijā – 1.6% un iepriekšējos mēnešos – 0.2%). Nesen vērotās neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācijas svārstības lielā mērā atspoguļo apģērba un apavu sezonas izpārdošanas atlikšanas radīto ietekmi dažās euro zonas valstīs. Tas izraisīja spēcīgu augšupvērstu spiedienu jūlijā, kas augustā izzuda. Jaunākā neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācijas dinamika atspoguļo arī kopš 2020. gada jūlija Vācijā uz laiku samazināto PVN likmi. Citu pamatinflācijas rādītāju sarukums bijis mērenāks (dati galvenokārt pieejami līdz jūlijam; sk. 16. att.). SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), PCCI (*Persistent and Common Component of Inflation*) rādītājs un *Supercore* rādītājs⁹ nedaudz pazeminājās.

⁹ Sīkāku informāciju par šiem pamatinflācijas rādītājiem sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 raksta *Measures of underlying inflation for the euro area* ("Euro zonas pamatinflācijas rādītāji") 2. un 3. ielikumā.

16. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati par SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas; ātrā aplēse) attiecas uz 2020. gada augustu un par visiem citiem rādītājiem – uz 2020. gada jūliju. Pamatinflācijas rādītāji ietver šādus rādītājus: SPCI (neietverot enerģijas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*; 10%), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%), un SPCI svērtu medānu. SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienų cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Ar naftas piegādes cenām saistītais spiediens uz SPCI neenerģijas rūpniecības preču komponentu pastiprinājies mēreni.

Iekšzemes tirdzniecībai paredzēto nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu inflācija, kas raksturo cenu spiedienu vēlākos piegādes ķēdes posmos, jūlijā mazliet pakāpās (līdz 0.7%; palielinājums par 0.1 procentu punktu), nedaudz pārsniedzot tās ilgtermiņa vidējo rādītāju – 0.6%. Taču attiecīgā importa cenu gada inflācija jūlijā nedaudz samazinājās (līdz –0.7%; sarukums salīdzinājumā ar jūniju – 0.2 procentu punkti), un tas, iespējams, daļēji atspoguļo euro efektīvā kursa nesēnā kāpuma nelielu lejupvērstu spiedienu. Agrākos iekšzemes cenu noteikšanas posmos starppatēriņa preču cenu inflācija mazliet paaugstinājās, neraugoties uz spēcīgāku euro kursu. Ražotāju starppatēriņa preču cenu inflācija jūlijā paaugstinājās līdz –2.0% (no –2.5% jūnijā), savukārt importa cenu inflācija kopumā saglabājās nemainīga (–2.7%).

Atlīdzības vienam nodarbinātajam kāpums 2020. gada 2. ceturksnī turpināja ievērojami mazināties, būtiski atspoguļojot nostrādāto stundu skaita kritumu.

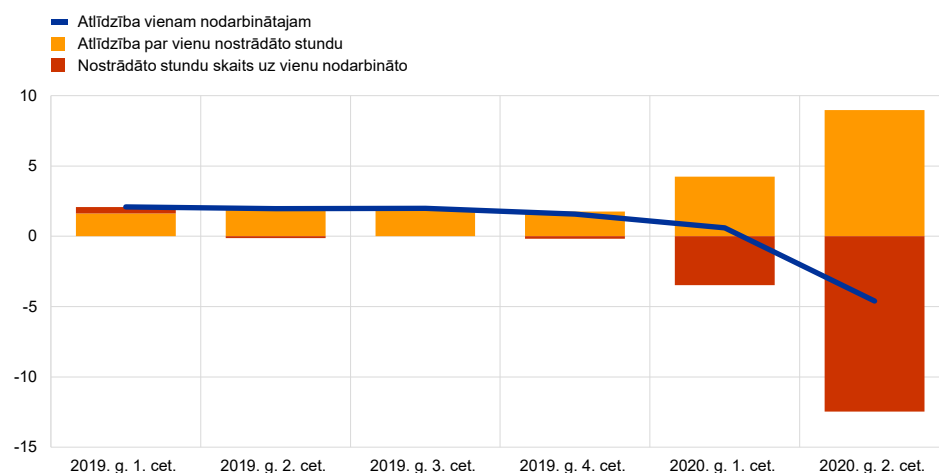
Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada kāpuma temps 2. ceturksnī saruka līdz –4.6% (1. ceturksnī – 0.6%; sk. 17. att.). Visās nozarēs (izņemot lauksaimniecību un zvejniecību) un valstīs bija plaši vērojams kritums. Euro zonas atlīdzības vienam nodarbinātajam joprojām notiekošais sarukums pamatā atspoguļo būtisko viena nodarbinātā nostrādāto stundu skaita kritumu pēc Covid-19 pandēmijas sākuma un ar to saistītajiem izolācijas un ierobežojošajiem pasākumiem. Atlīdzības par vienu nostrādāto stundu gada kāpums 2. ceturksnī saistībā ar viena strādājošā faktiski nostrādāto stundu skaita būtisku samazināšanos palielinājās līdz 9.0% (iepriekšējā ceturksnī – 4.2%). Šīs pretējās norises atspoguļo saīsinātā darba laika un darbinieku

atlaišanas uz laiku programmu ietekmi, lai nodrošinātu atbalstu darba ienākumiem. Vienošnās ceļā noteiktā darba samaksa šā gada 2. ceturksnī pieauga par 1.7%, jaunākajām atlīdzības vienam nodarbinātajam norisēm norādot uz spēcīgu lejupvērstu darba samaksas nobīdi. Tomēr atlīdzības vienam nodarbinātajam sarukums pārspīlējis darba ienākumu zudumu, jo vairākas valstis statistikas mērķiem valdības atbalstu reģistrē kā pārvedumus, nevis atlīdzību.

17. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam dalījums atlīdzībā par nostrādāto stundu un nostrādāto stundu skaitā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

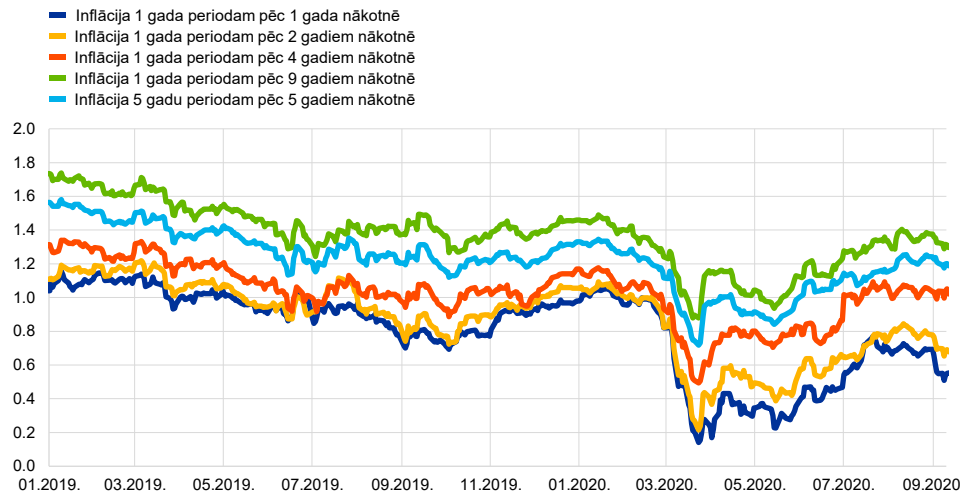
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 2. ceturksnī.

Pēc vēsturiski zemākā līmeņa sasniegšanas aptuveni marta vidū uz tirgus instrumentiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji turpināja uzlaboties, atgriežoties līmenī, kāds bija pirms pandēmijas, taču joprojām bija zemi (sk. 18. att.). Šāda norise atspoguļo pasaules makroekonomiskās prognozes un riska noskaņojuma uzlabošanos, kā arī vērienīgu monetāro un fiskālo atbalstu. Turpinoties šai tendencei, 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē palielinājās vēl aptuveni par 10 bāzes punktiem, 2020. gada 4. septembrī sasniedzot 1.20%, t.i., gandrīz par 50 bāzes punktiem pārsniedzot marta vidū sasniegto vēsturiski zemāko līmeni (0.72%). Vienlaikus uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju nākotnes tendence joprojām norāda uz ilgu zemas inflācijas periodu. Arī inflācijas iespēju līgumu tirgi joprojām signalizē par ievērojamiem lejupvērstiem īstermiņa riskiem, jo pamatdeflācijas varbūtības saglabājas tuvu vēsturiski augstākajam līmenim. Saskaņā ar ECB apsekojumu *Survey of Professional Forecasters* par 2020. gada 3. ceturksni, kas veikts 2020. gada jūlija pirmajā nedēļā, un jaunākajām *Consensus Economics* un *Euro Zone Barometer* publikācijām ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, jūlijā joprojām atradās vēsturiski zemā līmenī vai tuvu tam, atspoguļojot Covid-19 pandēmijas, tās mazināšanas pasākumu un joprojām pastāvošās nenoteiktības ietekmi.

18. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme: Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses prognozē, ka kopējā inflācija prognožu periodā palielināsies.

Pamataplēse norāda, ka kopējā SPCI inflācija 2020. gadā būs vidēji 0.3%, 2021. gadā – 1.0% un 2022. gadā – 1.3% (sk. 19. att.). Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas prognoze 2020. gadam nav mainīta, 2021. gadam koriģēta un paaugstināta par 0.2 procentu punktiem, bet 2022. gadam saglabājas nemainīga. Īstermiņā iepriekšējais naftas cenu kritums, euro kursa paaugstināšanās un Vācijā uz laiku samazinātās PVN likmes liecina, ka euro zonas SPCI inflācija turpmākajos mēnešos visticamāk saglabāsies negatīva. 2021. gadā enerģijas komponenta bāzes efektu ietekme un (mazāk) Vācijā īstenotās PVN likmes samazināšanas paredzamā atcelšana vēlāk izraisīs mehānisku paaugstināšanos.¹⁰ Gaidāms, ka līdz 2020. gada beigām SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) samazināsies. Tā kā pieprasījums joprojām ir vājš, paredzams, ka dezinflācijas ietekme būs plaši vērojama gan pakalpojumu, gan preču sektorā. Taču gaidāms, ka ilgstošais augšupvērstais spiediens saistībā ar piegādes puses ierobežojumiem daļēji kompensēs šo ietekmi. Tiek prognozēts, ka vidējā termiņā inflācija augs: pieņemts, ka naftas cenas palielināsies un pieprasījumam vajadzētu atjaunoties, neraugoties uz augšupvērstā spiediena mazināšanos ar pandēmiju saistītā nelabvēlīgā piedāvājuma ietekmē un euro kursa paaugstināšanos. Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.8% un 2021. gadā – 0.9%, bet 2022. gadā pieaugs līdz 1.1%.

¹⁰ Sīkāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Netiešo nodokļu ietekme uz euro zonas inflāciju un tās perspektīvu".

19. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un raksts "ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. septembrī publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Vertikālā līnija norāda aplūkojamā perioda sākumu. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 2. ceturksnī (faktiskie dati) un 2022. gada 4. ceturksnī (aplēses). ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai ietvertie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 27. augustā.

5. Nauda un kredītu atlikumi

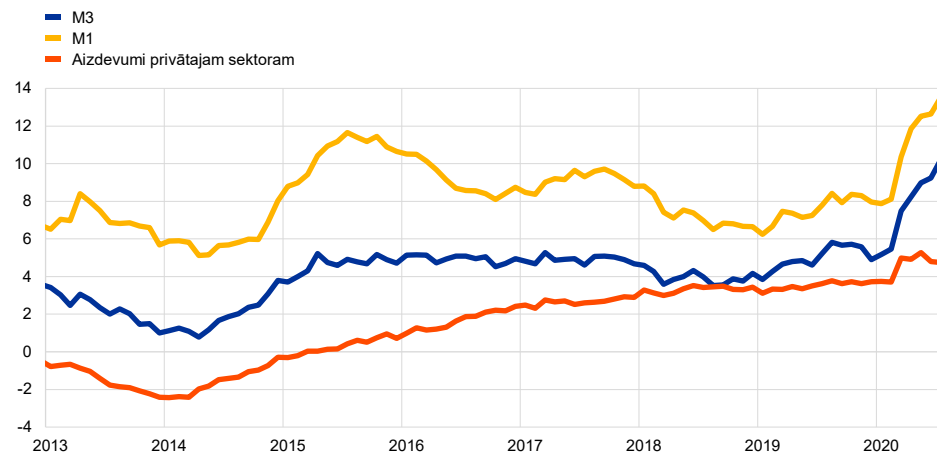
Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija turpinājusi būtiski ietekmēt monetāro dinamiku euro zonā. Iekšzemes kredīti joprojām bija galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas avots saistībā ar nefinanšu sabiedrībām (NFS) izsniegtajiem aizdevumiem un Eurosistēmas veiktajām valdības obligāciju neto iegādēm. Laikus veiktie un apjomīgie monetāro, fiskālo un uzraudzības iestāžu īstenotie pasākumi veicinājuši banku kredītu atmaksas termiņu pagarināšanu ar euro zonas tautsaimniecībai labvēlīgiem nosacījumiem. Tas arī noteica euro zonas uzņēmumu kopējā ārējā finansējuma palielināšanos 2020. gada 2. ceturksnī, jo būtiski pieauga parāda vērtspapīru emisijas un uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu apjoms. Uzņēmumu kopējās parāda finansējuma izmaksas saglabājušās labvēlīgas, jo uz tirgus instrumentiem balstītā parāda izmaksas turpināja samazināties un banku aizdevumu procentu likmes joprojām bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim.

Plašās naudas pieaugums jūlijā turpināja palielināties. Plašās naudas rādītāja M3 gada pieauguma temps ļoti lielas mēneša plūsmas ietekmē jūlijā turpināja palielināties, sasniedzot 10.2% (jūnijā – 9.2%). Pandēmijas izraisītais šoks būtiski ietekmēja monetāro dinamiku – par to liecina fakts, ka M3 kāpums ir aptuveni par 5 procentu punktiem augstāks nekā pirms Covid-19 uzliesmojuma (sk. 20. att.). Paaugstinātas nenoteiktības apstākļos tautsaimniecības dalībnieku likviditātes pieprasījumu veicināja būtisks uzņēmumu likviditātes vajadzību apjoms un visu tautsaimniecības dalībnieku piesardzības apsvērumi. Naudas pieprasījuma modeļi pandēmijas laikā nosaka īpašus ar uzņēmumu un mājsaimniecību likviditātes vajadzībām saistītus faktorus, kas būtiski veicinājuši plašās naudas kāpumu. Monetāro rādītāju pieaugumu noteica arī monetārās un fiskālās politikas veidotāju īstenotie atbalsta pasākumi un regulējošo un uzraudzības iestāžu veiktās darbības, lai tautsaimniecībā nodrošinātu pietiekamu likviditāti pandēmijas ekonomisko seku pārvarēšanai. Turklāt vislikvīdākā šaurās naudas rādītāja M1, kas ietver noguldījumus uz nakti un skaidro naudu apgrozībā, gada pieauguma temps jūlijā sasniedza 13.5% (jūnijā – 12.6%), tādējādi būtiski veicinot M3 kāpumu.

20. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Nemot vērā augošo nenoteiktību, noguldījumu uz nakti atlikums turpinājis

palielināties. Noguldījumu uz nakti atlikuma gada kāpuma temps, kas bija galvenais plašās naudas pieaugumu noteicošais faktors, jūlijā palielinājās līdz 14.1% (jūnijā – 13.1%). Noguldījumu atlikuma pieaugumu galvenokārt noteica uzņēmumu noguldījumu turējumi. Tas, ka naudas līdzekļu turētāji deva priekšroku noguldījumiem uz nakti, joprojām atspoguļoja piesardzības apsvērumus un ļoti zemu procentu likmju līmeni, kas nosaka šādu instrumentu turēšanas izvēles izmaksu sarukumu, īpaši salīdzinājumā ar citiem noguldījumiem, kuru likviditāte ir zemāka. Turklāt dažādās valstīs atšķiras uzņēmumu noguldījumu turējumu īpatsvars. Tas bija daļēji skaidrojams ar nevienmērīgu un atšķirīgu pandēmijas izplatības ātrumu dažādās valstīs, kas noteica atšķirības, cik lielā apjomā tika apmierinātas uzņēmumu likviditātes vajadzības. Arī atšķirīgais valstu īstenoto atbalsta pasākumu apjoms nodrošināja nevienmērīgu tempu. Skaidrās naudas apgrozībā gada kāpuma temps jūlijā strauji palielinājās līdz 9.8%, lai gan kopumā tas bija stabils, atspoguļojot tendenci būtiskas nenoteiktības apstākļos krāt naudu. Neraugoties uz zemajām procentu likmēm, citiem īstermiņa noguldījumiem un tirgojamiem finanšu instrumentiem jūlijā bija neliela, tomēr augoša ietekme uz M3 gada kāpuma tempu.

Iekšzemes kredīti joprojām bijuši galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas

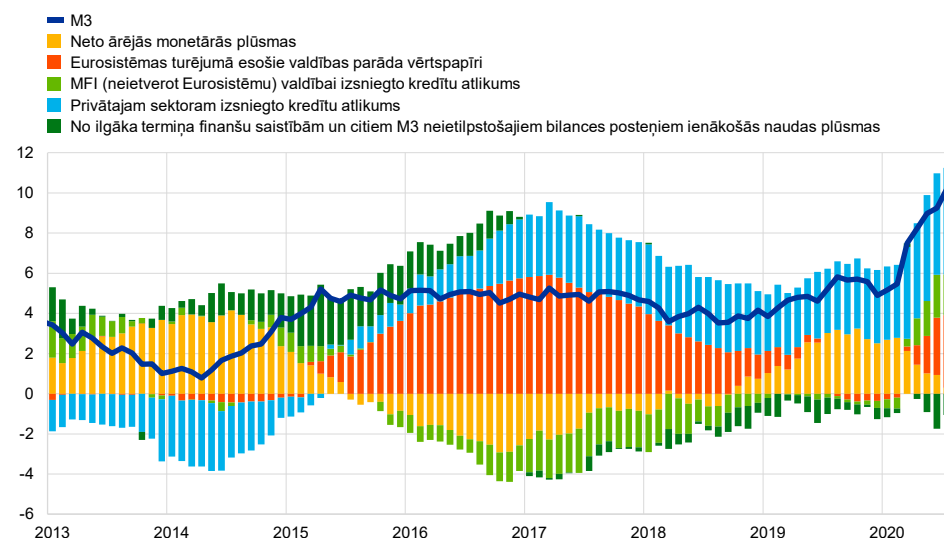
avots. Covid-19 pandēmijas kontekstā privātā sektora kredītēšanas pieauguma temps saglabājies augstā līmenī (sk. stabiņu zilo daļu 21. att.). No M3 neietilpstošo bilances posteņu viedokļa šis komponents kopš 2018. gada bijis galvenais M3 pieauguma virzītājfaktors, un nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikumam pēdējā laikā bijusi galvenā nozīme. Turklāt jūlijā pastiprinājās ECB aktīvu iegādes programmas (AIP) un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros Eurosistēmas veikto valdības vērtspapīru neto iegāžu būtiskā ietekme uz M3 pieaugumu; sk. stabiņu sarkano daļu 21. att.). ECB nestandarta monetārās politikas pasākumi sniedz vēl lielāku monetārās politikas atbalstu, lai stabilizētu finanšu tirgus un novērstu riskus, kas pandēmijas laikā apdraud monetārās politikas

transmisiju un euro zonas makroekonomisko perspektīvu. Turklāt banku sektora (neietverot Eurosistēmu) valsts sektoram izsniegto kredītu gada kāpuma temps jūlijā joprojām bija spēcīgs (sk. stabiņu gaiši zaļo daļu 21. att.). Euro zonas bankas (neietverot Eurosistēmu) iegādājās lielu (galvenokārt euro zonā emitēto) valdības obligāciju apjomu. Tas daļēji atspoguļoja būtisko pandēmijas seku mazināšanai veikto valdības parāda vērtspapīru neto emisiju apjoma pieaugumu, kas turpinājās, neraugoties uz ES līmenī īstenoto papildu pasākumu izziņošanu (piemēram, "Nākamās paaudzes ES" pasākumu paketi). Pēc maijā un jūnijā vērotā pieauguma monetārās aizplūdes no euro zonas jūlijā samazinājās un atspoguļoja nerezidentu veikto euro zonas valstu valdības obligāciju (neto) tirdzniecību (sk. stabiņu dzelteno daļu 21. att.). Turklāt ilgāka termiņa finanšu saistībām un citiem M3 neietilpstošajiem bilances posteņiem bija nedaudz negatīva ietekme uz monetāro rādītāju pieaugumu (sk. stabiņu tumši zaļo daļu 21. att.).

21. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāds tas ietver arī "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" ietvaros Eurosistēmas veiktās ne-MFI parāda vērtspapīru iegādes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma temps kopumā joprojām bija stabils.

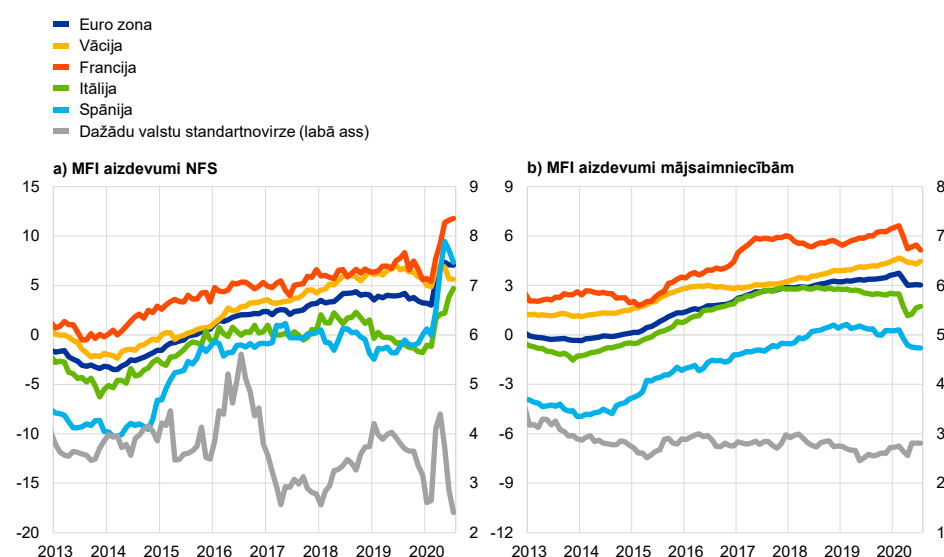
Privātajam sektoram izsniegto monetāro finanšu iestāžu (MFI) aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps jūlijā bija 4.7% (jūnijā – 4.8%), un tas ir par 1 procentu punktu augstāks rādītājs nekā pirms pandēmijas uzliesmojuma (sk. 20. att.). Kredītu atlikuma pieaugumu joprojām lielākoties noteica uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikums – tā gada kāpuma temps jūlijā bija 7.0% (jūnijā – 7.1% un maijā – 7.3%), savukārt māsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma temps saglabājās stabils (3.0%; sk. 22. att.). Uzņēmumu atkarība no vidēja termiņa un ilgtermiņa aizdevumiem turpināja palielināties uz īstermiņa aizdevumu rēķina. Par atšķirīgo uzņēmumiem un māsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma dinamiku liecināja [Euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada jūlija apsekojuma](#) dati par aizdevumu pieprasījumu un

piedāvājumu. Uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu atlikuma kāpumu naudas plūsmu samazināšanās apstākļos joprojām noteica uzņēmumu darbības finansējuma vajadzības, tādējādi atspoguļojot arī vairākumā euro zonas valstu īstenotos vērienīgos valdības pasākumus, piemēram, aizdevumu garantijas, lai turpmākajos mēnešos uzņēmumiem nodrošinātu likviditātes un maksāspējas atbalstu. Turklāt ECB veiktie politikas pasākumi, īpaši ļoti labvēlīgie ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III) nosacījumi, stimulējuši bankas izsniegt aizdevumus visiem privātā sektora uzņēmumiem. Papildus euro zonas valstīs bijušas vērojamas būtiskas uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma tempa atšķirības, bet lielākajās valstīs tendence kopumā bijusi līdzīga.

22. attēls

MFI aizdevumi atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei; NFS gadījumā aizdevumu atlikumi koriģēti arī atbilstoši naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Banku parāda finansējuma izmaksas stabilizējušās zemā līmenī, un to veicinājuši ECB monetārās politikas pasākumi.

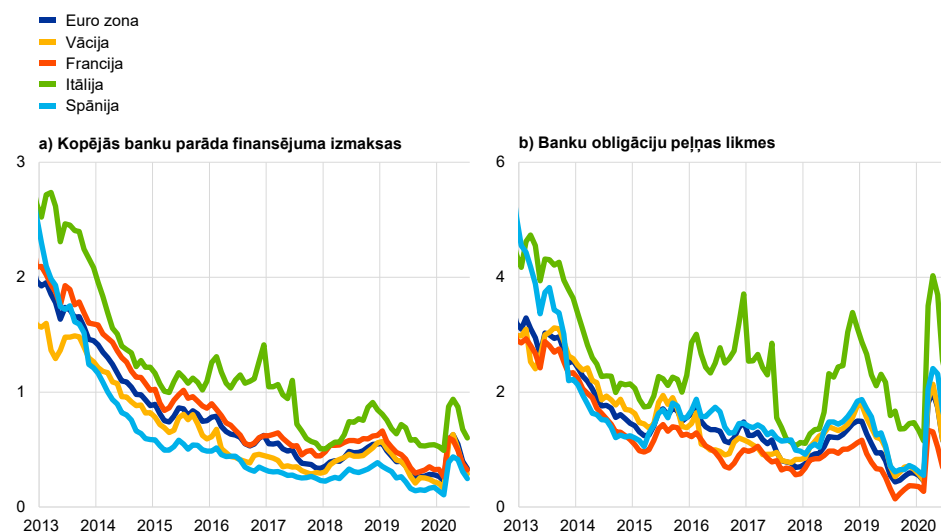
Euro zonas kopējās banku parāda finansējuma izmaksas, kas pēc Covid-19 uzliesmojuma bija palielinājušās, 2020. gada 2. ceturksnī nedaudz saruka, joprojām pārsniedzot pirms pandēmijas vēroto līmeni (sk. 23. att.). Tas galvenokārt saistīts ar obligāciju peļņas likmju kritumu, ko veicināja ECB monetārās politikas pasākumi. Banku finansējuma nosacījumus pozitīvi ietekmē likviditātes nodrošināšana ar ļoti labvēlīgiem nosacījumiem, veicot operācijas trešā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju kopuma (ITRMO III) ietvaros, kā arī ECB AIP un PĀAIP labvēlīgā ietekme uz obligāciju peļņas likmēm, mazinot risku, ka pandēmijas laikā varētu paplašināties negatīvo reakciju ķēde starp reālo un finanšu sektoru. Ņemot vērā to ciešo saikni ar valsts finansējuma nosacījumiem, obligāciju peļņas likmju kritums pozitīvi ietekmējis arī nenodrošināto banku augstākās prioritātes obligāciju peļņas likmes. Nodrošināto

banku obligāciju tirgus apstākļu uzlabošanos veicina ECB trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) īstenošana. Turklāt euro zonas banku noguldījumu procentu likmes, kas veido lielāko banku parāda finansējuma daļu, 2020. gada jūlijā joprojām bija vēsturiski zemākajā līmenī, tādējādi labvēlīgi ietekmējot banku parāda finansējuma nosacījumus. Euro zonas bankas kopš Covid-19 krīzes sākuma arvien biežāk to turētajiem NFS noguldījumiem piemērojušas negatīvas procentu likmes. Vienlaikus lielas daļas banku noguldījumu, īpaši mazo klientu noguldījumu, procentu likmes joprojām atrodas pie nulles robežas, un saglabājas neliela banku neto procentu likmju starpība. Lai gan bankas kopš globālās finanšu krīzes būtiski stiprinājušas savu pretestības spēju, koronavīrusa pandēmijas ietekme uz banku kapitāla pozīciju atspoguļosies zemākā aktīvu novērtējumā un nepieciešamībā pēc lielākiem uzkrājumiem nedrošiem kredītiem.¹¹ Lai gan bankas gūst labumu no labvēlīgiem finansējuma nosacījumiem, uz tirgus instrumentiem balstītā finansējuma izmaksas joprojām negatīvi ietekmē bažas par pandēmijas nelabvēlīgo ietekmi uz banku kapitāla pozīciju. Raugoties nākotnē, gaidāmā valdības atbalsta programmu izbeigšana, iespējams, veicinās stingrāku banku kreditēšanas nosacījumu piemērošanu.

23. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

Avoti: ECB, *Markit iBoxx* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteiktu termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Banku obligāciju procentu likmes attiecas uz augstākās prioritātes obligāciju mēneša vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Ļoti labvēlīgas banku aizdevumu procentu likmes turpina veicināt tautsaimniecības izaugsmi.

Uzņēmumiem un mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes joprojām bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim, jūlijā sarūkot attiecīgi līdz 1.51% un 1.40%; sk. 24. att.). Šī norise ir plaši vērojama euro zonas valstīs un atspoguļo novēloto naudas tirgus procentu likmju pārmaiņu ietekmi uz banku aizdevumu procentu likmēm. Vienlaikus

¹¹ Sk. ECB 2020. gada maija [Financial Stability Review](#).

pandēmijas būtiskā ekonomiskā ietekme uz uzņēmumu ieņēmumiem, mājāsaimniecību nodarbinātības iespējam un aizņēmēju kopējo kredībspēju joprojām radījusi augšupvērstu spiedienu uz banku aizdevumu procentu likmēm. Pēc iepriekšējā sarukuma pavisam neliela un liela apjoma banku aizdevumu procentu likmju starpība visās lielajās euro zonas valstīs jūnijā un jūlijā nedaudz palielinājās, bet joprojām bija zemāka nekā martā. Ņemot vērā ECB, banku uzraudzības iestāžu un valdības kredītu piedāvājuma veicināšanas nolūkā īstenoto pasākumu efektivitāti, tika mazināts augšupvērstais spiediens.

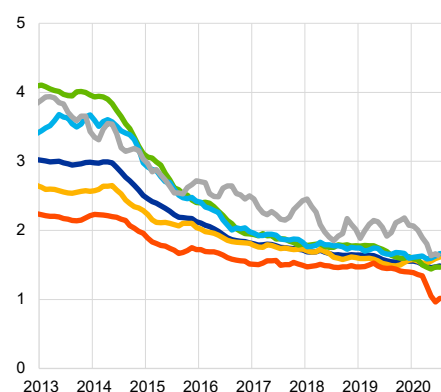
24. attēls

Banku aizdevumu kopējās procentu likmes atsevišķās euro zonas valstīs

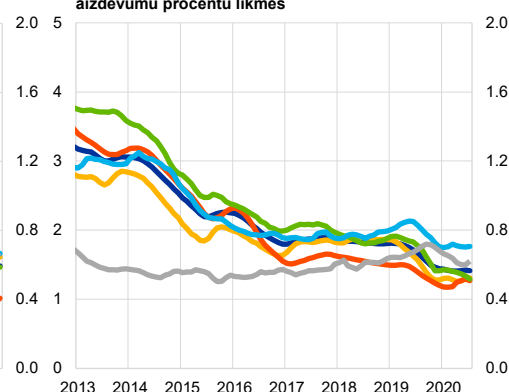
(gadā; %, triju mēnešu slīdošie vidējie)

■ Euro zona
 ■ Vācija
 ■ Francija
 ■ Itālija
 ■ Spānija
 ■ Dažādu valstu standartnovirze (labā ass)

a) NFS izsniegto aizdevumu procentu likmes

b) Mājāsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slīdošo vidējo. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2020. gada 2. ceturksnī būtiski palielinājusies, un to noteica NFS finansējuma izmaksu sarukums (sk. 25. att. b) paneli).

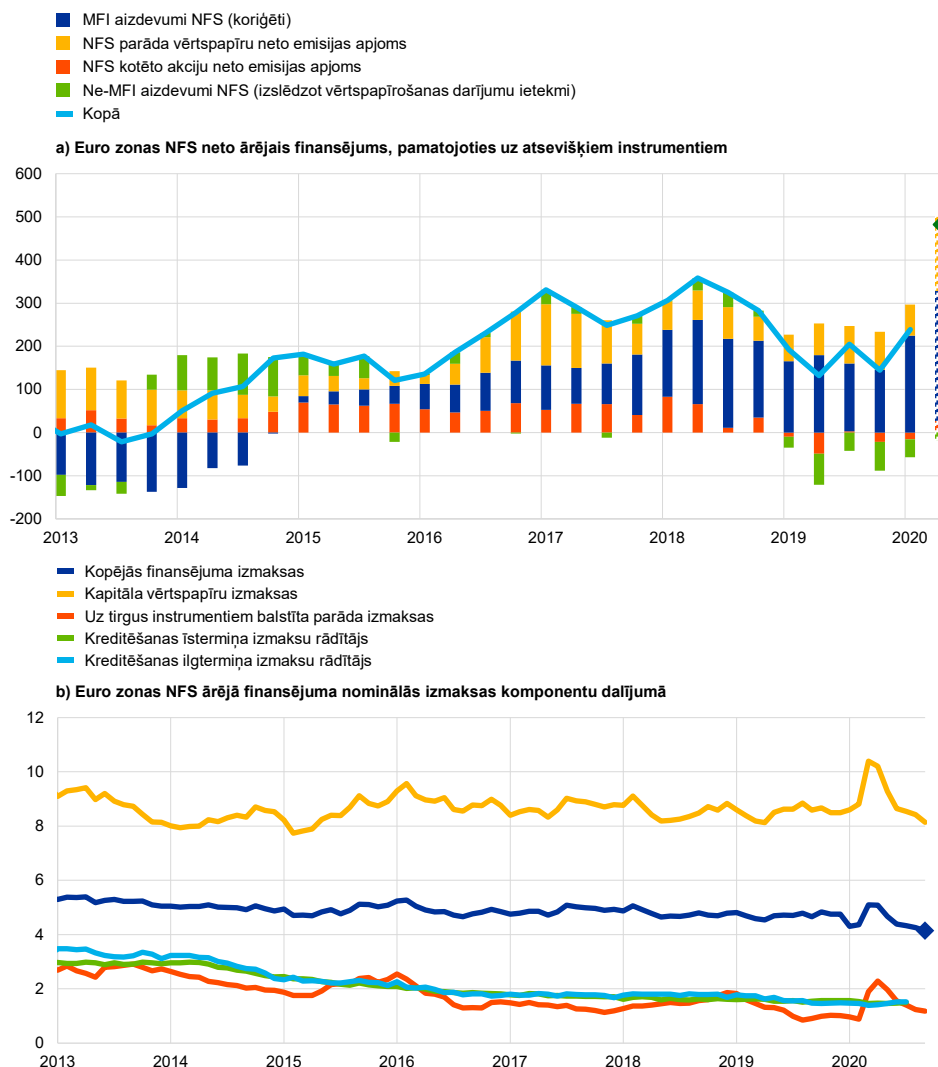
Šis pieaugums atspoguļo Covid-19 pandēmijas šoka rezultātā novēroto pastāvīgo uzņēmumu darbības līdzekļu plūsmu samazināšanos un to būtiskās finansējuma vajadzības. Uzņēmumu parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms 2. ceturksnī bija liels, un to pozitīvi ietekmēja uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības sarukums, ko veicināja ECB AIP un PĀAIP, kuras ietver uzņēmumu obligāciju neto iegādi, pastiprināta īstenošana. Kredītu aktīvā izmantošana 2. ceturksnī atspoguļoja tautsaimniecības izaugsmes straujāku kritumu un uzņēmumu apgrozījuma un naudas plūsmu pastāvīgu krasu samazināšanos ceturkšņa sākumā. Pieprasījumu pēc banku aizdevumiem veicināja arī labvēlīgas banku aizdevumu procentu likmes (sk. 25. att. b) paneli). Kotēto akciju neto emisijas apjoms 2020. gada 2. ceturksnī joprojām bija neliels, jo, ņemot vērā peļņas perspektīvas pasliktināšanos un neraugoties uz būtisku kapitāla vērtspapīru izmaksu kritumu, ko noteica riska prēmiju samazināšanās, jaunu uzņēmumu skaits saruka. Turklāt nebanku (ne-MFI) aizdevumu apjoms 2. ceturksnī turpināja

samazināties. Kopējā ārējā finansējuma plūsmas 2020. gada 2. ceturksnī kopumā bija lielākas nekā finanšu krīzes un valsts parāda krīzes laikā, un to noteica labvēlīgi finansēšanas nosacījumi. NFS ārējā finansējuma kopējā nominālā cena, kas ietver banku veikto kreditēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, jūnija beigās bija 4.4%. Tas bija aptuveni par 70 bāzes punktiem zemāks rādītājs nekā 2020. gada martā sasniegtais augstais līmenis un tikai par 7 bāzes punktiem augstāks nekā 2020. gada janvārī, kad tas bija vēsturiski viszemākais. Tiek lēsts, ka no jūnija beigām līdz atsaucē perioda beigām (2020. gada 9. septembrim) turpinājās finansējuma kopējās cenas sarukums (aptuveni par 24 bāzes punktiem; līdz 4.1%), un tas būtu jauns vēsturiski zemākais līmenis. Tas atbilst labvēlīgākiem banku kreditēšanas un obligāciju tirgus apstākļiem, ko attiecīgi veicināja laikus veikti un vērīnīgi monetāro, uzraudzības un fiskālo iestāžu īstenotie pasākumi, kas palīdzējuši mazināt nenoteiktību un finanšu tirgu svārstīgumu.

25. attēls

Euro zonas NFS ārējais finansējums

(gada plūsmas; mliard. euro (a) panelis); gadā; % (b) panelis))

Avoti: Eurostat, Dealogic, ECB, Merrill Lynch, Bloomberg, Thomson Reuters un ECB aplēses.

Piezīmes. a) panelis. Ārējais finansējums definēts kā MFI aizdevumi, parāda vērtspapīru neto emisijas apjoma, kotēto akciju neto emisijas apjoma un ne-MFI izsniegto aizdevumu summa. MFI aizdevumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Ne-MFI aizdevumi ietver citu finanšu iestāžu un apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu izsniegtos aizdevumus, neietverot vērtspapīrotus aizdevumus. Svītrotais stabiņš un gaiši zilais rombs attiecas uz īstermiņa prognozi 2020. gada 2. ceturksnim. b) panelis. NFS kopējās finansējuma izmaksas aprēķina kā banku aizdevumu izmaksu, uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu un kapitāla vērtspapīru izmaksu vidējo svēto rādītāju, pamatojoties uz to attiecīgajiem atlikumiem. Tumši zilais rombs attiecas uz īstermiņa prognozi 2020. gada septembrim kopējām finansējuma izmaksām, pieņemot, ka banku aizdevumu procentu likmes saglabājas nemainīgas 2020. gada jūlijā novērotajā līmenī. Jaunākie euro zonas kontu dati a) panelī atbilst stāvoklim 2020. gada 1. ceturksnī; 2020. gada 2. ceturksņa aplēses balstās uz ECB bilances posteņu un vērtspapīru datiem un Dealogic. Jaunākie dati b) panelī atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī (uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksām; dienas datu mēneša vidējais rādītājs), 2020. gada 4. septembrī (kapitāla vērtspapīru izmaksām; nedēļas dati) un 2020. gada jūlijā (aizdevumu izmaksām; mēneša dati).

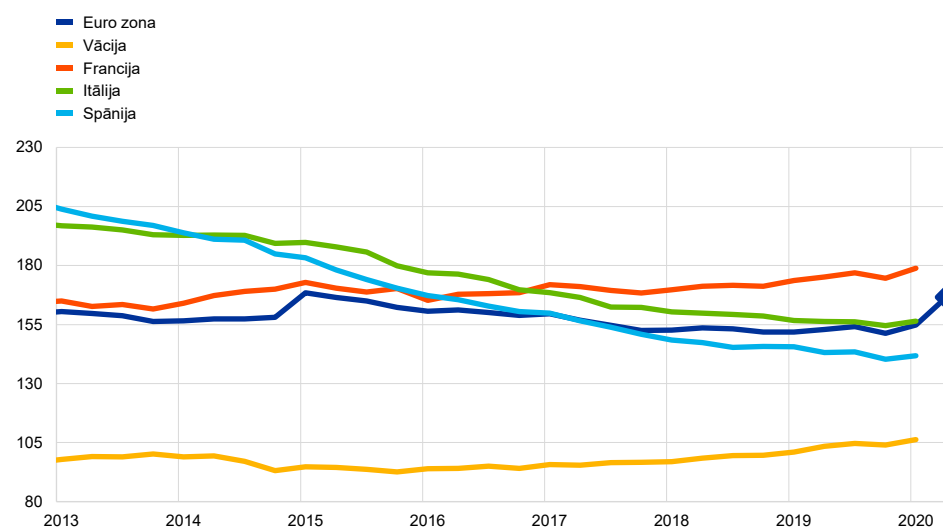
Euro zonas nefinanšu sabiedrību (NFS) bruto parāda līmenis ir būtiski pieaudzis līdz gandrīz 2015. gada sākumā sasniegtajam rekordaugstajam līmenim. Bruto parāda rādītājs uzņēmumu pievienotās vērtības ziņā 2020. gada 2. ceturksnī palielinājās par 12 procentu punktiem, tādējādi kumulatīvais pieaugums kopš 2019. gada beigām sasniedzis 15 procentu punktu (sk. 26. att.). Plaši vērojamais NFS bruto parāda līmeņa kāpums tika skaidrots ar augošo parāda finansējuma izmantošanas apjomu un nozīmīgo bruto pievienotās vērtības

sarukumu. Uzņēmumi noguldījuši būtisku no jaunajiem banku aizdevumiem un parāda vērtspapīru emisijas gūto ieņēmumu daļu, lai priekšfinansētu apgrozāmā kapitāla finansējuma vajadzības un nepieciešamās investīcijas, kā arī lai turpmākajos mēnešos sagatavotos iespējamam naudas trūķumam. Tāpēc neto parāda rādītājs un sviras rādītājs uzskaites vērtībā palielinājies daudz mazāk nekā bruto parāda līmenis. Neraugoties uz krasu uzņēmumu parāda līmeņa kāpumu, šā sektora finansiālā ievainojamība palielinājusies tikai nedaudz. Labvēlīgā situācija ir atkarīga no pastāvīga politikas atbalsta, pirmkārt, tādas stimulējošas monetārās politikas veidā, kura ļauj kontrolēt augošā parāda sloga apkalpošanas izmaksas, un, otrkārt, plašas fiskālās intervences veidā, t.sk. izmantojot valsts sniegto garantiju un kredītmaksājumu moratorija shēmas, tādējādi saglabājot banku kredīvēšanas spēju kompensēt uzņēmumu naudas plūsmu sarukumu. Kopumā šīs norises liecina par risku, ka NFS notiekošajā atveseļošanās procesā varētu mazāk veicināt ieguldījumus uzņēmējdarbībā, īpaši, ja atbalsta pasākumu īstenošana tiktu krasi pārtraukta.

26. attēls

NFS bruto parāda līmenis atsevišķās euro zonas valstīs

(% no NFS bruto pievienotās vērtības)

Avoti: ECB, Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Parāds definēts kā NFS izsniegto aizdevumu kopsumma, neietverot sektoru iekšējos aizdevumus, emitētos parāda vērtspapīrus un pensiju shēmu saistības. Zilais rombs attiecas uz īstermiņa prognozi 2020. gada 2. ceturksnim.

6. Fiskālās norises

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmijai joprojām ir ārkārtīgi liela ietekme uz euro zonas valstu finansēm. Krīzes sākumposmā šī ietekme galvenokārt bija saistīta ar pasākumiem uzņēmumu, darbinieku un mājsaimniecību sloga atvieglošanai un tautsaimniecības ražošanas jaudas saglabāšanai. Politikas reakcija pakāpeniski pārvirzījies uz pasākumiem, kuru mērķis bija ātri restartēt tautsaimniecību un sagatavot to nākotnei pēc pandēmijas. Šo pasākumu fiskālās izmaksas visās euro zonas valstīs bijušas ļoti nozīmīgas, kaut arī pastāv valstu atšķirības gan šā sloga, gan valstu reaģētspējas ziņā. Tāpēc ir ļoti uzteicami, ka Eiropa reaģēja ar koordinētiem fiskālajiem pasākumiem, no kuriem jaunākais ir "Nākamās paaudzes ES" fonda izveide, kas papildina fiskālos stabilizatorus valstu līmenī. Svarīgi, lai Eiropadomes lēmumam sekotu praktiski politikas pasākumi un lai fiskālie pasākumi, kas veikti, reaģējot uz pandēmijas ārkārtas stāvokli, būtu maksimāli mērķtiecīgi un īslaicīgi. Prognozēts, ka tautsaimniecības lejupslīdes un nozīmīgā fiskālā atbalsta rezultātā valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā būtiski palielināsies, sasniedzot 8.8% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Paredzams, ka deficīta rādītājs samazināsies līdz 4.9% no IKP 2021. gadā un 3.6% no IKP 2022. gadā. Plašo 2020. gada fiskālo pasākumu rezultātā atbilstoši pasliktinājās cikliski koriģētā sākotnējā bilance, kas papildus negatīvajai cikliskajai komponentei atspoguļoja makroekonomiskās situācijas pasliktināšanos. Gaidāms, ka pēc tam sekojošo uzlabošanās noteiks ārkārtas pasākumu izbeigšana un cikliskās situācijas uzlabošanās. Nenoteiktība par "Nākamās paaudzes ES" fonda līdzekļu izmaksāšanu un turpmākie krīzes pasākumi dažās valstīs rada lejupvērstus riskus valsts finanšu prognozēm. Euro zonas valstis ir arī sniegušas aizdevumu garantijas gandrīz 20% no IKP apjomā, lai samazinātu uzņēmumu sektora riskus. Šīs garantijas ietver nozīmīgas iespējamās saistības, kas negatīvi ietekmēs deficītu, ja tiks pieprasīta garantiju saistību izpilde. Atspoguļojot fiskālos pasākumus un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, prognozēts, ka euro zonas kopējā parāda rādītājs 2020. gadā strauji palielināsies un saglabāsies augstā līmenī visā iespēju aplēšu periodā.

ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka euro zonas valstu valdības budžeta bilance 2020. gadā būtiski samazināsies, bet 2021. un 2022. gadā nedaudz atjaunosies.¹²

Balstoties uz šīm prognozēm, paredzams, ka euro zonas valstu valdības budžeta deficīts palielināsies no 0.6% no IKP 2019. gadā līdz 8.8% no IKP 2020. gadā, bet tad saruks līdz 4.9% no IKP un 3.6% no IKP attiecīgi 2021. un 2022. gadā (sk. 26. att.). Budžeta bilances samazināšanās 2020. gadā galvenokārt saistīta ar cikliski koriģētās sākotnējās bilances pasliktināšanos ekonomiskā atbalsta pasākumu kontekstā aptuveni 4.5% no IKP apjomā. Lielāko daļu šā apjoma veido papildu izdevumi, konkrēti, pārvedumu un subsīdiju veidā uzņēmumiem un mājsaimniecībām, t.sk. izmantojot saīsināta darba laika programmas. Budžeta bilances samazināšanos nosaka arī liela negatīva cikliskā komponente, eiro zonas tautsaimniecībai esot dziļā recesijā.¹³ Gaidāms, ka

¹² Sk. "ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. septembrī publicētas ECB interneta vietnē.

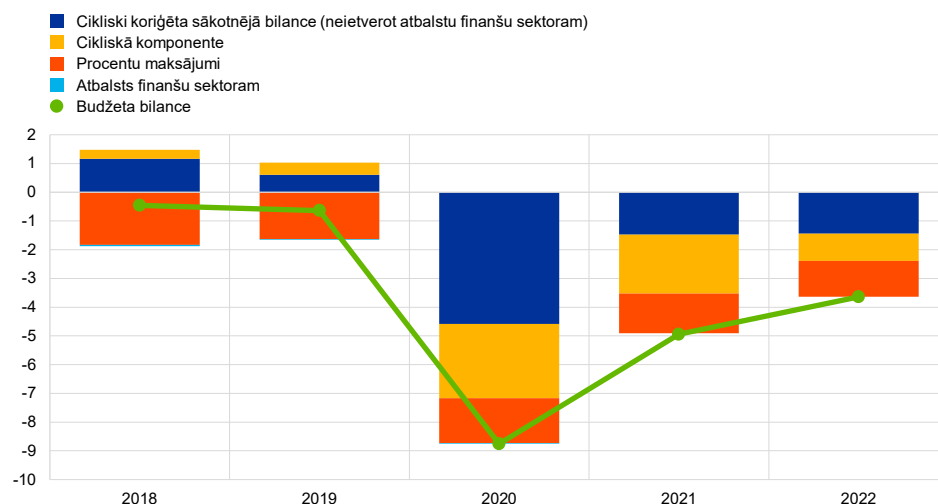
¹³ Jāatzīmē, ka pašlaik cikla dekompozīcija un tendence saistītas ar neparasti augstu nenoteiktību.

pēc tam sekojošo uzlabošanas veicinās cikliski koriģētās sākotnējās bilances nostiprināšanās, jo pašlaik paredzams, ka lielākā daļa atbalsta pasākumu, sākot ar šā gada beigām un 2021. gadā būs beigušies. Gaidāms, ka ekonomiskās attīstības cikla ietekme uzlabosies pakāpeniskāk un saglabāsies negatīva visā iespēju aplēšu periodā.

27. attēls

Budžeta balance un tās komponenti

(% no IKP)

Avoti: ECB un ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīme: Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Papildus fiskālajam atbalstam savai tautsaimniecībai euro zonas valstis ir sniegušas apjomīgas aizdevumu garantiju paketes, lai uzlabotu uzņēmumu likviditāti. Kopumā šo garantiju apjoms sasniedz aptuveni 20% no visas euro zonas IKP, bet katrā valstī to summa būtiski atšķiras. Aizdevumu garantijas ir valdību iespējamās saistības, tāpēc tās papildus palielinās valsts izdevumus tādā apmērā, kādā tiks pieprasīta garantiju saistību izpilde.

Salīdzinājumā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm aktualizētā fiskālā perspektīva ir nedaudz nelabvēlīgāka 2020. un 2021. gadam, bet mazliet labvēlīgāka 2022. gadam. Euro zonas valstu valdības budžeta bilance kā daļa no IKP ir pārskatīta un samazināta par 0.2 procentu punktiem 2020. gadam un 0.1 procentu punktu 2021. gadam un palielināta par 0.2 procentu punktiem 2022. gadam. Lielāku fiskālo deficītu 2020. un 2021. gadam galvenokārt noteica vajāka cikliski koriģētā bilance, valstīm ieviešot papildu atbalsta pasākumus vai pagarinot esošo pasākumu termiņus. Šo fiskālās nostājas stingrības mazināšanos daļēji kompensē mazāk nelabvēlīga cikliskā komponente un nedaudz mazāki gaidāmie procentu maksājumi. 2022. gada perspektīva ir nedaudz uzlabota saistībā ar mazākiem procentu maksājumiem un labāku ciklisko komponenti, kas ar uzviju kompensē vajāku cikliski koriģēto sākotnējo bilanci.

Novērtēts, ka kopējā fiskālā nostāja 2020. gadā būs ļoti stimulējoša, bet 2021. gadā – ierobežojoša, jo paredzams, ka vairākums atbalsta pasākumu būs

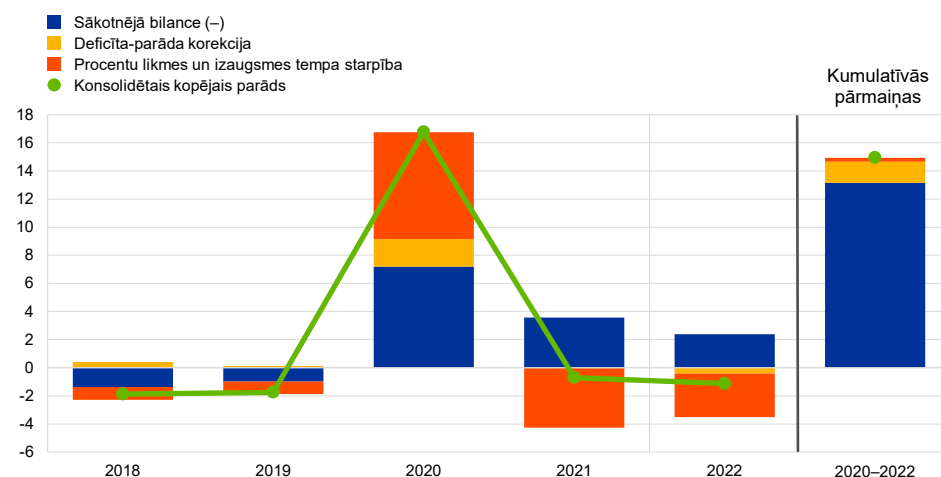
beigušies.¹⁴ Tiek lēsts, ka fiskālā nostāja 2019. gadā bijusi nedaudz ekspansīva, bet 2020. gadā gaidāms, ka tā būs ļoti stimulējoša, sasniedzot 5.4% no IKP. Savukārt prognozēts, ka 2021. gadā tā būs ierobežojoša – 3.1% no IKP, jo pašlaik paredzams, ka lielākā daļa pandēmijas laikā ieviesto atbalsta pasākumu nākamajā gadā tiks pakāpeniski pārtraukti. Neraugoties uz minēto, saglabāsies būtiski negatīva kopējā fiskālā balance, fiskālajiem instrumentiem turpinot atbalstīt tautsaimniecības atveseļošanos, un to lielā mērā noteiks automātiskie stabilizatori.¹⁵ Gaidāms, ka 2022. gadā fiskālā nostāja būs neitrāla.

Paredzams, ka euro zonas kopējā valsts parāda attiecība pret IKP 2020. gadā strauji kāps līdz 100.7% no IKP, bet pēc tam ļoti pakāpeniski saruks. Šāds 16.6 procentu punktu palielinājums salīdzinājumā ar 2019. gadu galvenokārt atspoguļo augsto sākotnējo deficītu, ļoti nelabvēlīgu procentu likmju un izaugsmes tempa starpību, kā arī nozīmīgu deficīta-parāda korekciju ar pandēmiju saistītu politikas pasākumu dēļ. 2021. un 2022. gadā sarūkošo, tomēr joprojām nozīmīgo sākotnējo deficītu ar uzviju kompensēs labvēlīgas procentu likmju un izaugsmes tempa starpības ietekme, jo paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte atjaunosies, kā arī negatīva deficīta-parāda korekcija 2022. gadā (sk. 28. att.). Tādējādi gaidāms, ka parāda attiecība pret IKP 2022. gada beigās būs 98.9% no IKP, koriģēta un samazināta par 1.1 procentu punktu salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada jūnija makroekonomiskajām iespēju aplēsēm galvenokārt saistībā ar labvēlīgāku procentu likmju un izaugsmes starpību iespēju aplēšu periodā.

28. attēls

Valsts parāda pārmaiņas noteicošie faktori

(procentu punktos no IKP)

Avoti: ECB un ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīme. Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

¹⁴ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automātiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. Šajā gadījumā to mēra kā cikliski koriģētas sākotnējās bilances rādītāja pārmaiņas, neietverot valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas jēdzienu sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* ("Euro zonas fiskālā nostāja").

¹⁵ Sīkāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" rakstā *Automatic fiscal stabilisers in the euro area and the COVID-19 crisis* ("Euro zonas automātiskie fiskālie stabilizatori un Covid-19 krīze").

Joprojām kritiski svarīga ir vērīnīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā lielo, bet nevienmērīgo slogu, ko radījusi koronavīrusa pandēmija. Tāpēc ir ļoti uzteicami, ka Eiropadome ir vienojusies par "Nākamās paaudzes ES" fonda izveidi, kas pirmo reizi ievieš Eiropas pagaidu budžetu, lai papildinātu fiskālos stabilizatorus valstu līmenī. Šim fondam ir potenciāls būtiski atbalstīt reģionus un nozares, ko visspēcīgāk skārusi pandēmija, nostiprināt vienoto tirgu un veidot ilgtspējīgu un labklājīgu atveseļošanos. Svarīgi, lai Eiropadomes lēmumam sekotu praktiski politikas pasākumi un lai fiskālie pasākumi, kas veikti, reaģējot uz pandēmijas ārkārtas stāvokli, būtu maksimāli mērķtiecīgi un īslaicīgi.

Ielikumi

1. Bulgārijas leva un Horvātijas kuna Valūtas kursa mehānismā (VKM II)

Sagatavojuši Ettore Doruči (*Ettore Dorrucchi*), Mihaels Fidora (*Michael Fidora*), Kristīne Gartnere (*Christine Gartner*) un Tīna Zūmere (*Tina Zumer*)

Bulgārijas leva un Horvātijas kuna 2020. gada 10. jūlijā tika iekļautas Valūtas kursa mehānismā (VKM II). Lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz euro zonas valstu finanšu ministru, Eiropas Centrālās bankas prezidenta un Dānijas, Bulgārijas un Horvātijas finanšu ministru un centrālo banku prezidentu savstarpēju vienošanos un ievērojot vienotu procedūru, kurā iesaistās Eiropas Komisija un Ekonomikas un finanšu komiteja. Dalības uzsākšana VKM II iezīmē sīki izstrādāta rīcības plāna pēdējo posmu. Rīcības plāns paredz procesu, kuru raksturo konstruktīva sadarbība starp Bulgārijas un Horvātijas iestādēm un VKM II iesaistītajām pusēm, pamatojoties uz rūpīgiem ekonomiskajiem novērtējumiem un vienlīdzīgas attieksmes principu.

VKM II tika ieviests 1999. gadā kā viens no instrumentiem, kas ļauj novērtēt valsts konvergenci ar euro zonu. Mehānismam ir divi galvenie mērķi. Pirmais mērķis ir nodrošināt vienošanos, kuras ietvaros tiek pārvaldīti mehānisma dalībvalstu valūtu kursi attiecībā pret euro, un otrs mērķis ir sniegt atbalstu euro ieviešanai nepieciešamās konverģences novērtēšanā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. pantu. Tāpēc dalība VKM II ir ne tikai valūtas kursa stabilitātes konverģences kritērija izpildes tiesiskais pamats, bet tā arī nodrošina iespēju pārbaudīt konverģences ilgtspēju pirms un pēc euro ieviešanas. Ņemot vērā, ka vismaz divu gadu dalība VKM II bez nopietnām problēmām ir euro ieviešanas priekšnoteikums, tiek gaidīts, ka visas ES dalībvalstis kādā brīdī pievienosies mehānismam.

VKM II ir daudzpusēja vienošanās par fiksētiem, bet korigējamiem valūtas kursiem, nodrošinot dalībvalstu valūtu centrālo kursu attiecībā pret euro un standarta pieļaujamo svārstību koridoru $\pm 15\%$ robežās ap centrālo kursu. Citas svarīgas iezīmes ir centrālo banku intervences, valūtas kursam sasniedzot saskaņotā svārstību koridora robežas, kā arī dalībvalstu centrālo banku nodrošināta ļoti īsa termiņa finansējuma pieejamība. Pievienojoties VKM II, nacionālās centrālās bankas var vienpusēji apņemt ievērot šaurāku svārstību koridoru, nekā nosaka VKM II, neparedzot nekādus papildu pienākumus ECB vai citiem mehānisma dalībniekiem.¹⁶ Dalības VKM II laikā var būt nepieciešams veikt centrālā kursa korekcijas (kā noticis iepriekš ar Slovākijas kronu) vai mainīt svārstību koridora robežas, ja būtiski mainījies attiecīgās dalībvalsts valūtas līdzsvara kurss vai arī īstenota nekonsekventa ekonomiskā politika. Intervences, valūtas kursam

¹⁶ Savstarpēji saskaņots svārstību koridors, kas ir šaurāks par standarta svārstību koridoru, apsverams tikai pēdējos konverģences posmos. Minētais gadījums attiecas uz Dānijas kronu, kuras savstarpēji saskaņotais svārstību koridors attiecībā pret euro ir $\pm 2.25\%$.

sasniedzot svārstību koridora robežas, principā ir automātiskas un neierobežotas. Tomēr ECB un iesaistītās nacionālās centrālās bankas var jebkurā brīdī apturēt šīs intervences, ja tās ir pretrunā ar galveno mērķi – cenu stabilitātes saglabāšanu.

Pieredze liecina, ka VKM II ietvaros iespējams piemērot atšķirīgus valūtas kursa režīmus – pašlaik atšķirīgs valūtas kursa režīms piemērots Bulgārijā un Horvātijā. Mehānisms nodrošina pietiekamu elastību korekciju veikšanai, ņemot vērā satricinājumus un tirgus norises. Vienlaikus mehānisms var ietvert (kā vienas pusējas saistības) stingri kontrolēta vai piesaistīta valūtas kursa režīmus un pat valūtas padomes mehānismus.¹⁷ Valūtas padomes mehānismu izmantoja *Eesti Pank* un *Lietuvos bankas* pirms euro ieviešanas, un pašlaik to izmanto *Българска народна банка* (Bulgārijas Nacionālā banka). *Hrvatska narodna banka* saglabā kuras kursa stabilitāti attiecībā pret euro, lai sasniegtu galveno mērķi – cenu stabilitāti, taču tā nav apņēmusies ieviest fiksētu valūtas kursu. Jebkurā gadījumā visām dalībvalstīm jāpiedalās mehānismā vismaz divus gadus, un tikai pēc šā perioda ECB un Eiropas Komisijas sagatavotajos konverģences pārskatos var tikt sniegts pozitīvs novērtējums attiecībā uz euro ieviešanu attiecīgajās valstīs.¹⁸

Process, kura rezultātā valsts kļūst par VKM II dalībnieci, laika gaitā attīstījies, taču tā pamatā vienmēr bijis vienlīdzīgas attieksmes princips. Pirms vairāk nekā 15 gadiem, kad VKM II pievienojās pēdējā valstu grupa, lai piedalītos mehānismā, bija nepieciešams izteikt un publicēt stingru, bet vispārēju apņemšanos īstenot uz stabilitāti orientētu politiku. Nākamajos gados globālā finanšu krīze sniedza vairākas svarīgas politikas mācības. Krīze ietekmēja ne tikai euro zonu, bet arī vairākas valstis, kuru valūtas bija iekļautas VKM II. Pēc krīzes tika īstenotas euro zonas pārvaldības reformas, kuru rezultātā tika ieviesti stingrāki ekonomiskās un fiskālās uzraudzības noteikumi un izveidota banku savienība. Turklāt šajā periodā veidojās arī labāka izpratne par to, ka dalība VKM II var izraisīt būtisku ietekmi, jo pāreja uz citu režīmu var mainīt starptautisko un vietējo investoru ekonomiskos stimulus. Konkrētāk, vairākās valstīs, kuras pievienojās mehānismam, bruto kapitāla (kas nav ārvalstu tiešās investīcijas) ieplūdes strauji paātrinājās, t.sk. salīdzinājumā ar citām reģiona valstīm attiecīgajā periodā. Dažos gadījumos šāda attīstība nebija ilgtspējīga, un turpmākajos gados bija vērojami būtiska kapitāla plūsmas sarūkuma periodi.

Galvenā globālajā finanšu krīzē gūtā mācība – periodā līdz euro ieviešanai augsta institucionālā kvalitāte un laba pārvaldība palīdz samazināt pārmērīgas nelīdzsvarotības risku. Lielāka strukturālā noturība rada priekšnoteikumus tam, lai kapitāls nonāktu pie produktīviem uzņēmumiem, nevis starpniecības maksas guvējiem, tādējādi veicinot izlīdzināšanās procesu, nevis burbuļu veidošanos. Turklāt

¹⁷ Sk. ECB publikāciju *Policy position of the Governing Council of the European Central Bank on exchange rate issues relating to acceding countries* (Eiropas Centrālās bankas Padomes politikas nostāja valūtas kursa jautājumos attiecībā uz pievienošanos valstīm). Frankfurtē pie Mainas, 2003. gada 18. decembris.

¹⁸ Lēmumu par euro ieviešanu pieņem Eiropas Savienības Padome saskaņā ar attiecīgajiem Līguma noteikumiem. Pēc konsultēšanās ar Eiropas Parlamentu un diskusijas Eiropadomē Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, lemj par to, kuras euro zonā neietilpstošās dalībvalstis izpilda eiro ieviešanai nepieciešamos priekšnoteikumus. Šis lēmums tiek pieņemts, pamatojoties uz vairākiem kritērijiem, kas uzskaitīti Līguma ar Eiropas Savienības darbību 140. pantā. Minēto kritēriju izpildes ziņojumus, ko sauc par konverģences ziņojumiem, sagatavo ECB un Eiropas Komisija. Padome rīkojas, pamatojoties uz dalībvalstu, kuru valūta ir euro, kvalificēta vairākuma ieteikumu.

labas pārvaldības vidē politikas veidotāji spēj pretoties ieinteresēto pušu spiedienam pret nepieciešamo reformu īstenošanu un rezervju veidošanu, t.sk. pretciklisku makroprudenciālās uzraudzības un fiskālo pasākumu īstenošanu, normālos un labos apstākļos. Dažos pēdējos gados gūtās mācības un novērotās norises atspoguļotas VKM II rīcības plānā, kuru izstrādājušas Bulgārijas un Horvātijas valsts iestādes sadarbībā ar VKM II iesaistītajām pusēm.

Valūtas iekļaušana VKM II notiek saskaņā ar Eiropadomes 1997. gada 16. jūnija rezolūcijā izklāstīto procedūru.¹⁹ Lēmumi par dalību VKM II tiek pieņemti, VKM II iesaistītajām pusēm savstarpēji vienojoties, t.i., panākot vienotu nostāju jautājumā par ilgtspējīgas politikas īstenošanu dalībvalstī, kura vēlas iekļaut savu valūtu VKM II. Vienlaikus nesen skaidrots, ka vienotas nostājas panākšana atkarīga no trijiem pamatfaktoriem: a) tiek atspoguļotas iepriekšējās krīzēs gūtās mācības, b) tiek ņemta vērā banku savienības izveide un c) tiek atzīta nepieciešamība pienācīgi ņemt vērā jebkādas valstij raksturīgus ievainojamības aspektus, kuri jānovērš, lai nodrošinātu raitu dalību Valūtas kursa mehānismā.

Pamatojoties uz šo pieeju, Bulgārijas un Horvātijas iestādes jau agrāk uzņēmās vairākas politikas saistības. Bulgārija minētās saistības oficiāli uzņēmās 2018. gada vasarā, bet Horvātija – 2019. gada vasarā. Saistības tika izstrādātas sadarbībā ar VKM II iesaistītajām pusēm un brīvprātīgi izpildāmas līdz dalības uzsākšanai VKM II. Šīs saistības atspoguļo pašreizējo reālo situāciju saprātīgā, samērīgā un mērķtiecīgā veidā. Konkrētāk, saistībām pēc būtības jābūt konkrētām un reālistiskām un to izpildei – pārbaudāmai, turklāt saistību īstenošanai, monitorēšanai un izpildes pārbaudei jānotiek samērā īsā laikposmā. Saistību izpildi monitorējušas un novērtējušas ECB un Eiropas Komisija – katra savā kompetences jomā, t.i., ECB banku uzraudzības un makroprudenciālās uzraudzības politikas jomā un Eiropas Komisija strukturālās politikas jomā (fiskālo politiku aptver Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumi).

Pievienojoties VKM II 2020. gada 10. jūlijā, Bulgārija un Horvātija uzņēmās papildu politikas saistības, lai nodrošinātu ilgtspējīgu konvergenci virzībā uz euro zonu.²⁰ Saskaņā ar iepriekšējo praksi Bulgārija un Horvātija, uzsākot dalību VKM II, uzņēmās brīvprātīgas politikas saistības (t.s. saistības pēc dalības uzsākšanas). Vienojoties par Bulgārijas levas un Horvātijas kunas dalību VKM II, attiecīgās valsts iestādes stingri apņēmas īstenot stabilu ekonomisko politiku ar mērķi saglabāt ekonomisko un finanšu stabilitāti un panākt augsta līmeņa ilgtspējīgu ekonomisko konvergenci. Iestādes kopā ar atbildīgajām Eiropas Savienības iestādēm cieši uzraudzīs makroekonomiskās politikas norises un šo politikas pasākumu īstenošanu saskaņā ar attiecīgo regulējumu. Kopumā process līdz dalības VKM II uzsākšanai veicinājis reformas, kuras ļaus mazināt VKM II riskus saistībā ar turpmāko euro ieviešanu. Lai gan šīs reformas nenovērš riskus pilnībā, nedrīkstētu novērtēt par zemu to nozīmi, gatavojoties ilgtspējīgai dalībai monetārajā savienībā.

¹⁹ Eiropadomes rezolūcija par valūtas kursa mehānisma izveidi ekonomikas un monetārās savienības trešajā posmā (OV C 236, 02.08.1997., 5. lpp.).

²⁰ Sk. ECB interneta vietni, kurā pieejami VKM II paziņojumi par [Bulgāriju](#) un [Horvātiju](#), šo valstu pieteikuma vēstules un to saistību saraksts, kuras izpildāmas pēc dalības uzsākšanas.

Bulgārijas leva un Horvātijas kuna tika iekļautas VKM II atbilstoši to pašreizējam valūtas kursam.

Iekļaujot Bulgārijas levu VKM II, tās centrālais kurss attiecībā pret euro bija 1.95583 atbilstoši fiksētajam valūtas kursam Bulgārijas valūtas padomes mehānisma ietvaros. Iekļaujot Horvātijas kunu VKM II, tās centrālais kurss attiecībā pret euro bija 7.53450 atbilstoši tās iekļaušanas datumā (2020. gada 10. jūlijā) tirgū dominējošajam valūtas kursam.

Abu valūtu iekļaušana atbilstoši to pašreizējam valūtas kursam atspoguļo Bulgārijas un Horvātijas ievērojamo progresu valūtas kursa stabilitātes nodrošināšanā, abām valstīm veicot būtisku ārējo korekciju.

Ilgāk nekā 20 gadu *Българска народна банка* (Bulgārijas Nacionālā banka) izmantojusi valūtas padomes mehānismu, saskaņā ar kuru tā apņēmusies nodrošināt fiksētu levas kursu attiecībā pret euro. *Hrvatska narodna banka* uzturējusi kontrolētu peldoša valūtas kursa režīmu, saskaņā ar kuru kunas kurss attiecībā pret euro svārstās samērā šaurā diapazonā ap tās vidējo kursu attiecībā pret euro. Lai gan šo režīmu darbība būtiski atšķiras, abos gadījumos to izmantošana attaisnojusies. Konkrētāk, tie izrādījušies noturīgi nopietnu finanšu tirgus satricinājumu periodos, t.sk. pašreizējās koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas laikā. Turklāt pēc globālās finanšu krīzes sākšanās abas valstis veica būtisku ārējo korekciju. Tas ietvēra lielā tekošā konta deficīta korekciju, un kopš tā laika tekošajā kontā izveidojies pozitīvs saldo. Tādējādi būtiski samazinājies ārējo saistību apjoms, un abu valstu centrālās bankas uzkrājušas pietiekamas ārvalstu valūtas rezerves.

Līdz ar ārējā līdzsvara atjaunošanu abās valstīs tika veikta arī nominālā korekcija, cenu līmenim skaidri atspoguļojot abu tautsaimniecību konverģences stāvokli.

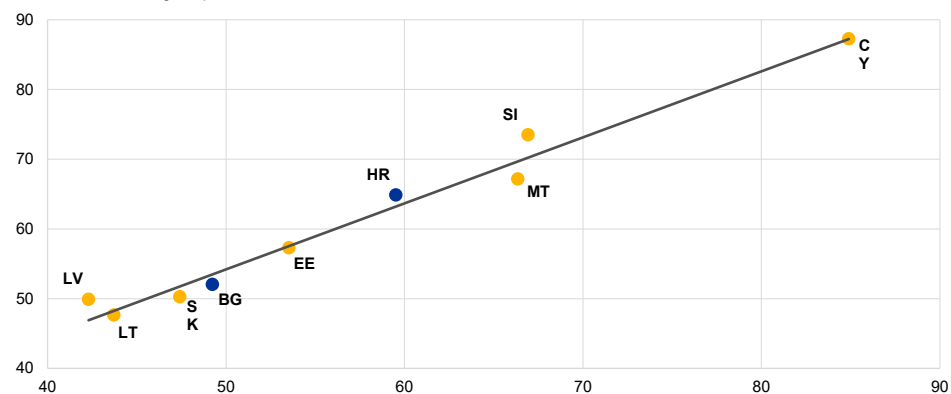
Pirms globālās finanšu krīzes abās valstīs bija vērojams būtisks cenu un izmaksu kāpums. Šo attīstību daļēji noteica reālais konverģences process, t.i., abu valstu ienākumu līmenis tuvinājās pārējo Eiropas Savienības valstu ienākumu līmenim. Tomēr globālā finanšu krīze noteica cenu un izmaksu līmeņa korekcijas gan Bulgārijā, gan Horvātijā. Rezultātā šo valstu cenu līmenis attiecībā pret euro zonu tagad kopumā atbilst to ienākumu līmenim attiecībā pret euro zonu. Lai gan šie līmeņi joprojām ir būtiski zemāki par euro zonas līmeni, šis apstāklis pats par sevi nav uzskatāms par kavēkli dalībai VKM II. Patiesībā pieredze liecina, ka valstis, kuras pievienojās VKM II līdzīgā vai pat agrākā konverģences posmā, vēlāk spēja veiksmīgi ieviest euro. Šajā ziņā svarīgāks veiksmīgas dalības VKM II priekšnoteikums ir tas, ka cenu līmenis ir salīdzināms ar ienākumu līmeni (sk. A att.) un – raugoties plašāk – ar valsts ekonomiskajiem pamatrādītājiem.

A attēls

IKP uz vienu iedzīvotāju un cenu līmenis salīdzinājumā ar euro zonu

(%; x ass: IKP uz vienu iedzīvotāju salīdzinājumā ar euro zonu; y ass: cenu līmenis salīdzinājumā ar euro zonu)

- Bulgārija un Horvātija 2019. gadā
- Valstis vienu gadu pirms dalības VKM II uzsākšanas

Avots: ECB.

2. ECB uzlabotie efektīvā valūtas kursa rādītāji

Sagatavojuši Mihaels Fīdora (*Michael Fidora*) un Martins Šmits (*Martin Schmitz*)

Jebkuras valūtas efektīvais valūtas kurss (EVK) ir indekss, kuru veido šīs valūtas vidējie svērtie divpusējie kursi attiecībā pret atsevišķu tirdzniecības partnervalstu valūtām; reālo EVK iegūst, šo nominālo indeksu koriģējot atbilstoši relatīvajām cenām vai izmaksām.²¹ Svērums shēma, ko izmanto divpusējo valūtas kursu apkopošanai, ņem vērā katras valsts kā tirdzniecības partnera relatīvo nozīmi. Nominālais ar tirdzniecības apjomu svērtais EVK ir apkopojošs valūtas ārējās vērtības mērs, bet reālais ar tirdzniecības apjomu svērtais EVK ir visbiežāk izmantotais tautsaimniecības starptautiskās cenu un izmaksu konkurētspējas rādītājs.

ECB nesen uzlabojusi tās veiktos euro EVK indeksu aprēķinus, lai ņemtu vērā starptautiskās tirdzniecības saikņu attīstību un sevišķi – pakalpojumu starptautiskās tirdzniecības augošo nozīmi.²² ECB veic tās EVK indeksu aprēķinu pamatā esošo tirdzniecības apjoma svaru aktualizāciju reizi trijos gados, nodrošinot savlaicīgu euro zonas tirdzniecības tendenču vidēja termiņa pārmaiņu atspoguļojumu. Veicot pēdējo aktualizēšanu, kas tika pabeigta 2020. gada jūlijā, ECB pārstrādāja svērums shēmu, lai ietveru ne tikai apstrādes rūpniecību, bet arī pakalpojumu tirdzniecību.²³ Lai gan apstrādes rūpniecība joprojām nosaka lielāko daļu euro zonas tirdzniecības apjoma, pēdējos gadu desmitos, ņemot vērā globalizāciju un digitalizāciju, pakalpojumu tirdzniecības nozīme ir palielinājusies, un 2019. gada beigās tā noteica aptuveni 30% euro zonas tirdzniecības kopapjoma.²⁴ Uzlabots datu aptvērums atviegloja pakalpojumu tirdzniecības datu iekļaušanu, pamatojoties uz izveidoto ECB metodoloģiju. EVK indeksos atspoguļoto tirdzniecības partnervalstu skaits arī tika palielināts no 38 līdz 42, aptverot gandrīz 90% euro zonas apstrādes rūpniecības preču un pakalpojumu tirdzniecības kopapjoma.²⁵

²¹ Atsevišķām euro zonas valstīm tiek aprēķināti saskaņotie konkurētspējas rādītāji (SKR), kuru pamatā ir tā pati metodoloģija un dati, kas euro EVK indeksiem. Šie rādītāji uzlaboti tādā pašā veidā kā EVK indeksi.

²² Apskatu par EVK indeksu aprēķinos izmantoto metodoloģiju sk. Schmitz, M., De Clercq, M., Fidora, M., Lauro, B., Pinheiro, C. Revisiting the effective exchange rates of the euro. *Journal of Economic and Social Measurement*, vol. 38, No. 2, 2013, pp. 127–158, un Brisson, R., Schmitz, M. *The ECB's enhanced effective exchange rates and harmonised competitiveness indicators – an updated weighting scheme including trade in services*. Statistics Paper Series, ECB (sagatavošanā).

²³ Šajā aktualizēšanas reizē laikrindām tika pievienoti vidējo tirdzniecības apjomu triju gadu periodam no 2016. gada līdz 2018. gadam, kā arī tika aktualizēti iepriekšējo periodu svāri (no 1995. gada līdz 2015. gadam).

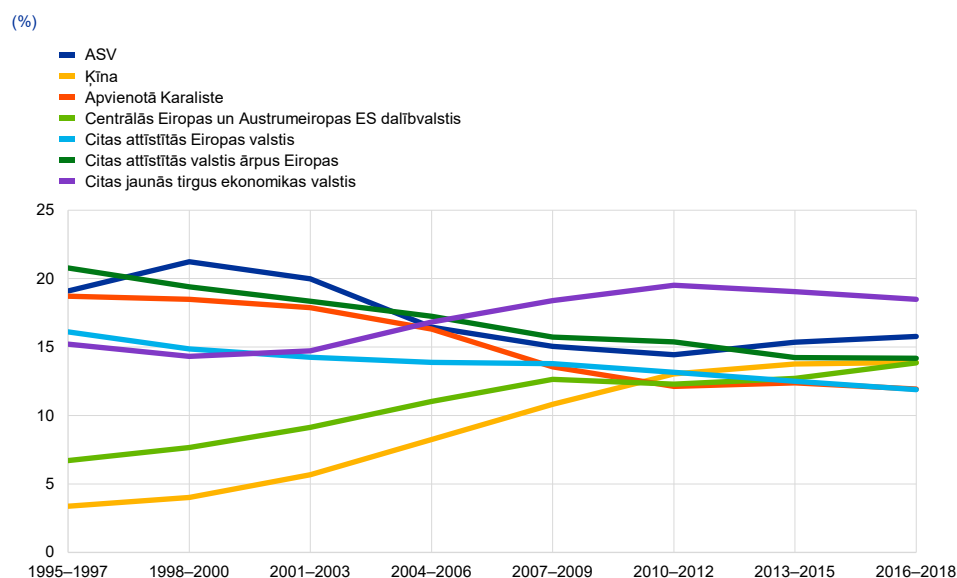
²⁴ Luksemburgā, Kiprā, Maltā, Īrijā un Grieķijā pakalpojumu tirdzniecības apjoms (Iejupejošā secībā) pārsniedz apstrādes rūpniecības preču tirdzniecības apjomu.

²⁵ Tirdzniecības partnervalstu grupai tika pievienota Kolumbija, Peru, Saūda Arābija, Ukraina un Apvienotie Arābu Emirāti, un šajā grupā tagad ietilpst visas ES valstis, kuras neietilpst euro zonā, G20 un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas valstis, kā arī Alžīrija, Honkongas ĪPA, Malaizija, Maroka, Peru, Filipīnas, Taivāna, Taizeme, Apvienotie Arābu Emirāti un Ukraina. No tirdzniecības partnervalstu grupas tika izslēgta Venecuēla, ņemot vērā grūtības iegūt uzticamus tautsaimniecības statistikas datus par šo valsti un to, ka tās nozīme kā euro zonas tirdzniecības partnervalstij mazinājusies.

Jaunie tirdzniecības apjoma svāri atspoguļo jauno tirgus ekonomikas valstu ietekmi, kas kopš gadsimta sākuma euro zonas tirdzniecībā arvien pastiprinājas, bet tagad vairs neaug, kā arī to, ka palielinājusies Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstu nozīme (sk. A att.). Padziļinoties Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstu integrācijai Eiropas vērtības ķēdēs, šīs ES dalībvalstis laikposmā no 2016. gada līdz 2018. gadam faktiski palielinājušas savu kopējo īpatsvaru euro zonas tirdzniecības kopapjomā gandrīz līdz Ķīnas īpatsvaram. Turpretī jauno tirgus ekonomikas valstu īpatsvars pat samazinājies, neraugoties uz to, ka Ķīnas daļa nedaudz pieaugusi. Atsevišķu valstu dalījumā ASV joprojām bijusi nozīmīgākā euro zonas tirdzniecības partnervalsts, kuras īpatsvars pat nedaudz palielinājies, galvenokārt atspoguļojot pakalpojumu tirdzniecības augošo nozīmi. Tālāk seko Ķīna un Apvienotā Karaliste, kuras īpatsvars tomēr kopš 20. gs. 90. gadu vidus būtiski sarucis.

A attēls

Euro EVK42 kopējā tirdzniecības apjoma svaru dinamika laika gaitā

Avots: ECB.

Piezīmes. "Citas attīstītās Eiropas valstis" ietver Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Zviedriju un Šveici; "citas attīstītās valstis ārpus Eiropas" ietver Austrāliju, Kanādu, Honkongas ĪPA, Izraēlu, Japānu, Koreju, Jaunzēlandi, Singapūru un Taivānu; "Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstis" ietver Bulgāriju, Čehiju, Horvātiju, Ungāriju, Poliju un Rumāniju, un "citas jaunās tirgus ekonomikas valstis" ietver Alžīriju, Argentīnu, Brazīliju, Čīli, Kolumbiju, Indiju, Indonēziju, Malaiziju, Meksiku, Maroku, Filipīnas, Peru, Krieviju, Saūda Arābiju, Dienvidāfriku, Taizemi, Turciju, Ukrainu un Apvienotos Arābu Emirātus.

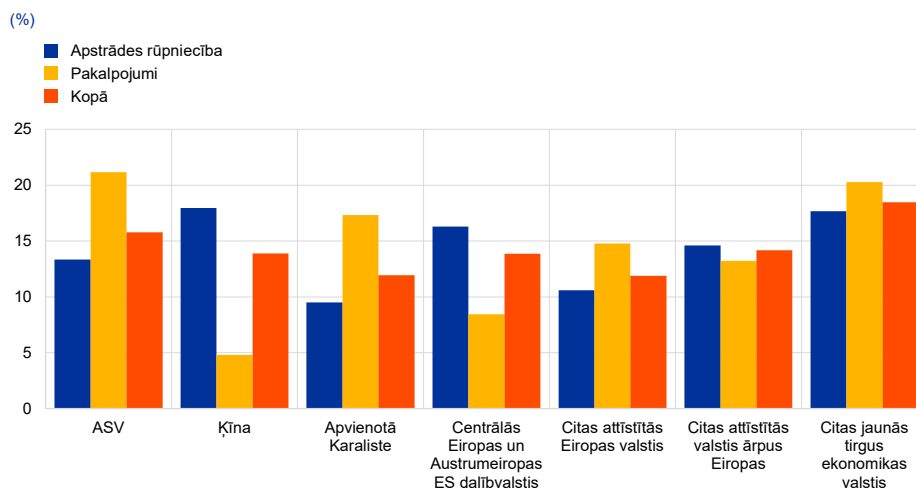
Euro zonas svarīgāko tirdzniecības partnervalstu apstrādes rūpniecības preču un pakalpojumu tirdzniecības apjoma relatīvā nozīme būtiski atšķiras (sk. B att.).

ASV kā euro zonas vienīgās vissvarīgākās tirdzniecības partnervalsts nozīmi galvenokārt nosaka tās lielais īpatsvars pakalpojumu tirdzniecībā ar euro zonu, īpaši telesakaru pakalpojumu, datorpakalpojumu un informācijas pakalpojumu, kā arī citu uzņēmējdarbības pakalpojumu jomā. Turpretī ASV apstrādes rūpniecības preču tirdzniecības īpatsvars ir būtiski mazāks nekā Ķīnai, kas ir euro zonas nozīmīgākā tirdzniecības partnervalsts, ja ņem vērā tikai apstrādes rūpniecību. Pakalpojumu tirdzniecības apjoms būtiski pārsniedz apstrādes rūpniecības preču apjomu arī Apvienotās Karalistes un citu attīstīto Eiropas valstu gadījumā, bet Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstīm, kuru tirdzniecības saiknes ar

euro zonu lielā mērā veido to integrācija Eiropas apstrādes rūpniecības vērtības ķēdēs, tas ir būtiski mazāks.

B attēls

Euro EVK42 tirdzniecības apjoma svāri: apstrādes rūpniecība, pakalpojumi un kopā

Avots: ECB.

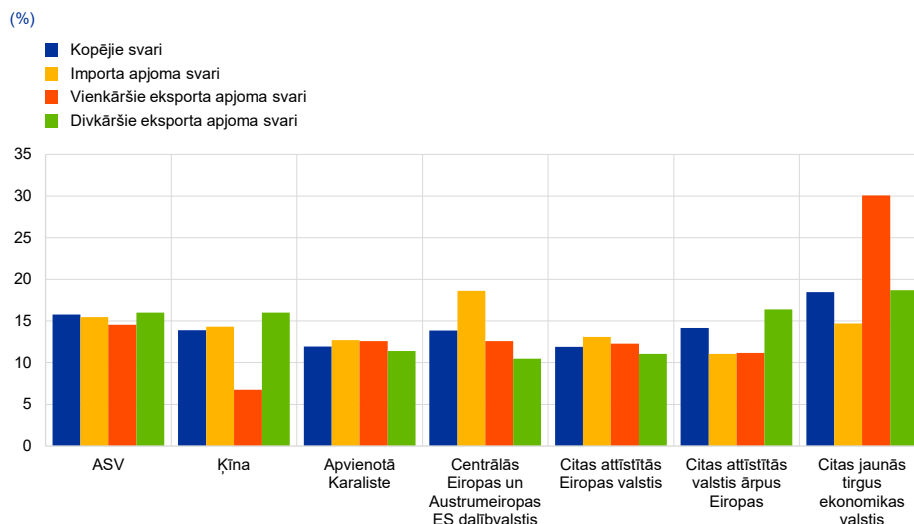
Piezīmes. Tirdzniecības apjoma svāri ir vidējās vērtības laikposmā no 2016. gada līdz 2018. gadam. Valstu grupas atbilst A attēla piezīmes uzskaitījumam.

Importa un eksporta apjoma svāri vairākam valstu un reģionu kopumā ir līdzīgi, pat koriģējot atbilstoši konkurencei "trešo valstu tirgos" (sk. C att.).

Kopējos tirdzniecības apjoma svarus aprēķina kā katras valsts eksporta un importa apjoma svaru vidējās (svērtās) vērtības, kas atspoguļo attiecīgo valstu īpatsvaru euro zonas eksporta un importa kopapjomā. Tomēr eksporta pusē euro zonas uzņēmumi konkurē ar konkrētas valsts ražotājiem ne vien šīs valsts vietējā tirgū, bet arī citos ārējos tirgos, t.i., "trešo valstu tirgos". Lai ņemtu vērā šo ietekmi, kopējo tirdzniecības apjoma svaru aprēķinos izmanto "divkāršus" eksporta apjoma svarus. Lai gan vairākuma valstu un reģionu novirze starp vienkāršiem un divkāršiem eksporta apjoma svāriem nav liela, Ķīnas gadījumā atšķirība ir būtiska. Tas atspoguļo Ķīnas vadošo lomu pasaules preču eksportā, kas nozīmē arī to, ka Ķīna ir vērā ņemams konkurents trešo valstu tirgos. Par citām jaunajām tirgus ekonomikas valstīm var teikt pretējo: šīs valstis nosaka nozīmīgu euro zonas tiešā eksporta daļu, bet tikai ierobežotā apjomā konkurē trešo valstu tirgos, jo to globālā eksporta daļa ir salīdzinoši neliela. Vairākam valstu importa apjoma un (divkāršā) eksporta apjoma svāri arī ir līdzīgi. Tomēr Centrālās Eiropas un Austrumeiropas ES dalībvalstis šajā kopainā ir būtisks izņēmums. Šā reģiona nozīme Eiropas dziļi integrētajās vērtības ķēdēs nozīmē to, ka tas euro zonai ir nozīmīgāks importa, nevis eksporta ziņā, gan pamatojoties uz tiešo eksportu, gan pat vēl lielākā mērā tad, ja tiek ņemta vērā konkurence trešo valstu tirgos.

C attēls

Euro EVK42 tirdzniecības apjoma svāri: kopējie svāri, importa apjoma svāri, vienkāršie eksporta apjoma svāri un divkāršie eksporta apjoma svāri

Avots: ECB.

Piezīmes. Tirdzniecības apjoma svāri ir vidējās vērtības laikposmā no 2016. gada līdz 2018. gadam. Valstu grupas atbilst A attēla piezīmes uzskaitījumam.

Izmantojot uzlaboto svaru shēmu, kļūst redzams, ka euro kursa kāpums kopš 2017. gada sākuma nominālajā izteiksmē bijis nedaudz mazāk spēcīgs, nekā šķita, balstoties uz iepriekšējo svaru shēmu.. To pamatā noteicis attīstīto valstu svara pieaugums.²⁶ Aktualizētais dienas nominālais euro EVK attiecībā pret tirdzniecības partnervalstu EVK42 grupas valūtām no 2017. gada sākuma līdz 2020. gada augusta beigām palielinājies par 12.3% (pamatojoties uz veco apstrādes rūpniecības tirdzniecības apjoma svaru shēmu – par 13.8%; sk. D att.).²⁷ Šo pārskatīšanu pamatā noteica attīstīto valstu svara pieaugums (galvenokārt atspoguļojot pakalpojumu tirdzniecības iekļaušanu svērumu shēmā), šo valstu valūtu kursiem attiecībā pret euro vidēji sarūkot mazāk nekā jauno tirgus ekonomikas valstu valūtu kursiem. Tomēr reālajā izteiksmē dinamika bija ļoti līdzīga, gan uzlabotajam EVK42 indeksam (kas deflēts ar patēriņa cenu indeksu), gan iepriekš publicētajām laikrindām no 2017. gada janvāra līdz 2020. gada augustam palielinoties gandrīz par 7% (sk. E att.).

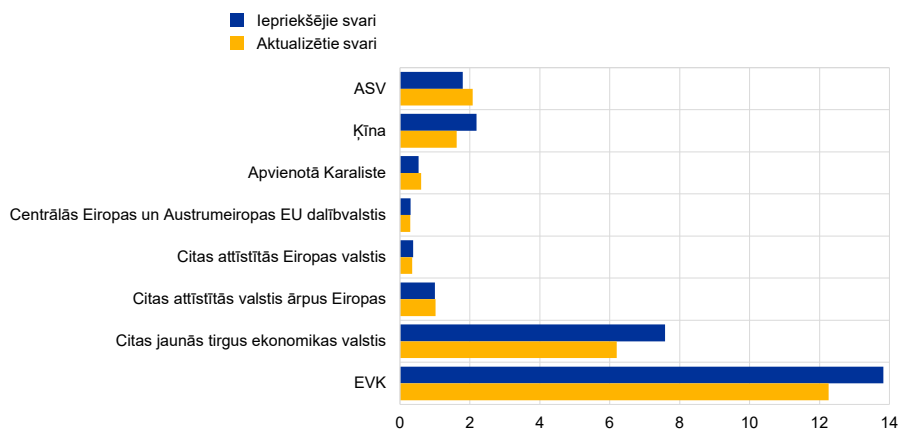
²⁶ Nominālo EVK indeksu aprēķinos izmantoti apstrādes rūpniecības preču un pakalpojumu tirdzniecības apjoma kopējie svāri un ar patēriņa cenām, IKP deflatoru un vienības darbaspēka izmaksām tautsaimniecībā deflēti reālo EVK indeksi, bet ar apstrādes rūpniecības ražotāju cenām un apstrādes rūpniecības sektora vienības darbaspēka izmaksām deflēto reālo EVK indeksu pamatā joprojām ir apstrādes rūpniecības svāri.

²⁷ Aktualizēto un iepriekš aprēķināto EVK indeksu atšķirības nosaka arī tas, ka visi tirdzniecības apjoma svāri (ieskaitot apstrādes rūpniecības svarus) tika aktualizēti, lai atspoguļotu pārskatītos datus un metodoloģijas uzlabojumus.

D attēls

Nominālā euro EVK dinamika, pamatojoties uz iepriekšējiem un aktualizētajiem svariem

(pārmaiņas 2020. gada 31. augustā salīdzinājumā ar 2017. gada 2. janvāri; %)

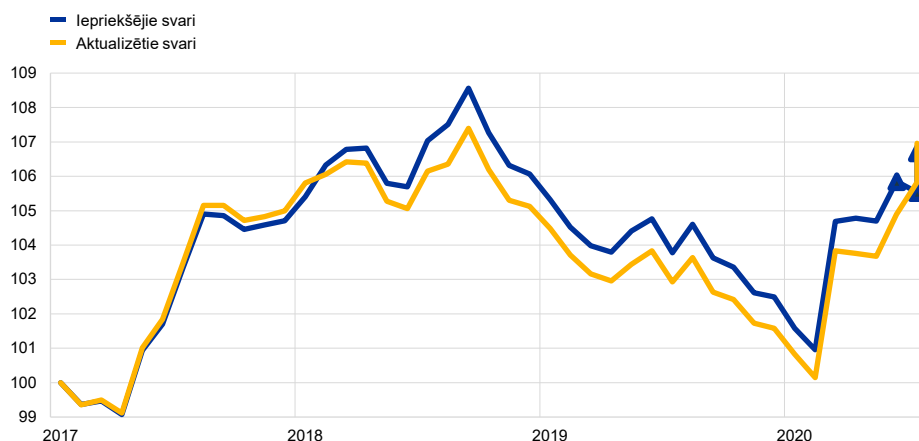
Avots: ECB.

Piezīmes. Valstu grupas atbilst A attēla piezīmes uzskaitījumam. "Aktualizēto svaru" laikrindas ir EVK42, kas ietver 42 valstis, izmantojot tirdzniecības apjoma svarus, kas apvieno apstrādes rūpniecības un pakalpojumu svarus, bet "iepriekšējo svaru" laikrindas ir EVK38, pamatojoties uz veco apstrādes rūpniecības svērumu shēmu (t.i., neņemot vērā pakalpojumu tirdzniecību un aptverot tikai 38 tirdzniecības partnervalstis), kuru ar patēriņa cenu indeksu deflētu reālā EVK indeksu aprēķināšanai vairs neizmanto kopš 2020. gada jūnija.

E attēls

Reālā euro EVK dinamika, pamatojoties uz iepriekšējiem un aktualizētajiem svāriem

(indekss; jaunā bāze – 2017. gada janvāris = 100)

Avots: ECB.

Piezīmes. "Aktualizēto svaru" laikrindas ir EVK42, kas ietver 42 valstis, izmantojot tirdzniecības apjomu svērumus, kas apvieno apstrādes rūpniecības un pakalpojumu svarus, bet "iepriekšējo svaru" laikrindas ir EVK38, pamatojoties uz veco apstrādes rūpniecības svērumu shēmu (t.i., neņemot vērā pakalpojumu tirdzniecību un aptverot tikai 38 tirdzniecības partnervalstis), kuru ar patēriņa cenu indeksu deflētu reālā EVK indeksu aprēķināšanai vairs neizmanto kopš 2020. gada jūnija. Dati par periodu no 2020. gada jūnija līdz augustam (norādīti ar trijstūriem) aktualizēti mehāniski, izmantojot vairs neveidotās laikrindas.

3. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 6. maijs–21. jūlijs)

Sagatavojuši Saimons Forsaits (*Simon Forsyth*) un Kristiāns Lizarazo (*Christian Lizarazo*)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2020. gada trešajā un ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā (no 2020. gada 6. maija līdz 21. jūlijam). Šajā periodā ar koronavīrusa (Covid-19) krīzi saistītais tirgus svārstīgums mazinājās. To veicināja centrālo banku, t.sk. Eiropas Centrālās bankas (ECB), izziņoto pasākumu un valdību un ES iestāžu ieviesto fiskālā atbalsta pasākumu īstenošana.

Centrālo banku likviditātes līmenis banku sistēmā 2020. gada trešajā un ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā turpināja paaugstināties. To galvenokārt noteica norēķinu veikšana par ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām (ITRMO) un aktīvu iegādes programmas (AIP) un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros veiktās aktīvu iegādes. ECB Padome 4. jūnijā nolēma palielināt PĀAIP kopējo apjomu par 600 mljrd. euro (līdz 1350 mljrd. euro) un pagarināt iegāžu periodu vismaz līdz 2021. gada jūnija beigām. Turklāt tika nolemts atkārtoti ieguldīt to PĀAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas maksājumus, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, vismaz līdz 2022. gada beigām.

Reaģējot uz Covid-19 krīzi, Padome nolēma arī izveidot jaunu Eurosistēmas *repo* iespēju euro zonā neietilpstošo valstu centrālajām bankām (EUREP). Šī iespēja piesardzības nolūkā nodrošinās *repo* darījumu līnijas euro zonā neietilpstošo valstu centrālajām bankām, apmierinot to iespējamās euro likviditātes vajadzības, ja Covid-19 šoka rezultātā tirgus pārstatu funkcionēt, nelabvēlīgi ietekmējot raitu ECB monetārās politikas transmisiju. EUREP ietvaros Eurosistēma nodrošinās euro likviditāti plašam euro zonā neietilpstošo valstu centrālo banku lokam pret atbilstošu nodrošinājumu, ko veidos euro zonas valstu centrālo valdību un starpvalstu institūciju emitēti euro denominēti tirgojami parāda vērtspapīri. EUREP papildina ECB divpusējo mijmaiņas darījumu un *repo* darījumu līnijas, kas nodrošina euro likviditāti euro zonā neietilpstošo valstu centrālajām bankām. Aplūkojamā periodā tika izziņotas jaunas divpusējās *repo* darījumu līnijas ar Rumāniju, Serbiju un Albāniju.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā neto autonomo faktoru un rezervju prasību summu, bija 1934.7 mljrd. euro. Tas bija par 321.3 mljrd. euro vairāk nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā, kurā ietilpa pirmie divi 2020. gada rezervju prasību izpildes periodi (sk. A tabulas sadaļu "Cita ar likviditāti saistīta informācija"). Neto autonomie

faktori palielinājās par 316.6 mljrd. euro (līdz 1794.3 mljrd. euro), bet obligāto rezervju prasības pieauga par 4.7 mljrd. euro (līdz 140.4 mljrd. euro).

Valdības noguldījumi aplūkojamā periodā nepārprotami bija galvenais likviditāti samazinošais autonomais faktors. Valdības noguldījumu noteiktais likviditātes samazinājums vidēji pieauga par 261.5 mljrd. euro (līdz 583 mljrd. euro). Euro zonas valstu valdības noguldījumu apjoms sasniedza rekordaugstu līmeni, aplūkojamā periodā vidēji veidojot vairāk nekā 9% Eurosistēmas bilances (iepriekšējā aplūkojamā periodā – mazāk nekā 6%). Šis valdības noguldījumu pieaugums, krietni pārsniedzot tendenci, visticamāk, atspoguļoja fiskālos pasākumus, ko, reaģējot uz Covid-19 krīzi, veica euro zonas valstu valdības, vai sagatavošanos to īstenošanai. Papildus valdības noguldījumiem banknotes apgrozībā un citi autonomie faktori nodrošināja attiecīgi 58.1 mljrd. euro un 19.5 mljrd. euro no 77.6 mljrd. euro papildu kopējā likviditātes samazinājuma salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu. Likviditāti palielinošie autonomie faktori salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu palielināja likviditāti par 22.6 mljrd. euro, tikai daļēji atsvērot iepriekš minēto likviditāti samazinošo ietekmi. Konkrētāk, euro denominētie tīrie aktīvi saruka par 37.9 mljrd. euro, bet tīrie ārējie aktīvi salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu palielinājās par 60.5 mljrd. euro (sk. A tabulas sadaļu "Aktīvi").

Kopumā ar monetārās politikas operāciju starpniecību nodrošinātais kopējās likviditātes piedāvājums aplūkojamā periodā krietni pārsniedza neto autonomo faktoru noteikto likviditātes samazinājumu.

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

Saistības

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris– 2020. gada 5. maijs	
	Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods		Trešais rezervju prasību izpildes periods: 6. maijs–9. jūnijs		Ceturtais rezervju prasību izpildes periods: 10. jūnijs–21. jūlijs		Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods	
Autonomie likviditātes faktori	2849.3	(+339.1)	2741.3	(+142.5)	2939.4	(+198.1)	2510.3	(+130.0)
Banknotes apgrozībā	1357.6	(+58.1)	1347.9	(+26.1)	1365.7	(+17.7)	1299.5	(+27.7)
Valdības noguldījumi	583.0	(+261.5)	477.1	(+102.7)	671.2	(+194.2)	321.5	(+101.7)
Citi autonomie faktori ¹	908.8	(+19.5)	916.3	(+13.8)	902.5	(–13.8)	889.3	(+0.6)
Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības	2033.1	(+437.5)	1827.1	(+142.6)	2204.7	(+377.6)	1595.6	(+85.5)
Obligāto rezervju prasības ²	140.4	(+4.7)	139.4	(+3.7)	141.2	(+1.8)	135.7	(+1.4)
Noguldījumu iespēja	330.5	(+72.3)	299.9	(+28.2)	356.0	(+56.0)	258.2	(+1.8)
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā pārvērtēšanas kontu atlikuma, pārējo euro zonas rezidentu prasību un saistību, kā arī kapitāla un rezervju summu.

2) "Obligāto rezervju prasības" ir papildpostenis, kas neparādās Eurosistēmas bilancē, tāpēc to nevajadzētu iekļaut kopējo saistību aprēķinā.

Aktīvi

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris– 2020. gada 5. maijs
	Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods		Trešais rezervju prasību izpildes periods: 6. maijs–9. jūnijs		Ceturtais rezervju prasību izpildes periods: 10. jūnijs–21. jūlijs		Pirmais un otrais rezervju prasību izpildes periods
Autonomie likviditātes faktori	1055.4	(+22.6)	1036.7	(–3.8)	1071.0	(+34.3)	1032.8 (+23.7)
Tīrie ārējie aktīvi	907.3	(+60.5)	950.4	(+24.1)	871.3	(–79.1)	846.7 (+75.6)
Euro denominētie tīrie aktīvi	148.2	(–37.9)	86.3	(–27.9)	199.7	(+113.5)	186.1 (–52.0)
Monetārās politikas instrumenti	4291.9	(+824.7)	3971.0	(+320.5)	4559.3	(+588.3)	3467.2 (+195.0)
Atklātā tirgus operācijas	4291.9	(+824.7)	3971.0	(+320.5)	4559.3	(+588.3)	3467.2 (+195.0)
Izsoļu operācijas	1206.1	(+464.3)	984.1	(+117.8)	1391.1	(+407.0)	741.8 (+97.7)
GRO	0.6	(–0.4)	0.3	(–0.2)	0.8	(+0.5)	1.0 (–1.3)
ITRO ar termiņu 3 mēneši	2.2	(–0.9)	2.0	(–0.2)	2.3	(+0.3)	3.1 (–0.3)
ITRMO II operācijas	282.8	(–188.3)	418.1	(–13.2)	170.0	(–248.2)	471.1 (–118.8)
ITRMO III operācijas	691.9	(+541.5)	216.1	(+16.4)	1088.4	(+872.3)	150.4 (+101.9)
Pārejas posma ITRO	228.6	(+112.4)	347.5	(+115.1)	129.6	(–217.9)	116.2 (+116.2)
Tiešo darījumu portfeļi	3085.8	(+360.4)	2986.9	(+202.7)	3168.2	(+181.3)	2725.4 (+97.3)
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	0.6	(–0.5)	0.7	(–0.1)	0.5	(–0.2)	1.1 (–0.9)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	2.9	(–0.0)	2.9	(–0.0)	2.9	(–0.0)	2.9 (–0.0)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	282.3	(+9.3)	280.7	(+4.5)	283.7	(+3.1)	273.0 (+9.2)
"Vērtspapīru tirgu programma"	36.7	(–5.5)	38.5	(–2.0)	35.1	(–3.4)	42.2 (–5.6)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	30.8	(+0.9)	30.9	(–0.3)	30.7	(–0.2)	29.9 (+1.7)
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	2230.2	(+79.4)	2212.9	(+38.0)	2244.5	(+31.6)	2150.7 (+50.8)
"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma"	217.0	(+18.0)	212.4	(+8.0)	220.9	(+8.5)	199.0 (+15.6)
Pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma	285.3	(+258.7)	207.9	(+154.7)	349.8	(+141.9)	26.6 (+26.6)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.0	(–0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(–0.0)	0.0 (–0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

Cita ar likviditāti saistīta informācija

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris– 2020. gada 5. maijs
	Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	Trešais rezervju prasību izpildes periods: 6. maijs–9. jūnijs	Ceturtais rezervju prasību izpildes periods: 10. jūnijs–21. jūlijs	Pirmais un otrs rezervju prasību izpildes periods			
Kopējās likviditātes vajadzības ¹	1934.7 (+321.3)	1844.4 (+150.2)	2009.9 (+165.5)	1613.4	(+107.7)		
Neto autonomie faktori ²	1794.3 (+316.6)	1705.0 (+146.5)	1868.8 (+163.7)	1477.8	(+106.3)		
Likviditātes pārpalikums ³	2363.6 (+509.8)	2127.1 (+170.8)	2560.7 (+433.6)	1853.8	(+87.3)		

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā "Neto autonomo faktoru" un "Obligāto rezervju prasību" summu.

2) Aprēķina kā pasīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" un aktīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" starpību. Šīs tabulas mērķiem "Neto autonomajiem faktoriem" pievieno arī posteni "Posteņi norēķinu procesā".

3) Aprēķina kā "Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikuma, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības" un "Noguldījumu iespējas" izmantošanas apjoma summu, no kuras atskaitīts "Aizdevumu iespējas uz nakti" izmantošanas apjoms.

Procentu likmju norises

(vidējie rādītāji; %)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 29. janvāris– 2020. gada 5. maijs
	Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	Trešais rezervju prasību izpildes periods: 6. maijs–9. jūnijs	Ceturtais rezervju prasību izpildes periods: 10. jūnijs–21. jūlijs	Pirmais un otrs rezervju prasību izpildes periods			
GRO	0.00 (+0.00)	0.00 (+0.00)	0.00 (+0.00)	0.00	(+0.00)		
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25 (+0.00)	0.25 (+0.00)	0.25 (+0.00)	0.25	(+0.00)		
Noguldījumu iespēja	−0.50 (+0.00)	−0.50 (+0.00)	−0.50 (+0.00)	−0.50	(+0.00)		
EONIA ¹	−0.460 (−0.01)	−0.457 (−0.01)	−0.463 (−0.01)	−0.451	(+0.00)		
€STR	−0.546 (−0.01)	−0.542 (+0.00)	−0.548 (−0.01)	−0.536	(+0.00)		

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) No 2019. gada 1. oktobra aprēķināts kā euro īstermiņa procentu likme (€STR) plus 8.5 bāzes punkti. Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) un €STR pārmaiņu atšķirības radušās noapaļošanas rezultātā.

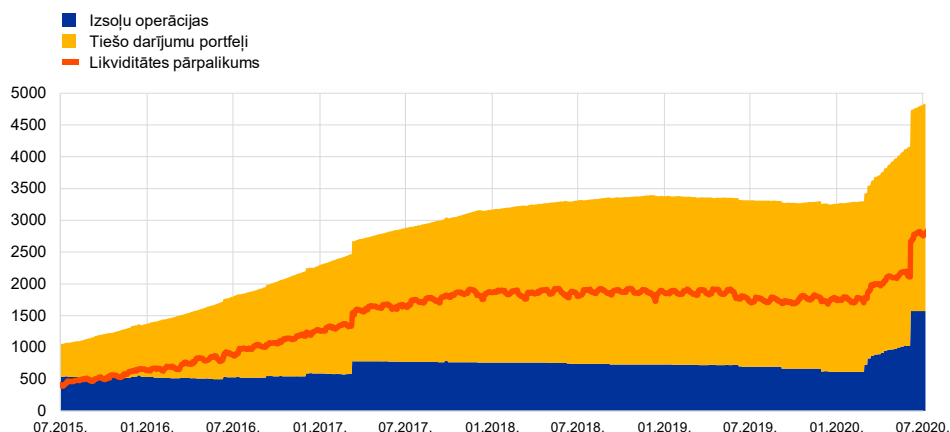
Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar atklātā tirgus operācijām, pieauga par 824.7 mljrd. euro, sasniedzot 4291.9 mljrd. euro (sk. A att.). Vairāk nekā pusi (56%) ar monetārās politikas operāciju palīdzību nodrošinātās likviditātes pieauguma noteica kredītooperācijas, bet atlikušos 44% – tiešās aktīvu iegādes. Konkrētāk, lielāko likviditātes apjomu, kas nodrošināts ar monetārās politikas operācijām, attiecīgi 541.5 mljrd. euro un 258.7 mljrd. euro apjomā nodrošināja ITRMO III un PĀAIP.

A attēls

Atklātā tirgus operācijās nodrošinātās likviditātes un likviditātes pārpalikuma dinamika

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 21. jūlijā.

Ar izsoļu operāciju starpniecību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms šajā aplūkojamā periodā palielinājās par 464.3 mljrd. euro. To lielā mērā noteica norēķinu veikšana par ITRMO III operāciju kopuma ceturto operāciju (ITRMO III.4) 2020. gada jūnijā. Ar ITRMO III.4 starpniecību panākto likviditātes vidējo pieaugumu par 541.5 mljrd. euro daļēji atsvēra ITRMO II programmas operāciju dzēšana, tām sasniedzot termiņu, un/vai brīvprātīgās pirmstermiņa atmaksas ITRMO II ietvaros, darījuma partneriem novirzot līdzekļus uz ekonomiski izdevīgākajām ITRMO III.4 operācijām. Vidēji dzēšanas un atmaksu apjoms ITRMO II programmas ietvaros bija –188.3 mljrd. euro. Papildus ITRMO II un ITRMO III programmai vēl viens svarīgs papildu instruments bija jaunievietās ITRO, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu vidēji papildināja likviditāti par 112.4 mljrd. euro. Šīs ITRO tika ieviestas 2020. gada 12. martā kā pārejas instruments, lai nodrošinātu tūlītēju pieeju finansējumam ar īpaši labvēlīgiem nosacījumiem, vienlaikus ļaujot nodrošināt raitāku līdzekļu pārvirzīšanu uz ITRMO III. Jaunievietā ITRO termiņš bija pirms aplūkojamā perioda beigām (2020. gada 24. jūnijā). Aplūkojamā periodā ECB arī veica pirmās divas no septiņām jaunajām pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (PĀITRO), kas tika izziņotas 2020. gada aprīlī. Šo operāciju mērķis ir veicināt naudas tirgu raitu darbību, nodrošinot efektīvu atbalsta mehānismu naudas tirgus procentu likmēm. Šīs PĀITRO vidēji papildināja likviditāti par 8.2 mljrd. euro. Galveno refinansēšanas operāciju (GRO) un ITRMO ar termiņu 3 mēneši devums bija nenozīmīgs (kopējais sarukums salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu bija vidēji 1.3 mljrd. euro).

Vienlaikus tiešo darījumu portfeļi palielinājās par 360.4 mljrd. euro (līdz 3085.8 mljrd. euro). To noteica neto iegāžu turpināšana AIP un PĀAIP ietvaros.

Vidējie aktīvu turējumi PĀAIP ietvaros sasniedza vidēji 285.3 mljrd. euro, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu pieaugot par 258.7 mljrd. euro. Aktīvu iegādēm PĀAIP ietvaros bija būtiski lielākais pieaugums no visām aktīvu

iegādes programmām. Tai sekoja "Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (VSAIP) un "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" (USAIP) (vidējais pieaugums attiecīgi par 79.4 mljrd. euro (līdz 2230.2 mljrd. euro) un 18.0 mljrd. euro (līdz 217.0 mljrd. euro)).

Likviditātes pārpalikums

Vidējais likviditātes pārpalikums palielinājās par 509.8 mljrd. euro (līdz 2363.6 mljrd. euro; sk. A att.). Banku noguldījumu atlikums pieprasījuma noguldījumu kontos Eurosistēmā, pārsniedzot obligāto rezervju prasības, pieauga par 437.5 mljrd. euro (līdz 2033.1 mljrd. euro), bet noguldījumu iespējā – par 72.3 mljrd. euro (līdz 330.5 mljrd. euro). Likviditātes pārpalikuma daļējs atbrīvojums no negatīvās atlīdzības piemērošanas noguldījumu iespējas procentu likmes apmērā attiecas tikai uz pieprasījuma noguldījumu kontu atlikumu. Tāpēc bankām ir ekonomiski izdevīgāk turēt rezerves pieprasījuma noguldījumu kontos, nevis izmantot noguldījumu iespēju.

Procentu likmju norises

Likviditātes pārpalikuma palielināšanās ietekmē €STR aplūkojamā periodā salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu samazinājās par 0.9 bāzes punktiem. €STR aplūkojamā periodā bija vidēji –54.5 bāzes punkti (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji –53.6 bāzes punkti). EONIA, kas kopš 2019. gada oktobra tiek aprēķināts kā €STR plus fiksēta procentu likmju starpība (8.5 bāzes punkti), mainījās vienlaikus ar €STR. ECB monetārās politikas procentu likmes, t.sk. noguldījumu iespējas, galveno refinansēšanas operāciju un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmes, aplūkojamā periodā netika mainītas.

4. Nesenā straujā nenoteiktības kāpuma ietekme uz euro zonas ekonomisko aktivitāti

Sagatavojuši Arne Gizeks (*Arne Gieseck*) un Svetlana Ružina (*Svetlana Rujin*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija izraisījusi nepieredzētu nenoteiktības pieaugumu. Liela nenoteiktība apvij visus pandēmijas aspektus: vīrusa infekciozitāti un letalitāti; veselības aprūpes sistēmu spēju pielāgoties straujam pieprasījuma kāpumam un rast medicīnisku risinājumu; ierobežojošo pasākumu (piemēram, izolācijas pasākumi un sociālā distancēšanās) ilgumu un efektivitāti un to ietekmi uz ekonomisko aktivitāti un nodarbinātību; tautsaimniecības atveseļošanās tempu pēc ierobežojošo pasākumu stingrības mazināšanas un to, cik lielā mērā pandēmija ietekmēs patēriņu, ieguldījumus un izaugsmes potenciālu ilgtermiņā.

Šajā ielikumā izklāstīta nenoteiktības euro zonā veidošanās un tās iespējamā ietekme uz reālo ekonomisko aktivitāti. Lai gan nenoteiktība nav nosakāma tieši, literatūrā piedāvātas un izmantotas daudzas aizstājējvērtības.²⁸ Šajā ielikumā parādīts, kā dažu pēdējo mēnešu laikā veidojušies atsevišķi nenoteiktības rādītāji, un izmantota makroekonomiskās nenoteiktības rādītājā ietvertā informācija, lai izvērtētu šīs nenoteiktības ietekmi uz ekonomisko aktivitāti. Tas tiek darīts, izmantojot Beijesa vektoru autoregresijas (BVAR) modeli, kas ļauj novērtēt nenoteiktības šoka dinamisko ietekmi uz interesējošo mainīgo.

Atsevišķi rādītāji apstiprina, ka straujais nenoteiktības kāpums sakrīt ar Covid-19 izplatību euro zonā. A attēlā redzams, kā četri izvēlētie nenoteiktības rādītāji euro zonā attīstījušies pēdējo 13 gadu laikā. Analīzē ietverti divi makroekonomiskās un finansiālās nenoteiktības rādītāji. Tie balstīti uz grūtībām nākotnē prognozēt ekonomiskos rezultātus – funkciju, kurā izmantota plaša ekonomiskās attīstības cikla prognožu kļūdu palielināšanās, un finanšu mainīgos.²⁹ Turklāt analīzē ietverta plaši lietota prognožu nenoteiktības aizstājējvērtība, kuru mēra, izmantojot profesionālo prognozētāju nevienprātību³⁰, un uz laikrakstu publikācijām balstīts ekonomiskās politikas nenoteiktības rādītājs³¹. Attēlā redzams, ka makroekonomiskā nenoteiktība, prognožu nevienprātība un ekonomiskās politikas nenoteiktība kopš 2020. gada sākuma sasniegusi vēsturiski augstāko līmeni, savukārt finansiālā nenoteiktība augusi pieticīgāk. Lai gan finansiālās nenoteiktības pieaugums, iespējams, atspoguļo nenoteiktības eksogēno palielināšanos, samērā spēcīgais makroekonomiskās nenoteiktības rādītāju kāpums,

²⁸ Kopainai sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 8 rakstu *The impact of uncertainty on activity in the euro area* ("**Nenoteiktības ietekme uz aktivitāti euro zonā**").

²⁹ Sk. Jurado, K., Ludvigson, S. C., Ng, S. Measuring Uncertainty. *American Economic Review*, vol. 105, No. 3, 2015, pp. 1177–1216.

³⁰ Sk., piemēram, Zarnowitz, V., Lambros, L. A. Consensus and Uncertainty in Economic Prediction. *Journal of Political Economy*, vol. 95, No. 3, 1987, pp. 591–621.

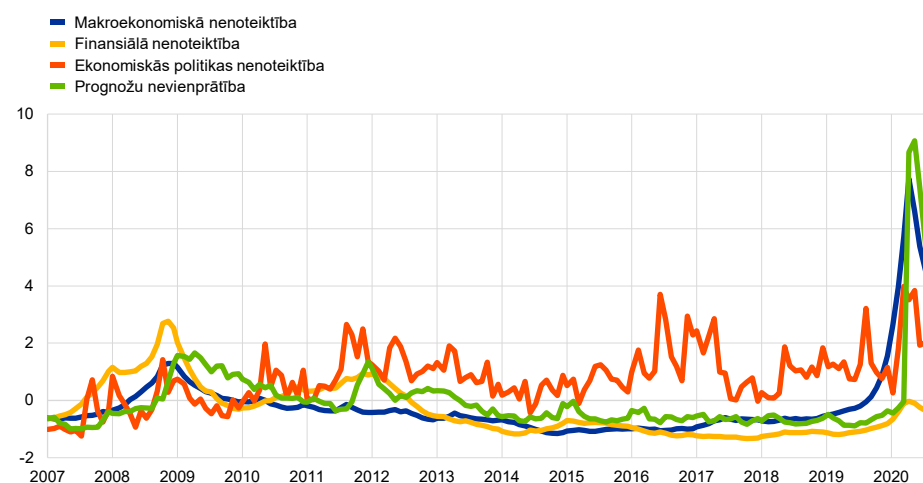
³¹ Sk. Baker, S. R., Bloom, N., Davis, S. J. Measuring Economic Policy Uncertainty. *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 131, No. 4, 2016, pp. 1593–1636; un ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumu *Sources of economic policy uncertainty in the euro area: a machine learning approach* ("**Ekonomiskās politikas nenoteiktības avoti euro zonā: mašīnmācīšanās pieeja**").

visticamāk, daļēji atspoguļo šo rādītāju endogēno reakciju uz ekonomiskās attīstības cikla svārstībām.³² Pašreizējos apstākļos izolācijas pasākumu piemērošanas ietekmē grūti prognozēt makroekonomisko mainīgo pārmaiņas, tāpēc minēto pasākumu īstenošana vismaz daļēji vainojama šo nenoteiktības rādītāju pieaugumā. Tas viss liecina, ka vairākus gadījumus novērotais nenoteiktības kāpums, visticamāk, skaidrojams ar Covid-19 uzliesmojumu, kurš 2020. gada februārī sāka ietekmēt euro zonu.

A attēls

Nenoteiktības rādītāji euro zonā

(standartnovirze no vidējās vērtības)

Avoti: Eurostat, Haver un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Visi nenoteiktības rādītāji standartizēti līdz vidējai vērtībai 0 un vienības standartnovirzei visā iespēju aplēšu periodā, kas sākas 1991. gada jūnijā. Vērtība 2 nozīmē, ka nenoteiktības rādītājs pārsniedz vēsturisko vidējo līmeni par divām standartnovirzēm. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada augustā.

Paaugstināta nenoteiktība varētu kavēt aktivitāti pa vairākiem kanāliem.³³

Pirmkārt, ņemot vērā, ka lēmuma atjaunot ieguldījumus un nodarbinātību līmenī, kāds bija pirms krīzes, īstenošana var izrādīties dārga vai pat neiespējama, uzņēmumam vajadzētu atlikt šāda lēmuma pieņemšanu līdz brīdim, kad pieejama plašāka informācija vai ar turpmāko ekonomisko perspektīvu saistītā nenoteiktība mazinājusies. Otrkārt, liela nenoteiktība var kavēt aktivitāti, palielinoties riska prēmijām un parāda finansējuma izmaksām, jo mazāka prognozējamība parasti saistīta ar spēcīgāku vēlmi izvairīties no riska. Treškārt, lielas nenoteiktības ietekmē mājsaimniecības varētu palielināt piesardzības uzkrājumus, kuri samazinātu pašreizējo privāto patēriņu un turpinātu palēnināt IKP pieauguma tempu. Ceturtkārt, ļoti lielas nenoteiktības epizodes varētu radīt pastāvīgas pārmaiņas mājsaimniecību un uzņēmumu rīcībā, īpaši, ja šādas epizodes bieži atkārtotos. Visbeidzot un ņemot vērā jau minētos kanālus, lielas nenoteiktības ietekmē tautsaimniecības jutīgums pret monetārās un fiskālās politikas norisēm varētu samazināties; vienlaikus lielas

³² Sk. Ludvigson, S. C., Ma, S., Ng, S. Uncertainty and Business Cycles: Exogenous Impulse or Endogenous Response? *American Economic Journal: Macroeconomics* (tiks publicēts).

³³ Kopainai sk. Bloom, N. Fluctuations in Uncertainty. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 28, No. 2, 2014, pp. 153–176.

nenoteiktības gadījumā ekonomiskā politika var izrādīties īpaši efektīva, samazinot nenoteiktību ar vairāku minēto kanālu starpniecību.

Uz modeļa balstīta analīze liecina, ka nenoteiktības šoki būtiski ietekmē euro zonas reālo ekonomisko aktivitāti. BVAR modelī ietverts monetāro, reālo un nominālo mainīgo kopums, kā arī naftas cenas un konfidences rādītājs.³⁴ Iepriekš aprakstīto makroekonomiskās nenoteiktības rādītāju euro zonā izmanto kā nenoteiktības aizstājējvērtību. Modelī tas iekļauts kā pirmais un viseksogēnākais mainīgais. Tas nozīmē, ka aplēsto ietekmi var uzskatīt par iespējamā diapazona augšējo robežu.³⁵ Modelis vērtēts ar četrām novēlotām vērtībām laikposmā no 1991. gada 2. ceturkšņa līdz 2020. gada 2. ceturksnim, izmantojot ceturkšņa datus.³⁶ Pēc tam šo modeli izmanto nenoteiktības šoka dinamiskās ietekmes uz euro zonas tautsaimniecību simulēšanai.³⁷

Nelabvēlīgs makroekonomiskās nenoteiktības šoks īstermiņā negatīvi ietekmē euro zonas reālo IKP (sk. B att.). Makroekonomiskajai nenoteiktībai palielinoties par vienu standartnovirzi, reālā IKP kāpuma samazinājums vērojams līdz pat četriem ceturkšņiem. Ietekme visplašāk izpaužas pirmajā un otrajā ceturksnī pēc šoka, kad reālā IKP kāpums samazinās līdz 0.1 procentu punktam katru ceturksni. Tiek lēsts, ka kumulētā ietekme uz reālā IKP līmeni gadu pēc šoka ir aptuveni 0.4%. Vēlāk šīs ietekmes nozīmīgums samazinās. Kā prognozēts, reālā pamatkapitāla veidošana salīdzinājumā ar reālo IKP spēcīgāk reaģē uz nenoteiktības pieaugumu (sešus ceturkšņus pēc šoka tā samazinās aptuveni par 0.7%), savukārt ietekme uz reālo privāto patēriņu ir mazāka nekā uz IKP (gadu pēc šoka tā samazinās par 0.2%). Modeļa kontekstā nenoteiktības šoks izraisa tūlītēju un ievērojamu ekonomiskā noskaņojuma pasliktināšanos un ilgstoši ietekmē nodarbinātību, kas pēc diviem gadiem samazinātos aptuveni par 0.2%.³⁸

³⁴ BVAR modelī ietverti 11 mainīgie, kas sakārtoti šādā secībā: 1) makroekonomiskās nenoteiktības aizstājējvērtība, 2) EURO STOXX 50 indekss, 3) Eiropas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs, 4) ASV dolāra kurss attiecībā pret euro, 5) ilgtermiņa procentu likme, 6) naftas cena, kas izteikta euro par barelu, 7) IKP deflators, 8) kopējā nodarbinātība, 9) reālais privātais patēriņš, 10) reālie kopējie ieguldījumi pamatlīdzekļos un 11) reālais IKP. Šī secība balstīta pieņēmumos, ka finanšu tirgi un monetārie mainīgie strauji mainās, savukārt reālie makroekonomiskie rādītāji mainās salīdzinoši lēnāk.

³⁵ Noturības analīze, kurā nenoteiktība atrodas mainīgo saraksta pašā apakšā un tādējādi ir visendogēnākais mainīgais, kopumā apstiprina tālāk izklāstītos rezultātus.

³⁶ Šajā analīzē izmantota BVAR metodoloģija saskaņā ar Lenza, M., Primiceri, G. E. *How to Estimate a VAR after March 2020*. ECB Working Paper Series, No. 2461, August 2020. Ortogonālo šoku atgūšanai atlikumu variācijas-kovariācijas matricā tiek piemērota Čoleski (*Cholesky*) dekompozīcija.

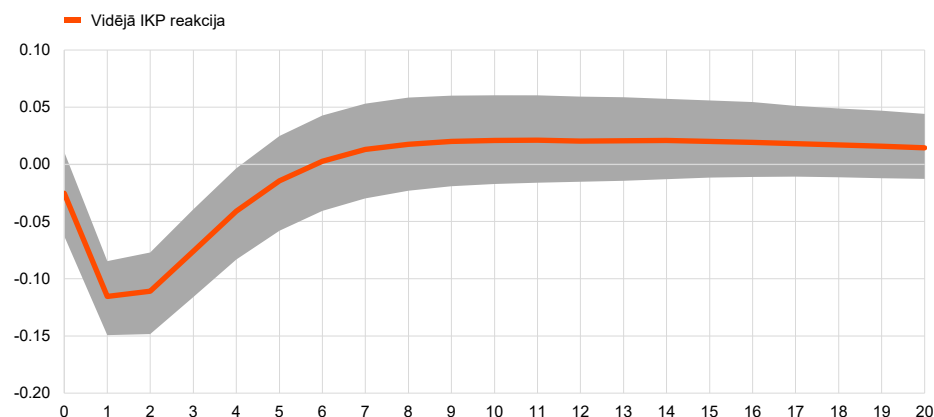
³⁷ Nelabvēlīgs makroekonomiskās nenoteiktības šoks atbilst vienas standartnovirzes attiecīgo šoku sēriju skaita pieaugumam.

³⁸ Impulsa reakcijas funkcijas liecina, ka finansiālās nenoteiktības pieaugumam (ierindoja pirmajā vietā BVAR mainīgo sarakstā) ir kopumā salīdzināma ietekme uz aktivitāti.

B attēls

Reālā IKP pieauguma reakcija uz vienas standartnovirzes izraisītu makroekonomiskās nenoteiktības šoku

(x ass: ceturkšņu skaits pēc nenoteiktības šoka; y ass: procentu punkti)

Avots: ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Reālā IKP pieauguma impulsa reakcija uz vienas standartnovirzes radītu makroekonomiskās novirzes šoku, kas atvasināta no 11 mainīgo BVAR novērtējuma, izmantojot ceturkšņa datus laikposmā no 1991. gada 2. ceturkšņa līdz 2020. gada 2. ceturksnim. Nepārtrauktā līnija atspoguļo vidējo reakciju, bet diapazons – 68% standartklūdas joslas.

Šķiet, ka makroekonomiskās nenoteiktības krasais kāpums ievērojami veicinājis euro zonas reālā IKP sarukumu 2020. gada 1. pusgadā. Šajā periodā lielākā daļa nenoteiktības rādītāju ļoti strauji palielinājās, un novērtētās impulsa reakciju funkcijas liecina, ka nenoteiktības šoka lielākā ietekme vērojama neilgi pēc šoka un nākamajā ceturksnī. Tiek lēsts, ka šādos apstākļos paaugstināta nenoteiktība izraisījusi aptuveni 1/5 aktivitātes sarukuma 2020. gada 1. pusgadā un būtisku samazinājumu 2. ceturksnī, īpaši spēcīgi skarot pamatkapitāla veidošanu.

Raugoties nākotnē, paaugstināta nenoteiktība, visticamāk, kādu laiku saglabāsies, tāpēc tā dažos nākamajos ceturkšņos joprojām varētu kavēt euro zonas reālā IKP pieaugumu. 2020. gada jūlijā un augustā novērotie nenoteiktības rādītāji joprojām bija ļoti augsti un tuvākajā laikā saglabāsies paaugstināti – vismaz līdz brīdim, kad tiks rasts efektīvs medicīniskais risinājums Covid-19 pandēmijai. Turklāt B attēlā redzamās impulsa reakcijas funkcijas liecina, ka nenoteiktības šoki var kavēt reālā IKP pieaugumu līdz pat četriem ceturkšņiem. Tas viss nozīmē, ka, gaidot ekonomiskās aktivitātes atsākšanos dažos nākamajos ceturkšņos, nenoteiktība tuvākajā laikā joprojām varētu palēnināt tās atjaunošanās tempu. Izmantotais BVAR modelis liecina, ka pašreizējais nenoteiktības šoks izzudīs tikai pakāpeniski, un tas līdz 2021. gada vidum varētu kavēt paredzēto aktivitātes atjaunošanos kopumā par 5%.³⁹ Ja paaugstināta nenoteiktība saglabātos ilgāku periodu, tā varētu nelabvēlīgi ietekmēt arī ilgāka termiņa izaugsmes potenciālu.

³⁹ Tas kopumā salīdzināms ar jaunākajām aplēsēm attiecībā uz ASV. Sk. Baker, S. R., Bloom, N., Davis, S. J., Terry, S. J. *COVID-Induced Economic Uncertainty*. NBER Working Paper Series, No. 26983, National Bureau of Economic Research, 2020.

5. Covid-19 un mājsaimniecību uzkrājumu pieaugums: piesardzības nolūkā vai piespiedu kārtā?

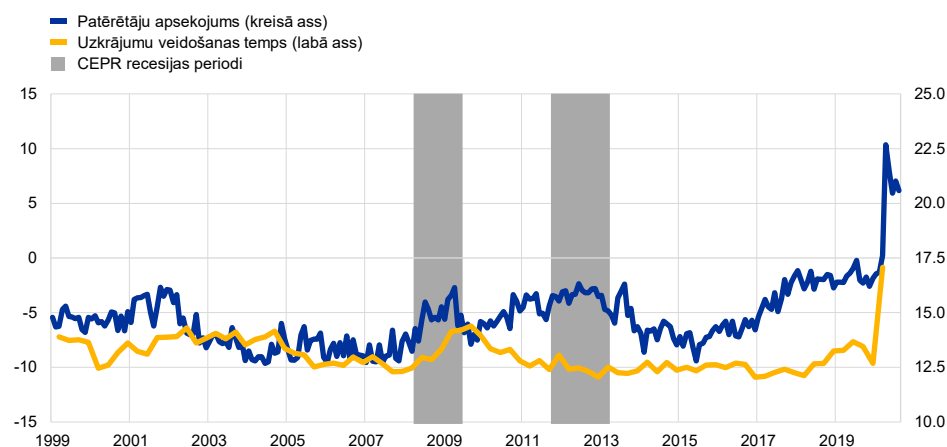
Sagatavojuši Mārtens Dose (*Maarten Dossche*) un Stilians Zlatans (*Stylianos Zlatanov*)

Reaģējot uz Covid-19 radīto situāciju, mājsaimniecību vēlme veidot uzkrājumus sasniegusi iepriekš nepieredzētu līmeni. No nozaru kontu datiem (A attēls) izsecināmais mājsaimniecību uzkrājumu veidošanas temps 2020. gada 1. ceturksnī krasi palielinājies. Tā kā sektoru ceturkšņa kontu dati tiek publicēti ar aptuveni triju mēnešu nobīdi, parasti ir maz reālā laika informācijas par mājsaimniecību uzkrājumu veidošanas tempu. Tomēr, izmantojot Eiropas Komisijas veikto patērētāju apsekojumu, iespējams iegūt kvalitatīvu un savlaicīgāku uzkrājumu veidošanas vēlmes mēneša rādītāju. Rādītāju aprēķina kā starpību starp atbildēm uz aptaujas jautājumu par mājsaimniecību nākotnes uzkrājumiem un atbildēm uz jautājumu par mājsaimniecību gaidāmo finansiālo situāciju. Rādītājs sasniedzis nepieredzēti augstu līmeni, liecinot par mājsaimniecību uzkrājumu krasu palielināšanos 2020. gada 2. ceturksnī. To atspoguļo arī mājsaimniecību banku noguldījumu atlikuma pieaugums kopš 2020. gada marta, kas aplūkots turpmāk.

A attēls

Mājsaimniecību vēlme veidot uzkrājumus

(procentu punktos un %)

Avoti: Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts, *Eurostat* un autoru aprēķini.

Piezīmes. Pelēkie stabiņi ir Ekonomiskās politikas pētījumu centra (*Centre for Economic Policy Research*; CEPR) definētie recesijas periodi. Pēdējie dati par mājsaimniecību uzkrājumu veidošanas tempu ir par 2020. gada 1. ceturksni, bet attiecībā uz rādītāju, kura pamatā ir patērētāju apsekojumi, – par 2020. gada augustu. Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

Mājsaimniecību uzkrājumu kāpumu, iespējams, skaidro divi nozīmīgi faktori.

Pirmkārt, vīrusa izplatības ierobežošanai noteiktie izolācijas pasākumi liedza mājsaimniecībām patērēt lielu daļu ierastā izdevumu groza, tādējādi piespiedu kārtā

(citiem vārdiem – nemērķtiecīgi) veidojot uzkrājumus.⁴⁰ Otrkārt, pēkšņais pandēmijas uzliesmojums izraisīja nenoteiktību attiecībā uz nākotnes ienākumiem un, konkrētāk, iespējama nākotnes bezdarba riska krasu kāpumu, nosakot piesardzības uzkrājumu veidošanu.⁴¹ Rodas jautājums, kā kvantitatīvi novērtēt abu faktoru devumu 2020. gada 1. pusgadā vērotajā mājsaimniecību uzkrājumu pieaugumā.

Šajā ielikumā izmantots vienkāršots paneļdatu modelis, lai aplēstu uzkrājumu veidošanas tempu noteicošos faktoros. Saskaņā ar *Mody et al.* paneļdatu modeli attiecībā uz uzkrājumu veidošanas tempu iespējams aplēst, izmantojot piecu euro zonas lielāko valstu ceturkšņa datus no 2003. gada līdz 2019. gadam.⁴² Lai gan šis modelis ietver mājsaimniecību uzkrājumu līmeni noteicošo standarta faktoru vairākumu, šajā ielikumā izmantotas mājsaimniecību gaidas attiecībā uz paredzamo bezdarbu, lai aplēstu piesardzības uzkrājumu ietekmi.⁴³ Tas atbilst esošajai literatūrai, kas mājsaimniecībām raksturīgo bezdarba risku aptuveni nosaka pēc mājsaimniecību gaidām attiecībā uz kopējo bezdarba līmeni (piemēram, *Carroll et al.*). Šādai izvēlei ir nozīme īpaši pašreizējā situācijā, kurā, neraugoties uz mājsaimniecību nākotnes bezdarba gaidu krasu kāpumu (B attēls), faktiskais bezdarba līmenis pagaidām bijis ļoti noturīgs.⁴⁴

⁴⁰ Jāatzīmē, ka, ņemot vērā Covid-19 infekcijas risku, šis faktors, iespējams, ietver arī patērētāju brīvprātīgas noteiktu izdevumu veidu (piemēram, restorānu apmeklējumu, ceļojumu) ierobežošanas ietekmi, pat ja attiecībā uz šādu patēriņu nebija aizliegumu.

⁴¹ Par esošiem pierādījumiem attiecībā uz bezdarba risku un piesardzības uzkrājumiem sk. Campos, R., Reggio, I. Consumption in the shadow of unemployment. *European Economic Review*, vol. 78, 2015, pp. 39–54, un Ravn, M., Sterk, V. Job uncertainty and deep recessions. *Journal of Monetary Economics*, vol. 90, 2017, pp. 125–141.

⁴² Sk. Mody, A., Ohnsorge, F., Sandri, D. Precautionary savings in the Great Recession. *IMF Economic Review*, vol. 60, 2012, pp. 114–138, un Carroll, C., Slacalek, J., Sommer, M. *Dissecting Saving Dynamics: Measuring Wealth, Precautionary, and Credit Effects*. National Bureau of Economic Research, Working Paper, No 26131, August 2019.

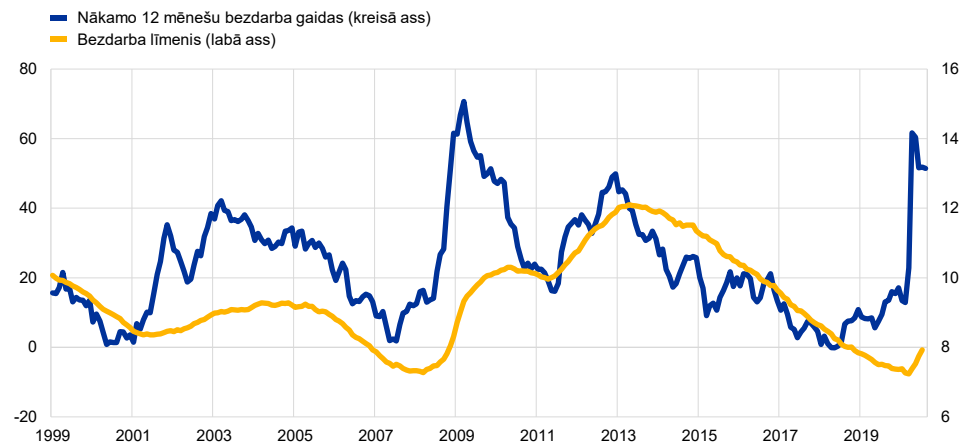
⁴³ Modelī uzkrājumu veidošanas temps ir atkarīgais mainīgais, bet mājsaimniecību bezdarba gaidas, mājsaimniecību nākotnes ienākumu kāpuma novērtējums, mājsaimniecību finanšu aktīvu attiecības atpaliekošais rādītājs (*lagged household financial wealth ratio*) un mājsaimniecību kredītu nosacījumi – skaidrojošie mainīgie. Mājsaimniecību nākotnes ienākumus raksturo nākamā ceturkšņa reālie ienākumi.

⁴⁴ Eiropas Komisija. Eiropas 2020. gada pavasara ekonomiskā prognoze. 2020. gada jūlija institūciju pētījums Nr. 132.

B attēls

Bezdarba līmenis un bezdarba gaidas

(negatīvo un pozitīvo atbilstību starpība; % un % no darbaspēka)

Avoti: Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts un Eurostat.

Piezīme. Bezdarba gaidu pēdējie dati ir par 2020. gada augustu, bet bezdarba līmeņa dati – par 2020. gada jūliju.

Izmantojot aplēsto modeli, iespējams aprēķināt piesardzības uzkrājumu

devumu. Gaidāmais bezdarba līmenis izskaidro lielu daļu uzkrājumu veidošanas tempa vēsturisko atšķirību. Lejupslīdes laikā piesardzības apsvērumi parasti ir nozīmīgs faktors, kas izskaidro mājsaimniecību uzkrājumu pieaugumu. Tā kā informācija par mājsaimniecību gaidām attiecībā uz nākotnes bezdarbu pieejama līdz 2020. gada jūlijam, varam izmantot aplēsto modeli, lai aprēķinātu piesardzības uzkrājumu devumu 2020. gada 1. pusgadā.

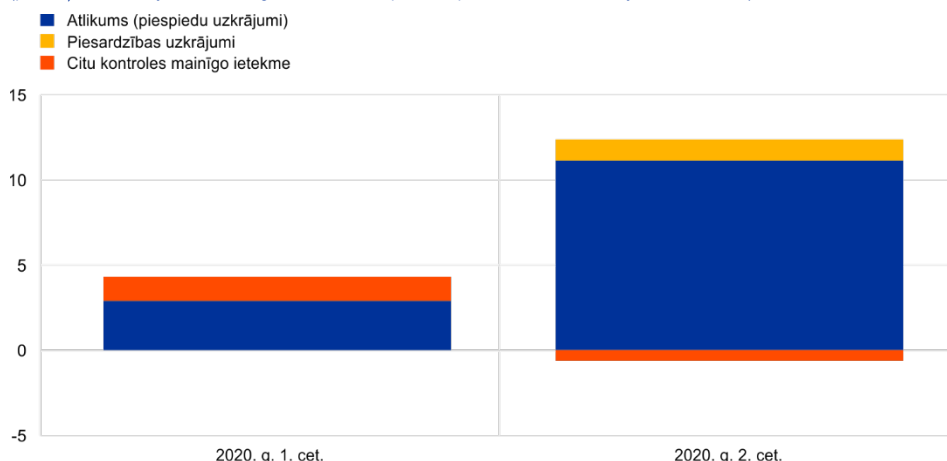
Šķiet, ka nesen vēroto mājsaimniecību uzkrājumu kraso kāpumu pamatā

noteikuši piespiedu uzkrājumi. C attēlā parādīts, kā nesenais gaidāmā bezdarba līmeņa pieaugums noteicis būtisku piesardzības uzkrājumu devumu 2. ceturksnī vērotajā uzkrājumu veidošanas tempa kāpumā. Lai gan modelis samērā labi atbilst datiem visā aplēses izlasē, tas nespēj izskaidrot lielāko daļu nesenā uzkrājumu veidošanas tempa pieauguma. Šī atlikusī neizskaidrotā daļa, šķiet, pārsvarā saistīta ar daudzu preču un pakalpojumu patēriņa ierobežojumiem izolācijas periodos, tāpēc to var uzskatīt par piespiedu uzkrājumu aplēsi. Piesardzības uzkrājumu devums salīdzinājumā ar piespiedu uzkrājumu aplēsi 2. ceturksnī attēlā izskatās ļoti mazs. Tomēr jāatzīmē, ka šis piesardzības uzkrājumu devums ir liels vēsturiskā skatījumā, lai arī šķiet mazs salīdzinājumā ar piespiedu uzkrājumiem.

C attēls

Mājsaimniecību uzkrājumu veidošanas tempa pieaugumu noteicošie faktori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar 2019. gada 4. ceturksni; procentu punktos no rīcībā esošajiem ienākumiem)

Avoti: Eurostat un autoru aprēķini.

Piezīme. Uzkrājumu veidošanas pārmaiņas 2020. gada 1. ceturksnī noteiktas, pamatojoties uz oficiālo statistiku, bet pārmaiņas 2. ceturksnī ir autoru aplēse.

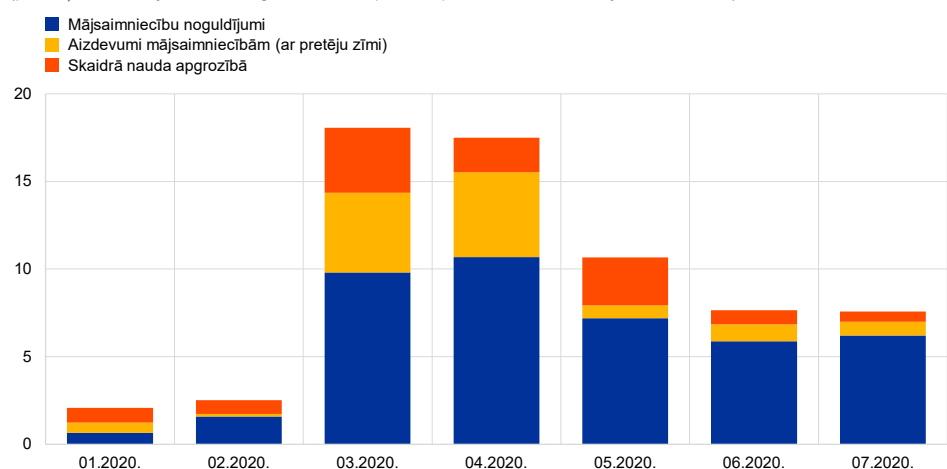
Izolācijas periodos vērojams būtisks mājsaimniecību banku noguldījumu

atlikuma kāpums. Atbilstoši lielam piespiedu uzkrājumu devumam uzkrājumu krasais kāpums pamatā atspoguļojas banku noguldījumu būtiskā pieaugumā, lai gan martā un aprīlī zināma loma, šķiet, bijusi mazākām mājsaimniecībām izsniegto kredītu plūsmām (D attēls). Šajā sakarā jāatzīmē, ka mājsaimniecībām izsniegto kredītu plūsmu sarukums šajos mēnešos, iespējams, arī skaidrojams ar izolācijas pasākumu ietekmi. Patēriņa kredītu dinamiku parasti nosaka pieprasījums, bet mazākas hipotekāro kredītu plūsmas varētu atspoguļot nekustamā īpašuma iegādes grūtības.

D attēls

Mājsaimniecību noguldījumi, aizņēmumi un apgrozībā esošā skaidrā nauda

(pārmaiņas salīdzinājumā ar 2019. gada decembri; procentu punktos no rīcībā esošajiem ienākumiem)

Avoti: Eurostat un ECB.

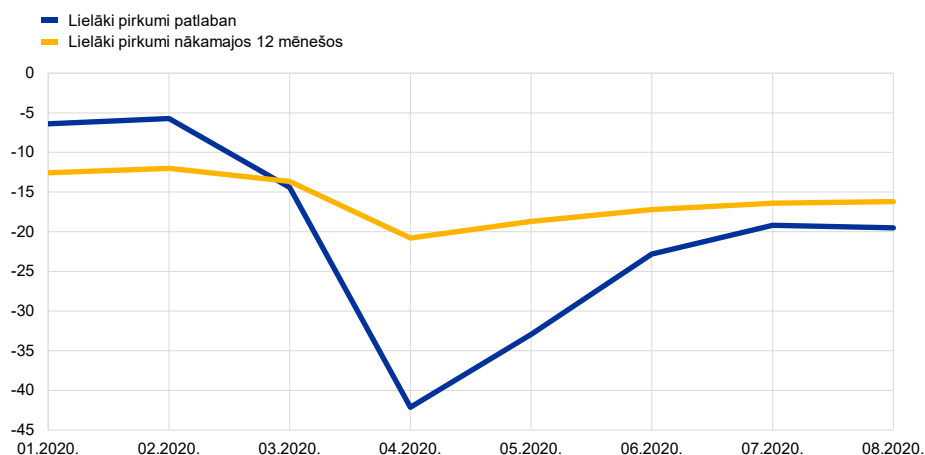
Piezīmes. Mājsaimniecībām izsniegtie aizdevumi norādīti ar pretēju zīmi. Skaidrās naudas devums uzskatāms par augšējo robežu, jo naudas turētāju sektora dalījums nav pieejams. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā.

Neraugoties uz izveidotajiem uzkrājumiem, īstermiņā pastāv liela nenoteiktība attiecībā uz aizkavēto pieprasījumu. Aizkavētais pieprasījums raksturo pēkšņu un strauju preču pieprasījuma kāpumu, kas īslaicīgi pārsniedz pirms lejupslīdes vēroto līmeni. Tā kā patērētājiem piemīt tendence recesijas laikā atlikt pirkumus, izveidojas pieprasījuma uzkrājums, kas tiek realizēts, parādoties tautsaimniecības atveseļošanās pazīmēm. Tomēr Covid-19 izraisītā lejupslīde ir atšķirīga, ņemot vērā to, ka mājsaimniecību tēriņi daļēji sarukuši piespiedu kārtā. Gandrīz puse privātā patēriņa sarukuma atspoguļo izdevumu komponentus, kurus būtu iespējams atlikt (piemēram, elektronisko ierīču, automobiļu iegādes). Jaunākie mazumtirdzniecības dati tiešām liecina par krasu kāpuma atjaunošanos vairākās preču kategorijās, kas varētu daļēji atspoguļot izlīdzināšanās efektu. Tomēr pašreizējā posmā grūti atšķirt šo efektu no acīmredzamām patēriņa grozu pārmaiņām Covid-19 dēļ (piemēram, velosipēdu, mājas biroja aprīkojuma iegādes). EK patērētāju apsekojums par periodu līdz augustam (E attēls) liecina, ka nākamajos 12 mēnešos salīdzinājumā ar 2020. gada sākumu mājsaimniecības paredz tērēt mazāk naudas lieliem pirkumiem, neraugoties uz to izveidoto uzkrājumu apjomu. Tāpēc nākamā gada laikā piesardzības apsvērumi, iespējams, joprojām noturēs mājsaimniecību vēlmi veidot uzkrājumus līmenī, kas augstāks nekā pirms Covid-19 krīzes.

E attēls

Lieli pirkumi

(negatīvo un pozitīvo atbīžu starpība, %)

Avots: Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada augustā.

6. Netiešo nodokļu ietekme uz euro zonas inflāciju un tās perspektīvu

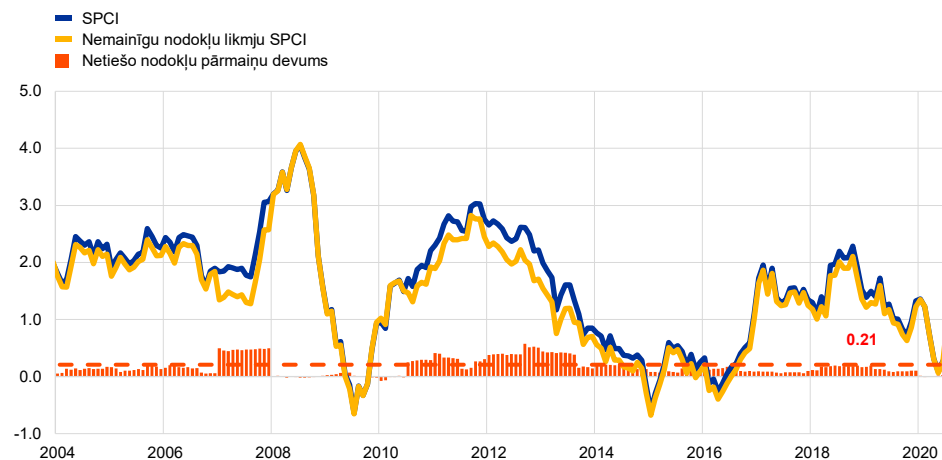
Sagatavojuši Gerits Kesters (*Gerrit Koester*), Ferdinands Drēers (*Ferdinand Dreher*) un Aureliāns Vlads (*Aurelian Vlad*)

Netiešo nodokļu likmju pārmaiņas var jūtami ietekmēt patēriņa cenas. Precīzs šīs ietekmes apjoms nav skaidri nosakāms, jo tas atkarīgs no uzņēmumu lēmumiem par to, cik lielu daļu no nodokļu kāpuma tie var izvēlēties vai izvēlas piemērot patērētājiem. *Eurostat* kopš 2004. gada aprēķina nemainīgu nodokļu likmju SPCI rādītāju. Aprēķinot šo rādītāju, tiek pieņemts, ka netiešo nodokļu pārmaiņu ietekme nekavējoties pilnībā atspoguļojas patēriņa cenās, tāpēc tā kopumā parasti ir pārvērtēta.⁴⁵ Pamatojoties uz šo rādītāju, netiešo nodokļu pārmaiņu devums euro zonas SPCI inflācijā vidēji bijis 0.2 procentu punkti, taču nodokļu likmju kāpuma periodos, piemēram, 2007. gadā un 2011.–2014. gadā, tas bijis daudz spēcīgāks (sk. A att.).

A attēls

SPCI un nemainīgu nodokļu likmju SPCI

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā. Pārtrauktā līnija atspoguļo ilgtermiņa vidējo rādītāju, kas aprēķināts par periodu, kas sākas 2004. gadā.

Netiešo nodokļu likmes pēdējo 20 gadu laikā lielākoties palielinājušās. Tomēr, reaģējot uz koronavīrusa (Covid-19) pandēmiju, vairākas euro zonas valstis samazinājušas netiešo nodokļu likmes līdz šim euro zonā nepieredzētā apjomā. Papildus Vācijai un Īrijai, kuras uz laiku pazeminājušas plašas bāzes pievienotās vērtības nodokli (PVN), mērķtiecīga netiešo nodokļu samazināšana

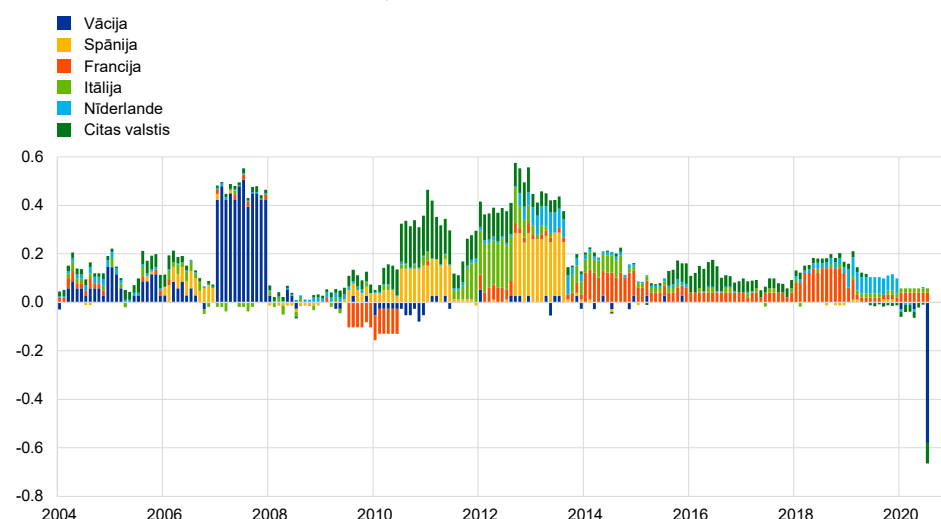
⁴⁵ Sk. ECB "Mēneša Biļetena" ielikumu *New statistical series measuring the impact of indirect taxes on HICP inflation* ("Jaunas statistiskās laikrindas, kas atspoguļo netiešo nodokļu ietekmi uz SPCI inflāciju"). Frankfurte pie Mainas, 2009. gada novembris.

pēdējā laikā vērota arī daudzās citās euro zonas valstīs (sk. B att.).⁴⁶ Pieņemot, ka ietekme ir pilnīga un tūlītēja, *Eurostat* nemainīgu nodokļu likmju SPCI liecina, ka saistībā ar PVN pazemināšanu Vācijā euro zonas SPCI inflācija 2020. gada jūlijā samazinātos aptuveni par 0.6 procentu punktiem. Ņemot vērā, ka īslaicīgā likmju samazināšana attieksies uz periodu no 2020. gada jūlija līdz decembrim, ietekme uz gadu kopumā varētu būt aptuveni uz pusi mazāka. Mehāniski aprēķinātā lejupvērstā ietekme uz SPCI inflāciju (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) būtu līdzīga, turklāt tā palielinātos par papildu 0.1 procentu punktu, ja tiktu ņemta vērā arī visu pārējo euro zonas valstu netiešo nodokļu pārmaiņu neto ietekme.⁴⁷

B attēls

Netiešo nodokļu pārmaiņu ietekme uz SPCI inflāciju

(devums, pamatojoties uz SPCI un nemainīgu nodokļu likmju SPCI starpību; procentu punktos)

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada jūlijā. Netiešo nodokļu pārmaiņu ietekmi aprēķina kā SPCI inflācijas un nemainīgu nodokļu likmju SPCI inflācijas starpību, pieņemot, ka netiešo nodokļu ietekme ir pilnīga un tūlītēja.

Nesenās netiešo nodokļu pazemināšanas faktisko ietekmi uz inflāciju raksturo būtiska nenoteiktība.

Pirmkārt, vēsturiski euro zonas valstīs bijuši tikai daži tādi netiešo nodokļu likmju pazemināšanas gadījumi, kuri varētu palīdzēt prognozēt iespējamo ietekmi.⁴⁸ Otrkārt, straujā un spēcīgā vispārējās ekonomiskās vides pasliktināšanās Covid-19 pandēmijas dēļ varētu ietekmēt uzņēmumu cenu noteikšanas un peļņas maržu apsvērumus citādi nekā normālos ekonomiskās attīstības apstākļos, tādējādi pastiprinot ietekmi (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena"

⁴⁶ Šīs pārmaiņas aptver dažas nozares, kuras pandēmija ietekmējusi īpaši negatīvi, piemēram, ar ceļošanu saistītos pakalpojumus (piemēram, Beļģijā, Grieķijā, Kiprā un Austrijā) un sporta klubu abonēšanas/sporta nodarbību pakalpojumus (Nīderlandē un Portugālē), kā arī pārtiku un dzērienus (Vācijā, Itālijā, Austrijā un Slovākijā) un medicīnas preces (Beļģijā, Grieķijā, Francijā, Maltā, Nīderlandē, Austrijā, Portugālē un Slovākijā).

⁴⁷ Runājot par lielajām euro zonas valstīm, Francijā un Itālijā 2020. gada sākumā īstenotā pārtikas un enerģijas netiešo nodokļu paaugstināšana nedaudz kompensējusi neseno ar pandēmiju saistīto netiešo nodokļu pazemināšanu. Papildus netiešie nodokļi paaugstināti tabakas izstrādājumiem (Igaunijā, Francijā, Lietuvā, Luksemburgā, Nīderlandē un Austrijā) un enerģijai (Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā un Somijā).

⁴⁸ Standarta PVN likme tika samazināta (parasti nelielā apmērā) Nīderlandē 1989. un 1992. gadā, Portugālē 1992. un 2008. gadā, Latvijā 2012. gadā, Itālijā 1980. gadā, Francijā 2000. gadā un Īrijā 1990., 1991., 2001. un 2010. gadā.

ielikumu "Nesenā straujā nenoteiktības kāpuma ietekme uz euro zonas ekonomisko aktivitāti"). Visbeidzot, pašreizējo netiešo nodokļu pazemināšanu būtiski ietekmējusi Vācijā īstenotā PVN likmes samazināšana, kas ir tikai īslaicīga (un ļoti neierasta prakse euro zonas valstīs) un varētu radīt neparastu gaidu ietekmi. Visi šie apsvērumi liecina, ka empīriskajā literatūrā konstatēto spēcīgo ietekmi, kura veidojas pastāvīgas netiešo nodokļu likmju paaugstināšanas apstākļos, nevar viennozīmīgi attiecināt uz līdzīgu spēcīgu ietekmi pašreizējās īslaicīgās likmju samazināšanas kontekstā.⁴⁹ Apvienotā Karaliste ieviesa īslaicīgu PVN likmes samazinājumu 13 mēnešu periodā 2008. un 2009. gadā. Sākotnēji ietekme bija aplēsta pilnā apjomā, taču atpakaļvērstu cenu pārmaiņu dēļ tā bija tikai daļēja.^{50,51}

Nesenās netiešo nodokļu pazemināšanas ietekme var atšķirties atkarībā no nozares, turklāt tā var būt kopumā nepilnīga. Vācijas gadījumā var pieņemt, ka atsevišķās nozarēs, piemēram, enerģētikas vai lielveikalu mazumtirdzniecības nozarē, ietekme ir būtiska. Vienlaikus domājams, ka nozarēs, kuras cietušas lielākus ieņēmumu zaudējumus saistībā ar izolācijas pasākumiem vai augstākām cenu korekcijas izmaksām, piemēram, pakalpojumu vai ilglietojuma preču nozarē, ietekme varētu būt daudz mazāka. Turklāt būtiskai SPCI groza daļai, piemēram, īrei, PVN netiek piemērots, tāpēc PVN pārmaiņas to neietekmē. Tāpēc, šķiet, nesenā netiešo nodokļu pazemināšana būtiski ietekmēs pārtikas un enerģijas cenu inflāciju, bet ietekme uz SPCI inflāciju (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) būs mazāka.

Euro zonas valstīs īstenotā netiešo nodokļu likmes samazināšana ņemta vērā ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, prognozējot 2020. un 2021. gada inflācijas dinamiku. Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) pastāvīgi palielināsies no 0.8% 2020. gadā līdz 0.9% 2021. gadā un 1.1% 2022. gadā. Tomēr, neņemot vērā netiešo nodokļu pārmaiņu aplēsto faktisko ietekmi, paredzams, ka SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) samazināsies no 0.9% 2020. gadā līdz 0.8% 2021. gadā⁵², bet 2022. gadā palielināsies līdz 1.1% (sk. C att.). Lai gan saskaņā ar šīm iespēju aplēsēm gaidāmā netiešo nodokļu pazemināšanas ietekme uz inflāciju varētu būt samērā ierobežota (tikai aptuveni 50%), tā ir pietiekami nozīmīga, lai pastāvīga inflācijas kāpuma periodā 2020.–2022. gadā pamatinflācija pārvērstos mērenā V veida līknē. Izpratne par to, kā netiešie nodokļi ietekmē inflācijas dinamiku un prognozes, ir būtiska komunikācijā par monetāro politiku.

⁴⁹ 2020. gada pētījumā Benzarti, Y., Carloni, D., Harju, J., Kosonen, T. What Goes Up May Not Come Down: Asymmetric Incidence of Value-Added Taxes. *Journal of Political Economy* (tiks publicēts) sniegti pierādījumi tam, ka PVN pārmaiņu ietekme ir lielāka, ja PVN likme tiek paaugstināta, nekā tad, ja tā tiek pazemināta.

⁵⁰ Empīriskie rezultāti liecina, ka "PVN likmes pazemināšanas rezultātā uzņēmumi sākotnēji korigēja cenas (pilnīga ietekme), [bet] vēlāk, pēc aptuveni diviem mēnešiem, atcēla vismaz daļu no samazinājuma" (sk. Crossley, T. F. Low, H. W., Sleeman, C. *Using a Temporary Indirect Tax Cut as a Fiscal Stimulus*. IFS Working Paper, No. W14/16, 2014).

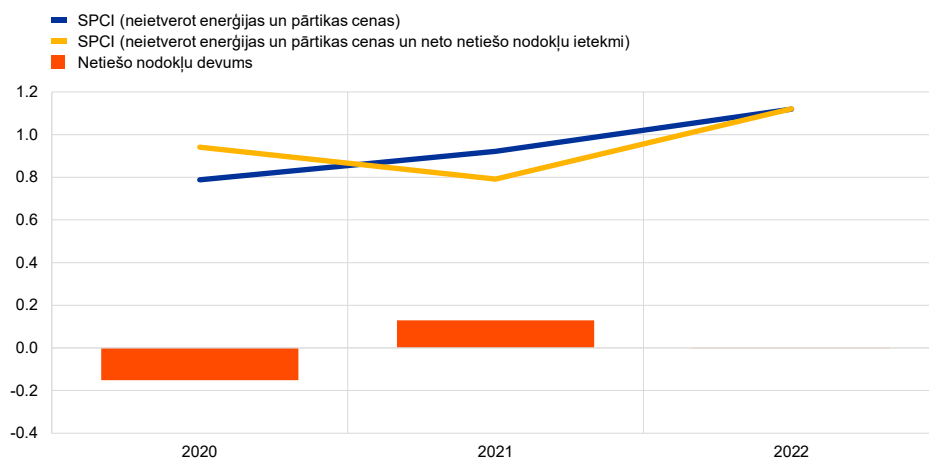
⁵¹ Tam, vai uzņēmumi netiešo nodokļu likmes pārmaiņas piemēro, korigējot katra tirgū piedāvātā produkta cenu vai pieskaitot attiecīgo summu norēķināšanās brīdī, nevajadzētu ietekmēt inflācijas rādītājus, ja vāktajos cenu datos tiek ņemtas vērā norēķināšanās brīdī piemērotā nodokļa pārmaiņas (tā tas tiek darīts, piemēram, Vācijā).

⁵² Ņemot vērā Vācijā īstenotās PVN likmes pazemināšanas pagaidu raksturu un tās plānoto atcelšanu 2021. gadā, paredzams, ka 2021. gada 2. pusgadā gaidāma augšupvērstā ietekme uz SPCI inflāciju (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), un tas skaidro SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) un nemainīgu nodokļu likmju SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) pozitīvo starpību.

C attēls

Netiešo nodokļu pārmaiņu ietekme uz SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) prognozēm

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktus)

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, 2020. gada septembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīme. Netiešo nodokļu pārmaiņu ietekmes devums aprēķināts, pamatojoties uz faktiskās ietekmes aplēsēm.

7. Valsts aizdevumu garantijas un banku aizdevumi Covid-19 laikā

Sagatavojuši Mateo Faladžarda (*Matteo Falagiarda*), Aļģirds Prapiestis (*Algirdas Prapiestis*) un Elena Rancoita (*Elena Rankoita*)

Lai saglabātu uzņēmumu piekļuvi banku aizdevumiem, lielākā daļa euro zonas valdību ieviesušas apjomīgas valsts aizdevumu garantiju programmas. Kopš 2020. gada marta uzņēmumu pieprasījums pēc banku aizdevumiem strauji pieaudzis līdz rekordaugstam līmenim, uzņēmumiem cenšoties novērst koronavīrusa (Covid-19) satricinājuma dēļ izveidojušos likviditātes trūkumu. Šo pieprasījuma kāpumu noteica izolācijas periodā piedzīvotais straujš ienākumu kritums, kura dēļ samazinājās uzņēmumu iespējas finansēt savas pastāvīgās izmaksas no darbības līdzekļu plūsmas. Tāpēc uzņēmumiem bija steidzami nepieciešama likviditāte apgrozāmajiem līdzekļiem un nepieciešamajām investīcijām. Turklāt augstas nenoteiktības vidē uzņēmumi meklēja iespēju saņemt aizdevumu, lai piesardzības nolūkos izveidotu likviditātes rezerves vai pielāgotu uzņēmējdarbību jaunajiem apstākļiem. Lai palīdzētu bankām apmierināt strauji augošo pieprasījumu pēc aizdevumiem ar labvēlīgiem nosacījumiem, lielākā daļa euro zonas valstu valdību ieviesušas shēmas, kuras banku izsniegtajiem aizdevumiem paredz valsts garantijas. Šo shēmu ietvaros daļa kredītriska un iespējamie kredītu zaudējumi tiek pārnesti no bankām uz valdību, tādējādi samazinot bankām radītās izmaksas. Šajā ielikumā vispirms aplūkotas minēto valsts aizdevumu garantiju shēmu raksturīgās iezīmes un šo shēmu ietvaros izsniegto garantēto aizdevumu apjoms lielajās euro zonas valstīs. Tālāk aprakstīts, kā uzņēmumiem izsniegtie garantētie aizdevumi atspoguļoti apkopotajos kredītēšanas rādītājos.

Aizdevumu garantiju shēmu iezīmes dažādās valstīs atšķiras, bet tām visām jābūt saskaņā ar Eiropas Komisijas pieņemtajām vadlīnijām.⁵³ Garantiju shēmu mērķis ir sniegt atbalstu uzņēmumiem un pašnodarbinātajiem, kurus ietekmējusi Covid-19 krīze, bet kuri 2019. gada beigās nebija nonākuši finanšu grūtībās. Shēmas kopumā attiecas uz jauniem aizdevumiem un parasti uz vidēja termiņa un ilgtermiņa aizdevumiem (ar vidējo termiņu 5 gadi).⁵⁴ Vairākumā gadījumu periods, kurā iespējams pieteikties shēmas ietvaros garantētam aizdevumam, noteikts līdz 2020. gada beigām. Maksimālā aizņēmuma summa parasti noteikta 25% apjomā no aizdevuma saņēmēja 2019. gada apgrozījuma vai dubultā 2019. gada atalgojuma fonda apjomā. Garantētās summas daļa svārstās no 70% līdz 90% no aizdevuma pamatsummas, turklāt dažās valstīs, t.sk. Itālijā un Vācijā, pieejamas arī 100% garantiju shēmas, īpaši mazākiem aizdevumiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) un pašnodarbinātajiem. Dažu citu euro zonas valstu shēmas paredz mazāku segumu. Dažās valstīs uzņēmumiem, kuri izmanto šādas programmas, jāievēro

⁵³ Sk. Eiropas Komisijas paziņojuma "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" 3.2. sadaļu. Dažu valstu valdības vienkārši paplašinājušas esošās garantiju shēmas. Šajā ielikumā galvenā uzmanība pievērsta valdību īstenotajām garantiju programmām, taču jānorāda, ka līdzīgas shēmas īstenotas arī reģionālā un starpvalstu līmenī (piemēram, Eiropas Investīciju bankas pārvaldītais [Viseiropas garantiju fonds](#)).

⁵⁴ Dažās valstīs garantijas tiek sniegtas arī refinansēšanas vajadzībām, kā arī aizdevumiem, kuri piešķirti mēnešos tieši pirms Covid-19 uzliesmojuma.

nosacījumi, piemēram, dividenžu izmaksas aizliegums, vadītāju atalgojuma ierobežojums vai apņemšanās saglabāt darbiniekus.⁵⁵ Šo programmu acīmredzami sarežģītā struktūra atspoguļo kompromisu starp ātru reaģēšanu uz krīzi un pietiekama piesardzības līmeņa saglabāšanu, lai mazinātu no banku puses jebkādu nevēlamu rīcību, piemēram, pārmērīga riska uzņemšanos, vai no uzņēmumu puses, piemēram, darbinieku atlaišanu, vienlaikus izmantojot valdības atbalstu aizdevuma saņemšanai.⁵⁶

Valsts aizdevumu garantiju piemērošana dažādās valstīs bijusi atšķirīga:

visvairāk tās izmantotas Spānijā un Francijā, bet mazāks apjoms – Itālijā un Vācijā.

Kopš programmu ieviešanas aprīlī Francijā uzņēmumi saņēmuši garantētos aizdevumus aptuveni 120 mljrd. euro apjomā un Spānijā – aptuveni 100 mljrd. euro apjomā (sk. A att. a) paneli). Attiecībā pret nefinanšu sabiedrību bruto parāda līmeni garantētie aizdevumi visvairāk izsniegti Spānijā (aptuveni 11% no bruto parāda līmeņa) un Francijā (aptuveni 5% no bruto parāda līmeņa). Turpretī Itālijā un Vācijā izsniegto garantēto aizdevumu attiecība pret bruto parāda līmeni bijusi mērenāka (attiecīgi aptuveni 55 mljrd. euro, t.i., aptuveni 4% no bruto parāda līmeņa, un 45 mljrd. euro, t.i., aptuveni 2% no bruto parāda līmeņa). Lielāks izsniegto garantēto aizdevumu apjoms Spānijā daļēji skaidrojams ar to, ka Spānijas uzņēmumiem mazāk pieejami alternatīvi fiskālo atvieglojumu pasākumi (piemēram, parāda atmaksas moratoriji un valsts atbalsts tiešo subsīdiju veidā). Francijā lielāks garantēto aizdevumu izmantošanas īpatsvars atspoguļo ļoti labvēlīgus aizdevuma izmaksu nosacījumus, īpaši pirmajā aizdevuma gadā. Tas, ka Vācijā šādi aizdevumi izmantoti samērā ierobežotā apjomā, galvenokārt atspoguļo: a) mazākas uzņēmumu finansējuma vajadzības salīdzinājumā ar uzņēmumu finansējuma vajadzībām citās valstīs mazāk stingru izolācijas pasākumu dēļ un tāpēc, ka uzņēmumi vairāk izmanto dažādus citus politikas pasākumus, t.sk. tiešās subsīdijas, nodokļu atlikšanu un saīsinātā darba laika programmas; b) mazāk labvēlīgus shēmu nosacījumus (piemēram, attiecībā uz aizdevuma izmaksām, dividenžu izmaksas aizliegumu un vadītāju atalgojuma ierobežojumiem) un c) dažus piedāvājuma puses sarežģījumus saistībā ar lieliem aizdevumiem nepieciešamo riska novērtējumu. Itālijā līdz šim nelielais garantēto aizdevumu apjoms galvenokārt atspoguļo sākotnējos darbības sarežģījumus piedāvājuma pusē. Šie sarežģījumi pakāpeniski mazinājušies, un jūlijā un augustā šāda veida aizdevumu mēnesī izsniegtais apjoms Itālijā bija lielāks nekā citās valstīs (sk. A att. b) paneli).

⁵⁵ Piešķirot garantētos aizdevumus lieliem uzņēmumiem, nosacījumi parasti ir stingrāki un var attiekties uz uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu plāniem, pārvaldību, konkurenci un caurredzamību. Tas ir tāpēc, ka garantijas bieži ietilpst apjomīgos palīdzības plānos, kuri var ietvert arī valsts veiktu rekapitalizāciju.

⁵⁶ Sīkāku informāciju par shēmu galvenajiem parametriem un šo shēmu darbības kanāliem sk. ECB 2020. gada maija *Financial Stability Review* ielikumā [Potential impact of government loan guarantee schemes on bank losses](#).

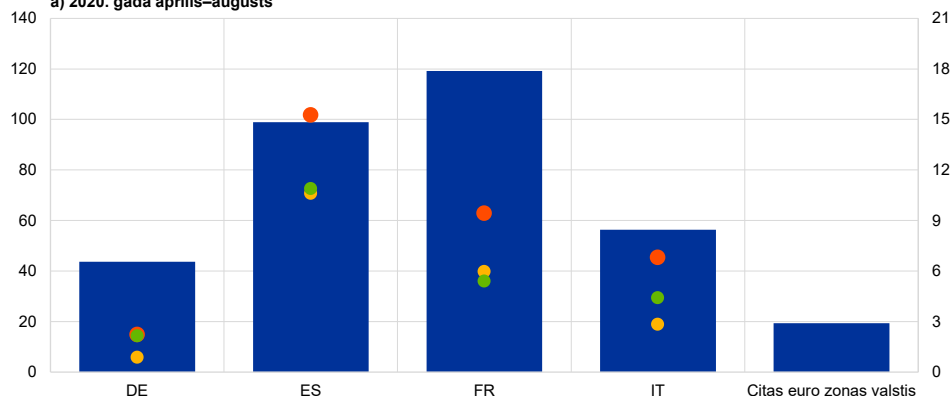
A attēls

Valsts garantiju shēmu ietvaros izsniegtie aizdevumi

(kreisā ass: mljrd. euro; %; labā ass: %)

- Izsniegtie garantētie aizdevumi; absolūtā izteiksmē
- Izsniegtie garantētie aizdevumi; % no shēmas apjoma
- Izsniegtie garantētie aizdevumi; % no bruto pievienotās vērtības 2019. gadā (labā ass)
- Izsniegtie garantētie aizdevumi; % no bruto parāda līmeņa 2019. gadā (labā ass)

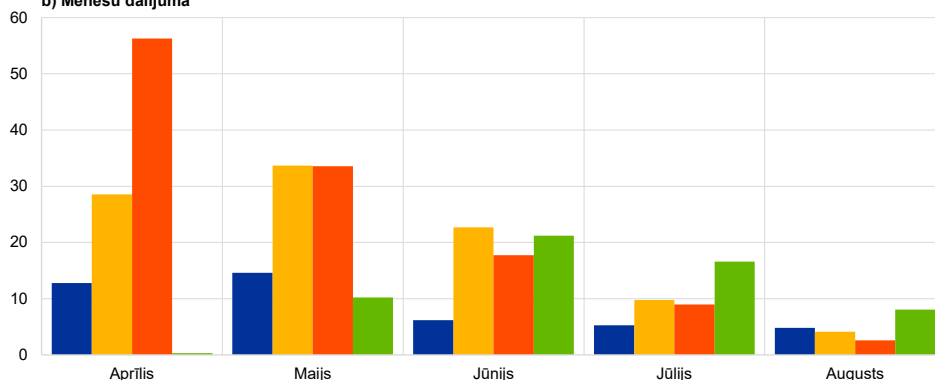
a) 2020. gada aprīlis–augusts

(mljrd. euro)

- Vācija
- Spānija
- Francija
- Itālija

b) Mēnešu dalījumā

Avoti: Vācijas dati: *Kreditanstalt für Wiederaufbau*, Spānijas dati: *Instituto de Crédito Oficial*, Francijas dati: *Ministère de l'Économie et des Finances*, Itālijas dati: *Ministero dell'Economia e delle Finanze and Banca d'Italia*, pārējo euro zonas valstu dati: dažādas valstu iestādes, ziņu avoti, *Eurostat* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Izsniegto aizdevumu dati attiecas uz apstiprināto garantēto aizdevumu apjomu. Ņemot vērā, ka garantētos aizdevumus iespējams piešķirt arī atjaunojamo aizdevumu veidā, apstiprināto aizdevumu apjoms ir lielāks nekā faktiski izsniegto aizdevumu apjoms. Kopējais shēmu apjoms Vācijā ir 757 mljrd. euro, Spānijā – 140 mljrd. euro, Francijā – 300 mljrd. euro un Itālijā – 300 mljrd. euro.

Valsts aizdevumu garantiju shēmas, šķiet, vislabvēlīgāk ietekmējušas MVU, kuri darbojas krīzes visnopietnāk skartajās nozarēs (piemēram, tirdzniecības, tūrisma un transporta nozarē). Visās valstīs, izņemot Vāciju, MVU un pašnodarbinātie saņēmuši daudz vairāk garantēto aizdevumu nekā lielie uzņēmumi (sk. B att. a) paneli). Tas, ka MVU izsniegts vairāk garantēto aizdevumu, liecina, ka šiem uzņēmumiem ir nosacīti lielākas ārķartas likviditātes vajadzības, tie ir atkarīgāki no banku finansējuma un mazāku garantēto aizdevumu izsniegšana bankām ir vienkāršāka. Piemēram, Itālijā izsniegto garantēto aizdevumu apjoms ir samērā neliels, tomēr šajā valstī izsniegts visvairāk šādu aizdevumu, atspoguļojot to, ka Itālijā noteicošie ir ļoti mazi aizdevumi. Nozaru dalījumā visvairāk garantēto

aizdevumu izsniegts nozarēs, kuras visnopietnāk skārušas ar Covid-19 saistītās bažas par fizisku kontaktu un attiecīgie izolācijas pasākumi, kuru rezultātā 2020. gada 1. pusgadā šīs nozares piedzīvojušas strauju bruto pievienotās vērtības kritumu, tāpēc visvairāk garantēto aizdevumu saņēmuši tirdzniecības, transporta un ēdināšanas pakalpojumu uzņēmumi, kā arī apstrādes rūpniecības uzņēmumi (sk. B att. b) paneli).

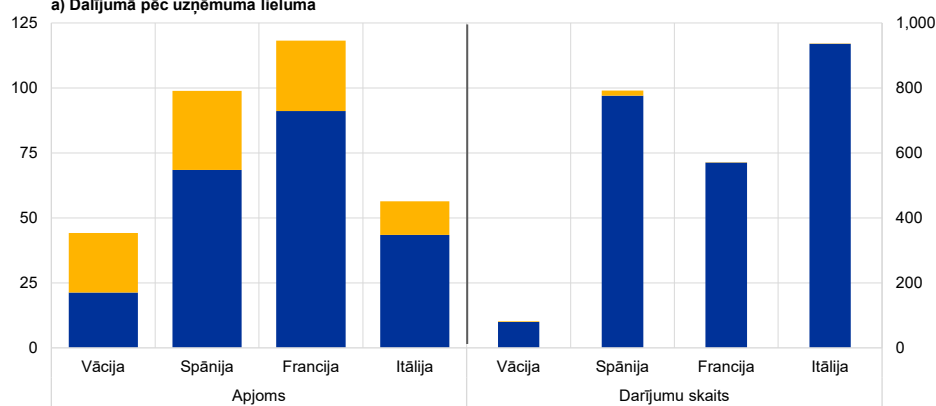
B attēls

Valsts garantiju shēmu ietvaros izsniegtie aizdevumi

(kreisā ass: mljrd. euro; labā ass: tūkst.)

- MVU un pašnodarbinātās personas
- Lielie uzņēmumi

a) Daļījumā pēc uzņēmuma lieluma

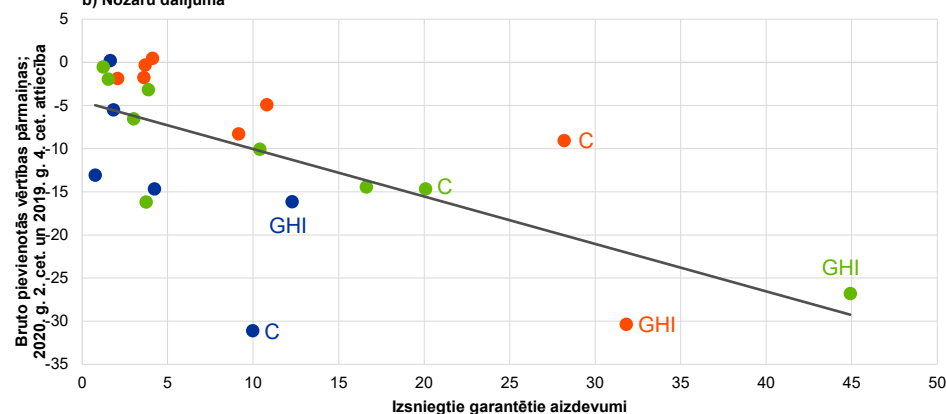

(mljrd. euro)

- Vācija
- Spānija
- Francija

C: Apstrādes rūpniecība
GHI: Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi

b) Nozaru daļījumā

Avoti: Vācijas dati: Kreditanstalt für Wiederaufbau, Spānijas dati: Instituto de Crédito Oficial, Francijas dati: Ministère de l'Économie et des Finances, Itālijas dati: Ministero dell'Economia e delle Finanze and Banca d'Italia, Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Izsniegto garantēto aizdevumu dati attiecas uz periodu no 2020. gada aprīļa līdz augustam. Tā kā Itālijas dati neatspoguļo daļēju uzņēmuma lieluma ziņu, tiek pieņemts, ka Fondo di Garanzia izsniegtie garantētie aizdevumi ir aizdevumi MVU, bet SACE (Itālijas eksporta kredīta aģentūras) izsniegtie garantētie aizdevumi ir aizdevumi lieliem uzņēmumiem. b) paneļa nozaru klasifikācija atbilst NACE 2. red. klasifikācijai.

Valsts aizdevumu garantiju shēmas kopš aprīļa nodrošinājušas būtisku

atbalstu uzņēmumu kreditēšanai, īpaši Spānijā un Francijā. Euro zonas

uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu apjoms kopš Covid-19 uzliesmojuma

Eiropā strauji pieaudzis, uzņēmumiem izolācijas periodā saskaroties ar steidzamām

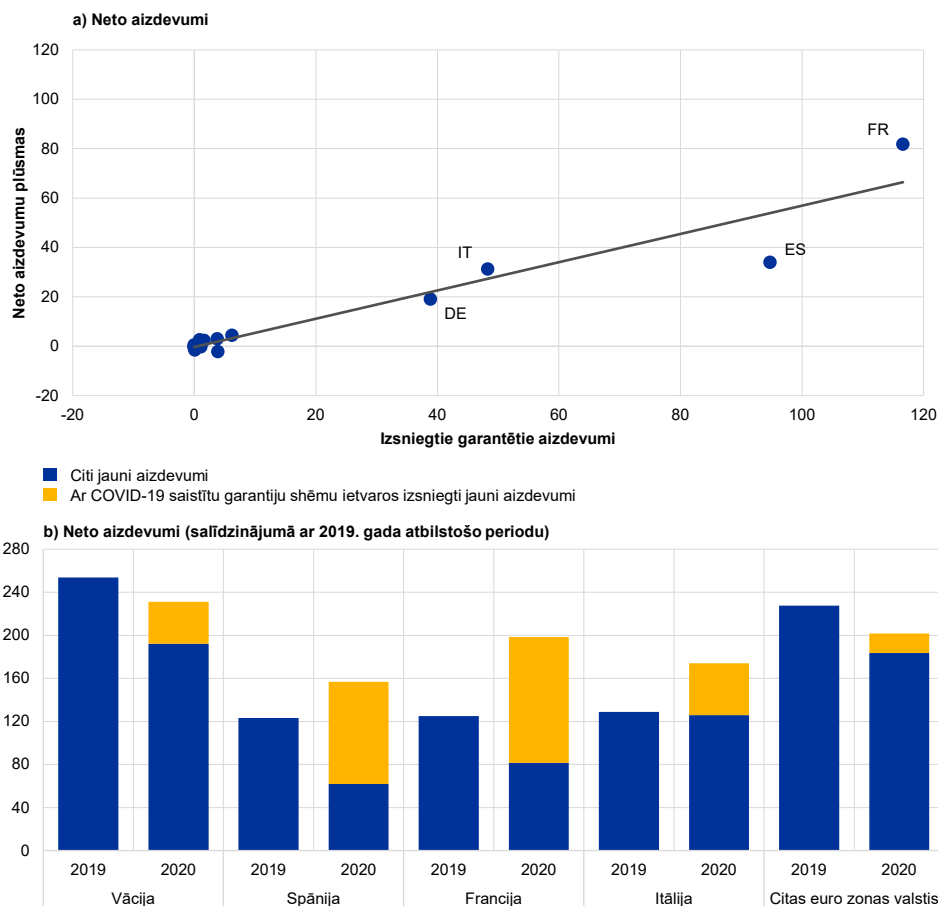
ārkārtas likviditātes vajadzībām. 2020. gada martā šo kāpumu veicināja iepriekš saskaņotu kredītlīniju izmantošana, bet vēlākos mēnešos būtisko kreditēšanas plūsmu lielākoties noteica valsts garantēto aizdevumu izsniegšana. No aprīļa līdz jūlijam garantēto aizdevumu bruto plūsma pārsniedza kopējo neto aizdevumu plūsmu visās lielajās euro zonas valstīs, signalizējot par pāreju no negarantētiem aizdevumiem uz garantētiem aizdevumiem (sk. C att. a) paneli). Turklāt kreditēšanas dinamika bija proporcionāli spēcīgāka valstīs ar lielāku izsniegto garantēto aizdevumu īpatsvaru.⁵⁷ Aplūkojot bruto jaunus aizdevumus, Spānijā un Francijā, kur fiskālais atbalsts uzņēmumiem sniegts galvenokārt garantiju shēmu veidā, periodā no aprīļa līdz jūlijam garantētie aizdevumi veidoja attiecīgi aptuveni 65% un 70% no jauno darījumu apjoma (sk. C att. b) paneli). Vācijā un Itālijā minētajā periodā garantētie aizdevumi veidoja aptuveni 20% no jauno aizdevumu plūsmas, bet pārējās euro zonas valstīs šādu aizdevumu īpatsvars jaunajos aizdevumos bija nenožīmīgs.

⁵⁷ Jaunāko nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu attīstības dinamiku sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" 21. attēlā.

C attēls

Izsniegtie garantētie aizdevumi un aizdevumi nefinanšu sabiedrībām un pašnodarbinātajiem periodā no 2020. gada aprīļa līdz jūlijam

(mijrd. euro)

Avoti: Vācijas dati: *Kreditanstalt für Wiederaufbau*, Spānijas dati: *Instituto de Crédito Oficial*, Francijas dati: *Ministère de l'Économie et des Finances*, Itālijas dati: *Ministero dell'Economia e delle Finanze and Banca d'Italia*, pārējo euro zonas valstu dati: dažādas valstu iestādes, ziņu avoti, ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. Neto aizdevumi attiecas uz aizdevumiem, no kuriem atskaitītas esošo aizdevumu atmaksas, saskaņā ar MFI bilances statistiku. Jaunie aizdevumi attiecas uz tiem jaunajiem aizdevumiem saskaņā ar MFI procentu likmju statistiku. Neto un jauno aizdevumu plūsmu dati nav sezonāli izlīdzināti. Neto aizdevumu plūsmu dati ir koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas un pārvedumu darījumu ietekmei.

Par aizdevumu garantiju shēmu ietekmi var liecināt arī banku pēdējā laikā izsniegto aizdevumu plūsmas termiņš un apjoms, neizmantoto kredītlīniju pozitīvās plūsmas un labvēlīgu kredītēšanas nosacījumu saglabāšana.

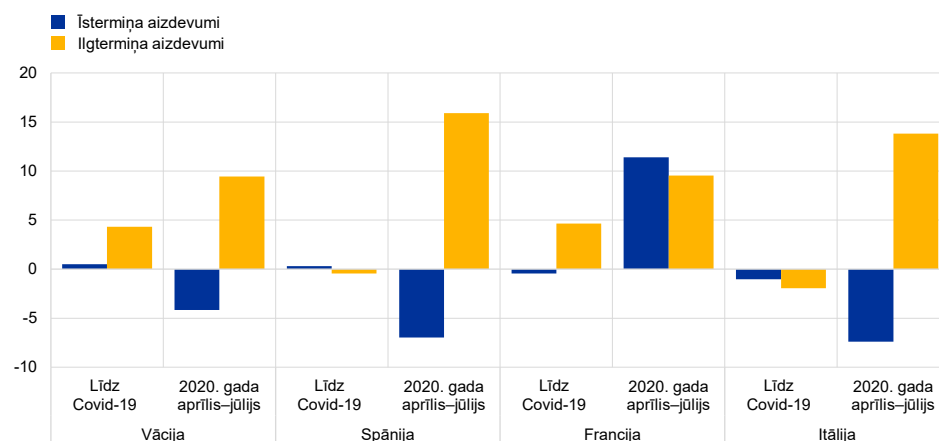
Pirmkārt, īstermiņa aizdevumu plūsmas Covid-19 laikā bijušas kopumā negatīvas, savukārt vidēja termiņa un ilgtermiņa aizdevumu plūsmas (šo termiņu aizdevumi parasti tiek nodrošināti ar garantijām) būtiski palielinājušās (sk. D att.). Tas ir pretrunā ar vēsturiskajām tendencēm, jo steidzamas likviditātes vajadzības apgrozāmo līdzekļu finansēšanai parasti saistītas ar paaugstinātu pieprasījumu pēc īstermiņa aizdevumiem, bet ilgtermiņa aizdevumi tiek izmantoti tādu projektu

finansēšanai, kuri saistīti ar ieguldījumiem pamatlīdzekļos.⁵⁸ Otrkārt, spēcīgas jauno aizdevumu plūsmas konstatētas maziem aizdevumiem (mazāk par 1 milj. euro), īpaši Spānijā, Francijā un Itālijā, un šo novērojumu apstiprina fakts, ka šajās valstīs MVU izsniegts vairāk garantēto aizdevumu. Treškārt, dati par neizmantoto kredītu apjoma pieaugumu 2020. gada 2. ceturksnī liecina, ka faktiski izmaksāta tikai daļa apstiprināto garantēto aizdevumu, iespējams, atspoguļojot uzņēmumu piesardzības nolūkos veidotās likviditātes rezerves un liecinot, ka uzņēmumu rīcībā saglabājies pietiekams līdzekļu apjoms finansējuma vajadzību apmierināšanai tuvākajā laikā. Ceturtkārt, valsts aizdevumu garantijas palīdzējušas arī saglabāt labvēlīgus finansēšanas nosacījumus. To apliecina fakts, ka aizdevumu procentu likmes joprojām atrodas vēsturiski zemā līmenī (īpaši tādiem aizdevumiem, kuri parasti tiek nodrošināti ar garantijām)⁵⁹ un kredītu standarti saskaņā ar euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2020. gada 2. ceturkšņa apsekojuma datiem kopumā nav mainījušies.

D attēls

Nefinanšu sabiedrībām un pašnodarbinātajiem izsniegtie aizdevumi termiņu dalījumā

(mēneša vidējie rādītāji; mljrd. euro)

Avoti: ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. Sezonāli neizlīdzināti plūsmu dati (nav koriģēti atbilstoši pārdošanas un vērtspāpīrošanas darījumu ietekmei). Īstermiņa aizdevumi ir aizdevumi ar termiņu līdz 1 gadam. Ilgtermiņa aizdevumi ir aizdevumi ar termiņu, kas ilgāks par 1 gadu. Periods līdz Covid-19 attiecas uz laikposmu no 2019. gada marta līdz 2020. gada februārim.

Valsts garantēto aizdevumu shēmu pārtraukšana rūpīgi jāizvērtē, ņemot vērā uzņēmumu nākamo mēnešu finansējuma vajadzības, turklāt nepieciešams monitorēt shēmu potenciālo blakusietekmi. Aizdevumu garantiju shēmām bija izšķiroša nozīme, sniedzot uzņēmumiem atbalstu finansējuma vajadzībām agrīnajā Covid-19 periodā un – kopā ar citiem izlēmīgiem politikas pasākumiem – palīdzot saglabāt dzīvotspējīgus likvidus uzņēmumus. Pārāgrī un pārāk strauji pārtraucot šīs shēmas, valdības riskētu radīt uzņēmumiem nopietnas likviditātes grūtības un izraisīt bankrotus, kura rezultātā samazinātos banku kapitāls. Tādējādi, iespējams, strauji

⁵⁸ Sīkāku informāciju par faktoriem, kas noteikuši pieprasījumu pēc aizdevumiem Covid-19 pandēmijas laikā, sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumā *Drivers of firms' loan demand in the euro area – what has changed during the COVID-19 pandemic?* ("Euro zonas uzņēmumu pieprasījuma pēc aizdevumiem noteicošie faktori – kas mainījies Covid-19 pandēmijas laikā?").

⁵⁹ Sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" izdevuma 24. attēlu. Piemēram, Francijā banku aizdevumu procentu likmes kopš aprīļa būtiski samazinājušās. Šo kritumu noteikuši maza apjoma aizdevumi, atspoguļojot MVU lielo pieprasījumu pēc valsts garantētiem aizdevumiem, kurus Francijas bankas izsniedz ar procentu likmi, kas ir ļoti tuvu nullei.

samazinātos aizdevumu plūsmas un pasliktinātos kreditēšanas nosacījumi, izraisot vēl vairāk bankrotu un arī apgrūtinot dzīvotspējīgo uzņēmumu iespējas iegūt finansējumu, lai pielāgotos jaunajiem apstākļiem. Vienlaikus, ja pašreizējā krīzē sniegtais politikas atbalsts izraisītu pastāvīgu un liela apjoma valdības lomas paplašināšanos tautsaimniecības snieguma vadīšanā, ilgākā termiņā, mākslīgi saglabājot uzņēmumus, kuri nav dzīvotspējīgi vai pietiekami pelnītspējīgi, euro zonas tautsaimniecībā varētu pasliktināties izlietojuma efektivitāte un samazināties ražošanas jauda. Turklāt garantiju shēmu īpašā struktūra un parametri var radīt blaknes, piemēram, motivējot pārmērīga parāda līmeņa veidošanu un nepietiekami piesardzīgu risku sadali. Nākamajos mēnešos nepieciešams cieši uzraudzīt minētās blaknes un, izzūdot Covid-19 krīzes radītajām ekonomiskajām un finanšu sekām, īstenot pārdomātu un savlaicīgu shēmu pārtraukšanas stratēģiju.

8. ES tautsaimniecības atveseļošanas pasākumu paketes fiskālā ietekme

Sagatavojuši Alesandro Džovanīni (*Alessandro Giovannini*), Sebastiāns Hauptmeiers (*Sebastian Hauptmeier*), Nadīne Leinere-Killingere (*Nadine Leiner-Killinger*) un Vilēms Valenta (*Vilém Valenta*)

ES tautsaimniecības atveseļošanas pasākumu pakete ir nozīmīgs pavērsiena punkts Eiropas ekonomiskās politikas integrācijā. Eiropadome 2020. gada 21. jūlijā vienojās par ārkārtas pagaidu atbalsta instrumenta – "Nākamās paaudzes ES" (NPES) – izveidi. Kopā ar regulāro daudzgadu finanšu shēmu (DFS) NPES nodrošinās koordinētu Eiropas fiskālās politikas reakciju uz koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas izraisītajām ekonomiskajām sekām. Lai gan 2008. gadā apstiprinātā Eiropas ekonomikas atveseļošanās plāna⁶⁰ ietvaros bija paredzēts tikai koordinēt katras dalībvalsts finansējamās valsts budžeta stimulu paketes, NPES veido vienotu finansēšanas modeli ar mērķi sniegt atbalstu valdības izdevumu un reformu jomā ES.

NPES īstenošanai Eiropas Komisija ir pilnvarota Eiropas Savienības vārdā aizņemties kapitāla tirgos līdz 750 mljrd. euro. No šīs summas līdz 360 mljrd. euro var tikt izsniegti aizdevumu veidā un līdz 390 mljrd. euro – subsīdiu veidā. Finansējums tiks piešķirts līdz 2026. gada beigām, un parāds būs jāatmaksā vēlākais līdz 2058. gada 31. decembrim. NPES ietvaros veiktā parāda vērtspapīru emisija palielinās Savienības parādu aptuveni 15 reizi, un tā būs lielākā jebkad veiktā euro denominētā emisija starpvalstu līmenī. Lai gan aizdevumus atmaksās to saņēmējas dalībvalstis, Eiropadome nolēma īstenot pašu resursu sistēmas reformu un nodrošināt, ka piešķirtās subsīdijas sedz no iemaksām, kuras aprēķina, balstoties uz bruto nacionālo ienākumu, un jauniem ES pašu resursiem.

Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) ir NPES pamatelements. Viss aizdevumu portfelis un 80% no subsīdijām tiks novirzīti uz ANM, kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu ieguldījumu un reformu plānus ceļā uz ilgtspējīgu un noturīgu tautsaimniecības atveseļošanu, vienlaikus veicinot Savienības zaļās un digitālās prioritātes. Pārējie NPES līdzekļi galvenokārt tiks izmantoti aktīvākai ES mēroga izdevumu programmu īstenošanai DFS ietvaros.

Lai ANM ietvaros saņemtu finansiālu atbalstu, ES dalībvalstīm jāsagatavo nacionālie tautsaimniecības atveseļošanas un noturības plāni, kuros noteikta to reformu un ieguldījumu programma 2021.–2023. gadam. Šajos plānos būtu jāietver saskaņots reformu un valsts ieguldījumu projektu kopums un jāņem vērā Eiropas semestra ietvaros konstatētās problēmas. Tiem arī būtu jāstiprina izaugsmes potenciāls, jaunu darbvietu radīšana un attiecīgās dalībvalsts ekonomiskā un sociālā noturība. Finansiālajam atbalstam paredzētie līdzekļi tiks

⁶⁰ Sk. "Eiropas ekonomikas atveseļošanās plānu". COM(2008) 800 final, 2008. gada 26. novembris.

izsniegti pa daļām tad, kad būs izpildīti šajos plānos noteiktie uzdevumi un īstenoti tajos noteiktie mērķi.

Plānots, ka NPES ietvaros sniegtā finansiālā atbalsta apmērs

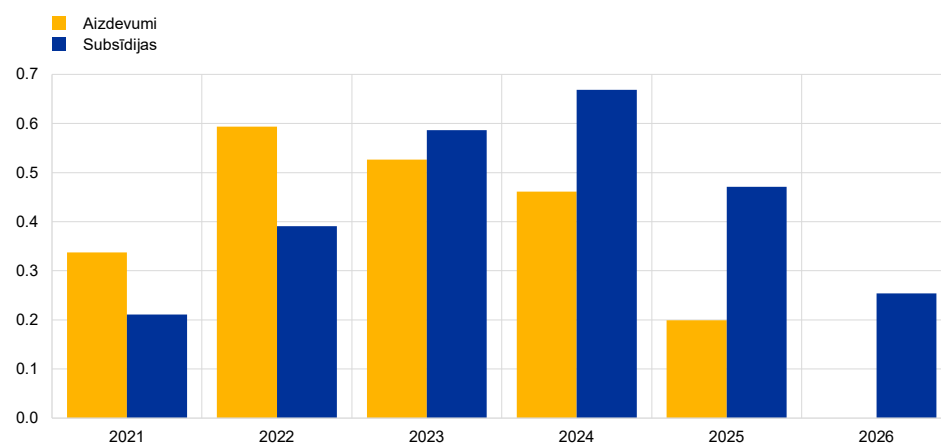
makroekonomiskā ziņā būs jēgpilns, sasniedzot gandrīz 5% no euro zonas IKP.

Plānots, ka finansiālajam atbalstam paredzētie NPES līdzekļi būs pilnībā pieejami līdz 2023. gada beigām un lielākoties izmaksāti no 2021. gada līdz 2024. gadam (sk. A att.).⁶¹ Pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, subsīdiju laika plāns salīdzinājumā ar aizdevumiem vairāk paredz vēlākus maksājumus. Lai gan joprojām ir nenoteiktība saistībā ar ietekmi uz valstu budžetiem, NPES 2021.–2024. gadā nozīmētu uz parādu balstītu fiskālo ekspansiju euro zonā vidēji aptuveni 1% no IKP apmērā, pieņemot, ka atbalsts tiek izmantots valsts līmenī papildu izdevumu finansēšanai. Ja finansējums tiktu novirzīts produktīviem izdevumiem un to papildinātu izaugsmi veicinošas reformas, NPES ne tikai palīdzētu veicināt atveseļošanos, bet arī turpmāk palielinātu dalībvalstu tautsaimniecību noturību un izaugsmes potenciālu.

A attēls

NPES: paredzētā līdzekļu izmaksa euro zonas valstīm

(% no IKP)

Avots: Eiropadomes 2020. gada 21. jūlija secinājumi, Eiropas Komisija un ECB aprēķini.

Piezīmes. Tiek pieņemts, ka euro zonas valstīm subsīdijas tiek piešķirtas, ievērojot saskaņotos sadalījuma principus. Pieņemts, ka tikai tās valstis, kuru aizņemšanās izmaksas pārsniedz gaidāmo NPES ietvaros izsniegto aizdevumu procentu likmi, piesaistīs aizdevumus, nepārsniedzot maksimālo apjomu (6.8%) no bruto nacionālā ienākuma. Laika plāns balstās uz Eiropas Komisijas priekšlikumā par NPES izveidi ietvertajām aplēsēm.

ANM ietvaros piešķiramā finansējuma sadalījuma atslēga neaizsargātākajām valstīm nodrošina spēcīgāku makroekonomisko atbalstu.

2021. un 2022. gadā finansējums tiks sadalīts, balstoties uz ienākumu līmeni uz vienu iedzīvotāju un iepriekšējos gados reģistrēto bezdarba līmeni, savukārt 2023. gadā iepriekšējos gados novērotais bezdarba līmenis tiks aizstāts ar 2020. un 2021. gadā reģistrēto reālā IKP kritumu. Saskaņotais finansējuma sadalījums nozīmēs apjomīgu neto finansiālo atbalstu tām euro zonas valstīm, kuras pēc pandēmijas saskaras ar

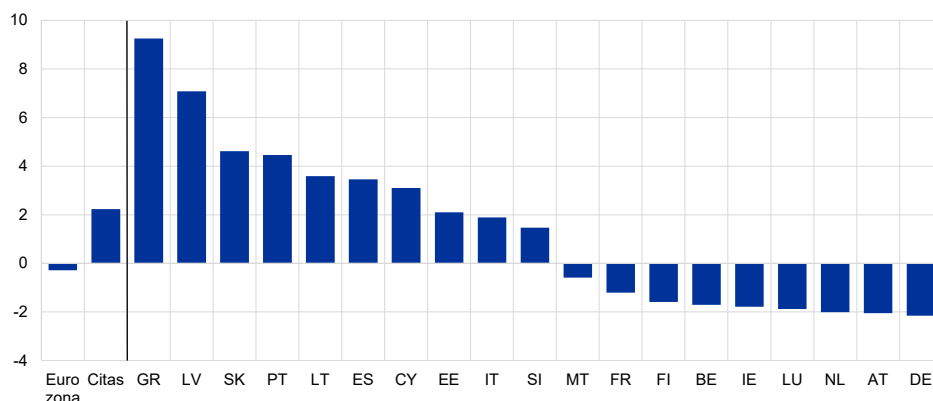
⁶¹ Eiropadome nolēma, ka 70% no ANM ietvaros piešķirtajām subsīdijām būs pieejami 2021. un 2022. gadā. Atlikušie 30% būtu pilnībā pieejami līdz 2023. gada beigām. Jāatzīmē, ka ES budžetu galvenokārt raksturo tas, ka lēmumi par saistībām tiek nodalīti no lēmumiem par maksājumiem. Tāpēc termiņš abos gadījumos ir atšķirīgs. Noteiktais maksājumu termiņš balstās uz Eiropas Komisijas priekšlikumā regulai par Atveseļošanas un noturības mehānisma izveidi ietvertajām aplēsēm, kas koriģētas, lai atspoguļotu Eiropadomes 2020. gada 21. jūlija secinājumus.

vislielākajām ekonomiskajām un fiskālajām problēmām (sk. B att.)⁶². Grieķija attiecībā pret IKP neto izteiksmē būs lielākā ANM ietvaros piešķirtā finansējuma saņēmēja, taču arī Spānija un Itālija, kuras nāves gadījumu un ekonomisko seku ziņā varētu būt vienas no vissmagāk skartajām valstīm, saņems apjomīgu finansiālo atbalstu.

B attēls

ANM: subsīdiju piešķiršana (neietverot paredzētās atmaksājamās summas)

(% no 2019. gada IKP)

Avoti: Eiropadomes 2020. gada 21. jūlija secinājumi, Eiropas Komisija un ECB aprēķini.

Piezīmes. Paredzams, ka 70% no subsīdiju apjoma tiks piešķirti 2021. un 2022. gadā, balstoties uz Eiropas Komisijas ierosināto finansējuma sadalījuma principu (ņemot vērā iedzīvotāju skaitu, IKP uz vienu iedzīvotāju apgriezto lielumu un vidējo bezdarba līmeni 2015.–2019. gadā). Saskaņā ar Eiropas Komisijas pašreizējām prognozēm 2023. gadā piešķiramā dotāciju apjoma (30%) sadalījuma noteikšanā vidējais bezdarba līmenis tiek aizstāts ar IKP zaudējumiem 2020. gadā (15%) un 2020. un 2021. gadā, balstoties uz kumulatīvajiem datiem (15%). Tiek pieņemts, ka atmaksājamās summas atbilst valstu ienākumu daļai ES bruto nacionālajā ienākumā.

Lai izvairītos no nevienmērīgas atveseļošanās gaitas un ekonomiskās fragmentācijas, ir būtiski nodrošināt koordinētu Eiropas politikas reakciju uz Covid-19, vienlaikus stiprinot dalībvalstu ekonomisko noturību. NPES papildina regulāro DFS nākamajiem septiņiem gadiem aptuveni 1 trilj. euro apjomā un trijiem 2020. gada aprīlī apstiprinātajiem Eiropas drošības tīkliem, kuru kopējais apjoms ir 540 mljrd. euro.⁶³ Eiropas reakcija uz krīzi kā tāda ir vērienīga un samērojama ar sarežģītajiem uzdevumiem, ar ko saskaras kontinents. Turklāt, lai gan euro zona īsteno neatkarīgu monetāro un fiskālo politiku, svarīgi, lai tās pašlaik tiktu īstenotas savstarpēji pastiprinošā veidā.

Būs svarīgi nodrošināt, lai NPES ietvaros sniegtā fiskālā atbalsta pozitīvo ietekmi nemazinātu priekšlaicīga nacionālā līmenī sniegtā fiskālā atbalsta pārtraukšana. Ņemot vērā pandēmijas šoka dziļumu un ar to saistīto nenoteiktību, 2020. gada martā tika iedarbināta Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula, saskaņā ar kuru novirzīšanās no budžeta mērķa varētu būt iespējama līdz 2021. gada beigām. Tas ļauj valdībām īstenot pandēmijas radīto seku

⁶² Eiropas Komisijas [speciālistu darba dokumenta "Eiropas atveseļošanas vajadzību noteikšana"](#) 1. tabula liecina, ka tās valstis, kuru IKP uz vienu iedzīvotāju ir zemāks par vidējo rādītāju un kurām ir augsts parāda līmenis (īpaši Kipra, Grieķija, Spānija, Itālija un Portugāle), saņemtu 50% no finansējuma apjoma (saskaņā ar Komisijas noteikto finansējuma sadalījuma principu, kas tiks piemērots 2021. un 2022. gadā), savukārt to īpatsvars ES IKP (izmantots kā iemaksu ES budžetā aizstājējvērtība) ir kvantitatīvi novērtēts 25% apmērā.

⁶³ Sk. ECB 2020. gada jūnija "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "Covid-19 krīze un tās ietekme uz fiskālo politiku".

mazināšanai nepieciešamos pasākumus, novirzoties no korekcijas prasībām, kas saskaņā ar pakta normālos apstākļos būtu piemērojamas, vienlaikus neapdraudot fiskālo stabilitāti.

Lai gan makroekonomiskā stabilitāte joprojām ir prioritāte, būs svarīgi visā atveseļošanās periodā saglabāt fiskālo ilgtspēju. Pašreizējā krīze ir parādījusi, kā ļoti augsts valdības parāda līmenis var izraisīt ievainojamību un fiskālos ierobežojumus, ja valsti ir skāris liels ekonomisks satricinājums. Tāpēc, lai veicinātu izaugsmes potenciālu un noturību, ir būtiski efektīvi izmantot fiskālo atbalstu, tādējādi stiprinot fiskālo stabilitāti. ES finansējums būtu jāizmanto atbilstoši Eiropas līmenī saskaņotajām konkrētās valsts vajadzībām un reformu prioritātēm.

Tas, kā ES reaģējusi uz krīzi, ietekmē arī Eiropas pārvaldības regulējuma turpmāko izstrādi un ieviešanu. Pirmkārt, lai gan ekspansīva fiskālā politika ir nepieciešama atveseļošanās nodrošināšanai, turpmāk būs svarīgi, lai fiskālie noteikumi tautsaimniecībai labvēlīgā periodā efektīvi veicinātu augsta valdības parāda līmeņa samazināšanu. Otrkārt, NPES uzskatāms par jaunu un inovatīvu Eiropas fiskālā regulējuma elementu. Tā ietvaros turpmākajos gados tiks veikta būtiska starpvalstu parāda vērtspapīru emisija, un plāna izveide liecina par politisku gatavību nepieciešamības gadījumā radīt vienotu fiskālo instrumentu. Lai gan šī inovācija ir vienreizēja, tā varētu sniegt mācības arī Ekonomikas un monetārajai savienībai, kurai starpvalstu līmenī joprojām ir nepietiekama pastāvīga fiskālā kapacitāte makroekonomiskās stabilitātes nodrošināšanai dziļas krīzes laikā. Komisijas 2020. gada februārī ieviestā un pandēmijas dēļ atliktā ekonomiskās pārvaldības regulējuma⁶⁴ pārskatīšana sniedz labu iespēju tajā ietvert šos svarīgos apsvērumus.

⁶⁴ Sīkāku informāciju sk. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/economic-governance-review_en.

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Sīkāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biljetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biljetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biljetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Sīkāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biljetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērtība neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
	1	2	3	4	5	6	Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju	9	10	11	12	13
2017	3.8	2.3	1.9	2.2	6.8	2.6	2.3	1.9	2.1	2.7	0.5	1.6	1.5
2018	3.6	3.0	1.3	0.3	6.6	1.8	2.6	2.1	2.4	2.5	1.0	2.1	1.8
2019	2.8	2.2	1.5	0.7	6.1	1.3	2.1	2.2	1.8	1.8	0.5	2.9	1.2
2019 III	0.7	0.6	0.5	0.0	1.4	0.3	1.9	2.2	1.8	1.8	0.3	2.9	1.0
IV	0.6	0.6	0.0	-1.8	1.3	0.1	1.9	2.1	2.0	1.4	0.5	4.3	1.0
2020 I	-3.4	-1.3	-2.2	-0.6	-10.0	-3.7	2.1	2.2	2.1	1.7	0.5	5.0	1.1
II	.	-9.1	-20.4	-7.9	11.5	-11.8	0.9	1.6	0.4	0.6	0.1	2.7	0.2
2020 marts	-	-	-	-	-	-	1.7	2.1	1.5	1.5	0.4	4.3	0.7
apr.	-	-	-	-	-	-	0.8	1.6	0.3	0.8	0.1	3.3	0.3
maijs	-	-	-	-	-	-	0.7	1.5	0.1	0.5	0.1	2.4	0.1
jūn.	-	-	-	-	-	-	1.1	1.6	0.6	0.6	0.1	2.5	0.3
jūl.	-	-	-	-	-	-	.	.	1.0	1.0	0.3	2.7	0.4
aug. ³⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	-0.2

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizorisksiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	53.2	54.3	54.7	52.5	51.8	56.4	53.8	53.8	52.8	5.9	3.1	7.7
2018	53.4	55.0	53.3	52.1	52.3	54.6	53.1	53.8	50.8	4.3	3.0	5.2
2019	51.7	52.5	50.2	50.5	51.8	51.3	50.3	52.2	48.8	-0.5	0.3	-1.1
2019 III	51.3	51.4	50.1	51.3	51.4	51.2	50.4	51.6	48.5	1.2	1.6	0.9
IV	51.3	51.9	49.5	49.2	52.6	50.7	51.3	51.3	49.5	-0.8	-2.9	0.6
2020 I	46.1	47.9	47.4	44.4	42.0	44.2	46.7	45.9	46.0	-2.7	-3.1	-2.4
II	37.9	37.3	30.5	31.5	52.6	31.3	40.6	36.9	35.0	-10.6	-11.1	-10.2
2020 marts	41.0	40.9	36.0	36.2	46.7	29.7	46.2	39.2	44.0	-2.7	-3.1	-2.4
apr.	28.7	27.0	13.8	25.8	47.6	13.6	35.1	26.5	28.6	-5.4	-6.2	-4.9
maijs	37.2	37.0	30.0	27.8	54.5	31.9	39.8	36.2	32.9	-8.8	-9.3	-8.5
jūn.	47.7	47.9	47.7	40.8	55.7	48.5	47.0	48.0	43.6	-10.6	-11.1	-10.2
jūl.	50.2	50.3	57.0	44.9	54.5	54.9	51.4	49.7	46.3	.	.	.
aug.	52.6	54.6	59.1	45.2	55.1	51.9	53.2	52.3	49.5	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾						ASV	Japāna
	Euro īstermiņa procentu likme (€STR) ²⁾	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	-	-0.35	-0.37	-0.33	-0.26	-0.15	1.26	-0.02
2018	-0.45	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.31	-0.05
2019	-0.48	-0.39	-0.40	-0.36	-0.30	-0.22	2.33	-0.08
2020 febr.	-0.54	-0.45	-0.47	-0.41	-0.36	-0.29	1.68	-0.07
marts	-0.53	-0.45	-0.48	-0.42	-0.36	-0.27	1.10	-0.09
apr.	-0.54	-0.45	-0.43	-0.25	-0.19	-0.11	1.09	-0.01
maijs	-0.54	-0.46	-0.46	-0.27	-0.14	-0.08	0.40	-0.03
jūn.	-0.55	-0.46	-0.49	-0.38	-0.22	-0.15	0.31	-0.05
jūl.	-0.55	-0.46	-0.51	-0.44	-0.35	-0.28	0.27	-0.05
aug.	-0.55	-0.47	-0.52	-0.48	-0.43	-0.36	0.25	-0.05

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB pirmo reizi publicēja euro zonas īstermiņa procentu likmi (€STR) 2019. gada 2. oktobrī, atspoguļojot tirdzniecības aktivitāti 2019. gada 1. oktobrī. Dati par iepriekšējiem periodiem attiecas uz €STR (izstrādes procesā), kura tika publicēta tikai informācijas vajadzībām un kuru nebija paredzēts izmantot kā etalonlikmi vai atsauces likmi nekādos tirgus darījumos.

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	-0.78	-0.74	-0.64	-0.17	0.52	1.26	0.67	0.83	-0.66	-0.39	0.66	1.56
2018	-0.80	-0.75	-0.66	-0.26	0.32	1.07	0.08	0.51	-0.67	-0.45	0.44	1.17
2019	-0.68	-0.66	-0.62	-0.45	-0.14	0.52	0.34	0.24	-0.62	-0.52	-0.13	0.41
2020 febr.	-0.68	-0.74	-0.79	-0.78	-0.57	0.16	0.13	-0.06	-0.80	-0.85	-0.64	-0.13
marts	-0.70	-0.69	-0.71	-0.67	-0.41	0.28	0.49	0.22	-0.70	-0.73	-0.48	0.09
apr.	-0.54	-0.61	-0.71	-0.72	-0.46	0.16	0.47	0.16	-0.72	-0.85	-0.51	0.01
maijs	-0.57	-0.60	-0.63	-0.61	-0.36	0.24	0.48	0.14	-0.64	-0.69	-0.42	0.12
jūn.	-0.57	-0.64	-0.69	-0.69	-0.45	0.19	0.50	0.14	-0.71	-0.77	-0.52	0.03
jūl.	-0.58	-0.65	-0.71	-0.72	-0.49	0.16	0.42	0.07	-0.73	-0.80	-0.57	-0.04
aug.	-0.58	-0.62	-0.66	-0.63	-0.37	0.25	0.58	0.30	-0.68	-0.71	-0.43	0.15

Avots: ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS Ltd. sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi											
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2017	376.9	3 491.0	757.3	268.6	690.4	307.9	182.3	605.5	468.4	272.7	339.2	876.3	2 449.1	20 209.0
2018	375.5	3 386.6	766.3	264.9	697.3	336.0	173.1	629.5	502.5	278.8	292.9	800.5	2 746.2	22 310.7
2019	373.6	3 435.2	731.7	270.8	721.5	324.4	155.8	650.9	528.2	322.0	294.2	772.7	2 915.5	21 697.2
2020 febr. marts apr. maijs jūn. jūl. aug.	407.1	3 734.9	797.3	292.3	734.5	301.0	168.4	722.8	635.8	391.4	298.1	895.0	3 282.5	23 180.4
	308.5	2 824.2	622.6	233.6	578.8	210.5	116.1	519.9	500.5	315.7	242.6	731.2	2 652.4	18 974.0
	310.3	2 839.6	657.9	245.7	588.3	216.7	107.2	508.9	539.3	296.4	242.8	786.8	2 763.2	19 208.4
	322.1	2 909.3	678.1	251.2	601.3	219.9	109.3	539.7	576.8	307.1	249.9	829.2	2 919.6	20 543.3
	353.9	3 237.4	733.8	270.5	656.5	236.6	124.7	604.7	637.2	341.5	264.2	866.9	3 104.7	22 486.9
	362.0	3 316.3	773.2	271.5	666.9	226.7	125.9	617.5	681.3	358.0	262.7	877.5	3 207.6	22 529.5
	361.8	3 297.7	785.5	278.3	666.1	225.5	123.8	641.3	677.3	355.8	253.6	841.5	3 391.7	22 874.2

Avots: Refinitiv.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā		APRC ³⁾		Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾	
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	1–5 gadi	5–10 gadu	Ilgāk par 10 gadiem		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2019 aug.	0.03	0.43	0.28	0.78	5.75	16.45	6.15	5.75	6.35	2.25	1.51	1.69	1.54	1.50	1.84	1.56
sept.	0.03	0.43	0.27	0.78	5.82	16.46	5.65	5.61	6.17	2.22	1.46	1.65	1.49	1.44	1.77	1.48
okt.	0.03	0.42	0.24	0.83	5.70	16.50	5.88	5.55	6.19	2.26	1.45	1.59	1.44	1.39	1.74	1.44
nov.	0.03	0.42	0.23	0.73	5.61	16.49	5.36	5.53	6.26	2.21	1.43	1.59	1.61	1.48	1.80	1.47
dec.	0.03	0.42	0.22	0.79	5.58	16.55	5.44	5.28	5.89	2.09	1.46	1.58	1.43	1.39	1.75	1.41
2020 janv.	0.02	0.42	0.27	0.73	5.62	16.55	5.62	5.69	6.25	2.21	1.46	1.52	1.43	1.40	1.73	1.43
febr.	0.02	0.36	0.32	0.70	5.63	16.60	5.56	5.58	6.15	2.20	1.43	1.54	1.38	1.36	1.71	1.41
marts	0.02	0.36	0.30	0.65	5.61	16.18	5.58	5.45	5.91	2.06	1.39	1.54	1.35	1.35	1.64	1.39
apr.	0.02	0.36	0.22	0.73	5.39	16.06	3.71	5.50	5.58	1.99	1.30	1.54	1.36	1.44	1.67	1.44
maijs	0.02	0.36	0.23	0.70	5.27	16.06	4.22	5.30	5.67	1.83	1.47	1.58	1.40	1.41	1.70	1.42
jūn.	0.02	0.35	0.23	0.72	5.29	16.01	4.52	5.14	5.59	1.87	1.44	1.64	1.38	1.39	1.68	1.42
jūl. ^(p)	0.02	0.35	0.22	0.71	5.17	15.92	4.86	5.26	5.72	2.00	1.43	1.58	1.34	1.38	1.67	1.40

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2019 aug.	0.03	-0.04	0.54	2.08	2.07	2.36	2.19	1.64	1.59	1.53	1.06	1.32	1.40	1.52
sept.	0.03	-0.05	0.88	2.16	2.03	2.25	2.15	1.61	1.51	1.45	1.10	1.26	1.29	1.54
okt.	0.02	-0.03	0.43	2.08	2.01	2.41	2.11	1.61	1.54	1.40	1.14	1.40	1.27	1.56
nov.	0.02	-0.04	0.39	2.06	2.02	2.36	2.13	1.59	1.55	1.41	1.14	1.34	1.29	1.55
dec.	0.01	0.00	0.42	2.09	2.00	2.28	2.08	1.58	1.54	1.39	1.26	1.21	1.37	1.56
2020 janv.	0.01	-0.06	0.34	2.09	2.17	2.31	2.10	1.63	1.57	1.44	1.11	1.25	1.28	1.55
febr.	0.00	-0.12	0.33	2.07	1.99	2.29	2.11	1.57	1.54	1.41	1.11	1.22	1.25	1.52
marts	0.00	-0.08	0.25	2.00	1.90	2.17	1.97	1.57	1.52	1.47	1.14	1.10	1.18	1.46
apr.	0.00	-0.06	0.31	1.99	2.00	1.17	1.70	1.61	0.93	1.48	1.22	1.12	1.26	1.47
maijs	0.00	-0.10	0.39	1.91	1.87	1.22	1.62	1.54	0.87	1.56	1.23	1.07	1.31	1.46
jūn.	0.00	-0.12	0.33	1.96	1.87	1.51	1.79	1.55	1.15	1.50	1.23	1.17	1.42	1.49
jūl. ^(p)	0.00	-0.18	0.27	1.87	1.96	1.84	1.87	1.60	1.31	1.51	1.23	1.17	1.38	1.51

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklassificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ¹⁾						
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Īstermiņa														
2017	1 240	519	155	.	70	438	57	367	167	54	.	37	79	31
2018	1 217	504	170	.	72	424	47	389	171	66	.	41	76	35
2019	1 283	550	181	.	84	406	61	415	177	80	.	47	73	38
2020 janv.	1 368	598	177	.	99	422	73	507	208	84	.	56	100	57
febr.	1 371	601	178	.	103	415	74	416	173	89	.	47	69	37
marts	1 368	546	182	.	103	450	86	407	111	86	.	46	103	61
apr.	1 477	527	185	.	117	537	111	552	150	88	.	65	171	78
maijs	1 593	521	183	.	129	617	144	544	162	81	.	60	159	81
jūn.	1 668	535	187	.	119	673	153	505	191	78	.	46	139	50
Ilgttermiņa														
2017	15 353	3 560	3 059	.	1 223	6 866	643	247	66	73	.	18	83	7
2018	15 745	3 688	3 161	.	1 247	7 022	627	228	64	68	.	15	75	6
2019	16 312	3 818	3 397	.	1 321	7 151	626	247	69	74	.	20	78	7
2020 janv.	16 400	3 855	3 408	.	1 325	7 188	625	322	118	68	.	16	110	10
febr.	16 487	3 866	3 408	.	1 338	7 244	630	265	72	60	.	22	101	10
marts	16 514	3 845	3 422	.	1 335	7 276	636	250	58	67	.	16	91	19
apr.	16 706	3 942	3 417	.	1 373	7 326	648	459	135	69	.	54	180	20
maijs	16 875	3 944	3 413	.	1 406	7 449	663	341	58	50	.	50	164	19
jūn.	17 096	3 967	3 445	.	1 435	7 575	675	414	96	86	.	38	176	19

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms

(mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas			
	Kopā	MFI (ietverot Eurosistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2017	16 593.1	4 079.8	3 214.5	.	1 293.2	7 304.7	700.9	7 963.3	612.5	1 258.3	6 092.6
2018	16 962.1	4 192.8	3 331.2	.	1 318.8	7 445.8	673.5	7 033.1	465.0	1 108.9	5 459.2
2019	17 595.1	4 368.1	3 578.0	.	1 405.3	7 557.2	686.5	8 595.6	546.0	1 410.7	6 638.8
2020 janv.	17 768.8	4 452.4	3 585.3	.	1 424.0	7 609.8	697.4	8 478.3	525.3	1 391.5	6 561.6
febr.	17 857.9	4 466.9	3 586.4	.	1 441.8	7 659.1	703.7	7 754.9	488.4	1 238.7	6 027.8
marts	17 881.8	4 391.5	3 603.8	.	1 438.7	7 725.9	721.9	6 448.6	333.9	975.0	5 139.7
apr.	18 182.4	4 469.0	3 601.2	.	1 489.9	7 863.6	758.7	6 971.3	343.3	1 081.6	5 546.4
maijs	18 468.8	4 465.1	3 595.3	.	1 534.9	8 066.2	807.3	7 278.3	362.9	1 115.6	5 799.7
jūn.	18 763.5	4 501.3	3 632.2	.	1 553.5	8 248.1	828.4	7 515.4	392.0	1 170.8	5 952.6
Pieauguma temps											
2017	1.3	-0.5	0.1	.	6.0	2.2	0.4	1.0	6.1	2.8	0.2
2018	1.9	1.7	3.0	.	3.3	1.9	-4.3	0.7	0.3	2.4	0.4
2019	3.1	3.8	5.0	.	5.6	1.5	1.8	0.0	0.5	0.0	0.0
2020 janv.	3.1	4.1	4.7	.	5.7	1.4	2.0	0.0	0.5	0.0	0.0
febr.	3.0	3.6	4.6	.	6.0	1.5	2.4	0.0	0.5	-0.1	0.0
marts	2.7	1.7	4.2	.	4.2	2.1	3.6	0.0	0.1	0.0	0.0
apr.	4.4	3.4	4.5	.	6.9	4.2	7.7	0.0	0.1	0.0	0.0
maijs	5.8	3.1	4.0	.	10.2	6.5	16.3	0.0	0.0	0.1	0.0
jūn.	7.2	4.3	4.3	.	11.8	8.3	20.1	0.1	-0.2	0.1	0.0

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	97.5	93.5	92.4	89.0	80.3	94.2	112.4	91.9
2018	100.0	95.7	93.9	90.4	80.6	95.5	117.3	95.1
2019	98.2	93.3	92.2	88.6	78.8	92.9	115.5	92.4
2019 III	98.5	93.5	92.3	88.8	79.1	93.2	115.6	92.5
IV	97.7	92.4	91.8	88.2	78.0	92.0	114.9	91.4
2020 I	97.5	91.8	91.6	88.0	77.9	92.9	115.2	91.2
II	98.8	93.2	92.7	.	.	.	118.1	93.4
2020 marts	99.0	93.1	92.8	-	-	-	117.8	93.1
apr.	98.2	92.7	92.4	-	-	-	117.5	93.1
maijs	98.4	92.8	92.1	-	-	-	117.6	93.0
jūn.	99.8	94.0	93.6	-	-	-	119.1	94.1
jūl.	100.5	94.6	94.1	-	-	-	120.3	94.9
aug.	101.6	95.0	95.0	-	-	-	122.4	96.0
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)								
2020 aug.	1.1	0.5	1.0	-	-	-	1.7	1.1
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)								
2020 aug.	2.7	1.2	2.6	-	-	-	5.3	3.2

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	7.629	7.464	26.326	7.439	309.193	126.711	4.257	0.877	4.5688	9.635	1.112	1.130
2018	7.808	7.418	25.647	7.453	318.890	130.396	4.261	0.885	4.6540	10.258	1.155	1.181
2019	7.735	7.418	25.670	7.466	325.297	122.006	4.298	0.878	4.7453	10.589	1.112	1.119
2019 III	7.800	7.394	25.734	7.463	328.099	119.323	4.318	0.902	4.7314	10.662	1.096	1.112
IV	7.801	7.439	25.577	7.471	331.933	120.323	4.287	0.861	4.7666	10.652	1.096	1.107
2020 I	7.696	7.490	25.631	7.472	339.137	120.097	4.324	0.862	4.7973	10.669	1.067	1.103
II	7.808	7.578	27.058	7.458	351.582	118.410	4.503	0.887	4.8378	10.651	1.061	1.101
2020 marts	7.768	7.571	26.575	7.470	345.682	118.897	4.441	0.895	4.8282	10.875	1.059	1.106
apr.	7.686	7.593	27.262	7.462	356.688	116.970	4.544	0.875	4.8371	10.884	1.054	1.086
maijs	7.748	7.575	27.269	7.458	350.762	116.867	4.525	0.887	4.8371	10.597	1.057	1.090
jūn.	7.973	7.568	26.681	7.455	347.686	121.120	4.445	0.899	4.8392	10.487	1.071	1.125
jūl.	8.035	7.530	26.514	7.447	351.163	122.380	4.449	0.905	4.8383	10.354	1.071	1.146
aug.	8.195	7.508	26.167	7.446	348.928	125.404	4.400	0.901	4.8376	10.309	1.077	1.183
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)												
2020 aug.	2.0	-0.3	-1.3	0.0	-0.6	2.5	-1.1	-0.4	0.0	-0.4	0.5	3.2
Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2020 aug.	4.3	1.6	1.4	-0.2	6.7	6.1	1.2	-1.6	2.3	-4.0	-1.1	6.3

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu balance. Finanšu kots

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju balance)												
2019 II	26 677.5	27 027.6	-350.1	10 948.6	9 055.7	9 193.8	11 378.6	-75.5	5 839.8	6 593.3	770.8	14 786.3
III	27 833.8	27 966.7	-132.9	11 345.4	9 372.2	9 646.7	11 849.4	-91.0	6 105.8	6 745.1	827.0	15 131.5
IV	27 565.7	27 645.3	-79.5	11 214.8	9 334.5	9 908.2	11 943.4	-48.4	5 677.6	6 367.4	813.6	14 541.2
2020 I	27 220.8	27 363.4	-142.6	11 065.8	9 307.4	8 900.1	11 058.9	-71.2	6 459.7	6 997.0	866.3	15 316.9
Atlikumi (% no IKP)												
2020 I	228.7	229.9	-1.2	93.0	78.2	74.8	92.9	-0.6	54.3	58.8	7.3	128.7
Darījumi												
2019 III	492.1	382.6	109.5	180.8	150.9	149.2	191.5	4.2	157.8	40.2	0.1	-
IV	-295.7	-375.7	80.0	-82.4	-49.4	145.0	0.9	-5.5	-350.3	-327.2	-2.5	-
2020 I	587.7	563.6	24.1	-41.7	-62.3	-144.9	50.6	42.2	728.6	575.3	3.4	-
II	199.3	149.5	49.8	115.5	158.5	364.6	195.9	28.9	-312.9	-204.9	3.3	-
2020 janv.	415.9	425.4	-9.6	7.2	-8.0	61.7	114.9	16.4	329.5	318.5	1.0	-
febr.	188.4	162.3	26.2	15.2	-4.2	9.4	40.6	16.9	148.1	125.8	-1.1	-
marts	-16.5	-24.1	7.6	-64.1	-50.1	-216.0	-104.9	8.9	251.1	131.0	3.6	-
apr.	111.8	118.3	-6.5	-6.1	6.6	161.4	10.2	4.0	-49.1	101.5	1.7	-
maijs	152.1	144.0	8.1	131.8	151.4	99.1	70.8	3.5	-83.9	-78.2	1.7	-
jūn.	-64.6	-112.8	48.2	-10.3	0.5	104.1	114.9	21.5	-179.9	-228.3	-0.1	-
12 mēnešu kumulētie darījumi												
2020 jūn.	983.5	720.0	263.4	172.2	197.8	513.9	438.8	69.8	223.2	83.4	4.3	-
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)												
2020 jūn.	8.5	6.2	2.3	1.5	1.7	4.5	3.8	0.6	1.9	0.7	0.0	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti tieši atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana				Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾
					5	Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	11 221.4	10 733.1	6 043.2	2 301.2	2 313.8	1 100.8	716.5	490.0	75.0	488.2	5 300.8	4 812.6
2018	11 583.7	11 110.1	6 221.8	2 368.4	2 430.7	1 176.4	748.9	498.7	89.2	473.6	5 569.2	5 095.7
2019	11 934.2	11 488.8	6 378.4	2 452.8	2 626.2	1 258.1	775.8	585.0	31.3	445.4	5 751.7	5 306.3
2019 III	2 994.8	2 861.2	1 600.6	616.5	641.1	316.5	194.8	128.0	3.1	133.6	1 446.9	1 313.3
IV	3 014.2	2 905.2	1 607.2	620.8	678.9	317.4	193.9	165.8	-1.7	109.0	1 449.6	1 340.6
2020 I	2 918.0	2 819.2	1 539.5	624.4	649.4	312.0	175.1	160.4	5.9	98.8	1 387.1	1 288.3
II	2 598.7	2 515.9	1 348.9	621.8	542.4	273.7	141.0	125.8	2.9	82.8	1 108.5	1 025.7
% no IKP												
2019	100.0	96.3	53.4	20.6	22.0	10.5	6.5	4.9	0.3	3.7	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2019 III	0.3	-1.0	0.4	0.6	-5.1	0.7	-0.6	-21.3	-	-	0.6	-2.3
IV	0.1	1.1	0.1	0.3	5.7	-0.3	-0.5	29.6	-	-	0.0	2.2
2020 I	-3.7	-3.4	-4.5	-0.7	-5.2	-2.3	-10.0	-4.9	-	-	-3.9	-3.2
II	-11.8	-11.2	-12.4	-2.6	-17.0	-12.5	-19.6	-23.1	-	-	-18.8	-18.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2017	2.6	2.3	1.8	1.1	3.8	3.4	5.2	2.6	-	-	5.5	5.1
2018	1.8	1.8	1.5	1.1	3.1	3.5	3.8	1.0	-	-	3.6	3.6
2019	1.3	1.9	1.3	1.8	5.7	3.4	2.2	16.3	-	-	2.5	4.0
2019 III	1.4	1.4	1.5	2.1	3.3	3.4	1.7	5.4	-	-	2.8	2.9
IV	1.0	1.4	1.2	1.9	5.0	2.0	0.6	17.1	-	-	1.8	2.7
2020 I	-3.2	-1.7	-3.8	0.6	1.2	-2.3	-10.4	27.7	-	-	-3.1	0.2
II	-14.7	-14.1	-15.9	-2.5	-21.1	-14.2	-28.5	-25.5	-	-	-21.5	-20.7
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2019 III	0.3	-1.0	0.2	0.1	-1.1	0.1	0.0	-1.2	-0.2	1.3	-	-
IV	0.1	1.0	0.1	0.1	1.2	0.0	0.0	1.3	-0.3	-1.0	-	-
2020 I	-3.7	-3.3	-2.4	-0.1	-1.2	-0.2	-0.6	-0.3	0.5	-0.5	-	-
II	-11.8	-10.8	-6.6	-0.6	-3.8	-1.3	-1.2	-1.3	0.1	-0.9	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2017	2.6	2.2	1.0	0.2	0.8	0.3	0.3	0.1	0.3	0.4	-	-
2018	1.8	1.7	0.8	0.2	0.6	0.3	0.2	0.0	0.0	0.2	-	-
2019	1.3	1.8	0.7	0.4	1.2	0.3	0.1	0.7	-0.5	-0.5	-	-
2019 III	1.4	1.3	0.8	0.4	0.7	0.3	0.1	0.2	-0.6	0.1	-	-
IV	1.0	1.4	0.7	0.4	1.1	0.2	0.0	0.8	-0.8	-0.4	-	-
2020 I	-3.2	-1.6	-2.0	0.1	0.3	-0.2	-0.7	1.2	0.0	-1.6	-	-
II	-14.7	-13.7	-8.5	-0.5	-4.8	-1.5	-1.9	-1.4	0.1	-1.0	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtislietu iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekus- tamaiss īpašums	Profe- sionālie, komerc- darbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	10 060.3	176.1	2 003.9	501.7	1 909.5	470.0	464.6	1 135.8	1 147.9	1 899.8	350.9	1 161.1
2018	10 380.0	175.2	2 050.4	532.0	1 967.9	498.1	471.5	1 170.1	1 201.5	1 957.4	355.8	1 203.7
2019	10 692.5	178.4	2 061.7	574.7	2 030.4	526.7	479.7	1 208.1	1 246.9	2 020.1	365.8	1 241.7
2019 III	2 683.1	44.7	516.1	144.9	509.6	132.7	120.5	302.7	313.1	506.8	91.9	311.7
IV	2 701.1	45.1	518.3	146.4	511.8	134.0	120.9	306.1	314.9	511.3	92.4	313.1
2020 I	2 624.9	45.0	497.7	143.1	480.2	132.1	121.4	304.3	304.0	510.6	86.5	293.1
II	2 343.2	44.7	429.0	126.5	382.0	126.5	117.3	299.6	256.5	493.3	67.6	255.5
% no pievienotās vērtības												
2019	100.0	1.7	19.3	5.4	19.0	4.9	4.5	11.3	11.7	18.9	3.4	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2019 III	0.3	0.2	0.1	0.5	0.3	0.3	0.5	0.3	0.2	0.2	0.5	0.7
IV	0.0	0.8	-0.7	0.0	0.0	0.4	0.2	0.5	0.2	0.3	-0.3	0.2
2020 I	-3.4	-1.4	-4.1	-3.1	-6.4	-1.3	-0.7	-0.8	-3.6	-2.1	-6.8	-6.4
II	-11.9	-2.4	-14.3	-12.8	-20.8	-4.4	-1.8	-2.2	-16.3	-7.2	-22.0	-11.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2017	2.6	0.4	3.4	2.6	2.8	6.4	1.3	0.9	5.1	1.1	1.7	2.4
2018	1.9	-0.5	1.6	2.8	2.1	6.0	0.8	1.3	3.2	1.0	0.7	1.4
2019	1.2	0.2	-1.0	3.1	1.8	4.3	2.1	1.4	1.6	1.1	1.8	1.6
2019 III	1.3	0.6	-0.8	3.2	1.9	4.5	2.3	1.4	1.8	1.2	2.3	2.0
IV	0.9	0.5	-1.4	1.6	1.5	4.0	2.3	1.6	0.8	1.1	1.5	1.8
2020 I	-3.0	-0.8	-5.1	-2.8	-6.1	1.6	0.9	0.3	-3.0	-1.4	-6.2	-5.4
II	-14.6	-2.7	-18.3	-15.1	-25.6	-5.0	-1.8	-2.2	-19.1	-8.6	-27.1	-16.0
devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2019 III	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
IV	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	-
2020 I	-3.4	0.0	-0.8	-0.2	-1.2	-0.1	0.0	-0.1	-0.4	-0.4	-0.2	-
II	-11.9	0.0	-2.7	-0.7	-3.8	-0.2	-0.1	-0.3	-1.9	-1.4	-0.7	-
devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2017	2.6	0.0	0.7	0.1	0.5	0.3	0.1	0.1	0.6	0.2	0.1	-
2018	1.9	0.0	0.3	0.1	0.4	0.3	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
2019	1.2	0.0	-0.2	0.2	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	-
2019 III	1.3	0.0	-0.2	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	-
IV	0.9	0.0	-0.3	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	-
2020 I	-3.0	0.0	-1.0	-0.2	-1.2	0.1	0.0	0.0	-0.4	-0.3	-0.2	-
II	-14.6	0.0	-3.5	-0.8	-4.9	-0.2	-0.1	-0.2	-2.2	-1.6	-0.9	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā											
	Nodarbinātības statusu dalījumā	Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	85.6	14.4	3.2	14.6	6.0	24.9	2.8	2.5	1.0	13.8	24.3	6.9
2018	100.0	85.8	14.2	3.1	14.6	6.0	24.9	2.9	2.4	1.0	14.0	24.2	6.8
2019	100.0	86.0	14.0	3.0	14.6	6.1	24.9	2.9	2.4	1.0	14.0	24.3	6.8
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.6	2.0	-0.6	-0.5	1.1	1.5	1.8	3.4	-1.5	1.8	3.7	1.1	1.1
2018	1.5	1.8	-0.1	-0.4	1.5	2.4	1.4	3.6	-1.0	1.8	2.8	1.2	0.4
2019	1.2	1.5	-0.1	-1.8	0.8	2.4	1.3	3.7	-0.4	1.1	1.4	1.5	0.7
2019 III	1.2	1.4	-0.4	-1.9	0.7	2.1	1.1	3.5	-0.3	0.7	1.3	1.5	0.9
IV	1.1	1.3	-0.6	-1.7	0.3	1.6	1.3	2.8	0.2	0.0	1.2	1.4	0.9
2020 I	0.4	0.7	-1.3	-3.6	-0.3	1.5	0.3	2.4	0.0	-0.4	0.3	1.3	-0.2
II	-2.9	-3.0	-2.3	-4.7	-2.2	-0.8	-5.9	-0.1	-1.8	-2.1	-4.0	0.3	-5.5
Nostrādātās stundas													
<i>īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	80.7	19.3	4.3	15.1	6.7	25.8	3.0	2.5	1.0	13.6	21.8	6.2
2018	100.0	81.0	19.0	4.2	15.0	6.8	25.7	3.0	2.5	1.0	13.8	21.8	6.2
2019	100.0	81.3	18.7	4.1	14.9	6.8	25.7	3.1	2.4	1.0	13.8	21.9	6.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.1	1.6	-1.0	-1.0	0.7	1.3	1.2	3.2	-2.0	1.5	3.5	0.5	0.5
2018	1.4	1.8	-0.2	0.4	1.2	2.8	1.1	3.3	-1.1	2.5	2.8	1.3	0.4
2019	1.1	1.4	-0.4	-1.4	0.4	2.0	1.0	2.8	-0.1	1.0	1.3	1.8	0.7
2019 III	1.0	1.4	-0.8	-1.8	0.4	1.5	0.8	2.7	0.2	1.2	1.1	2.0	0.8
IV	0.8	1.2	-0.6	-0.9	-0.4	0.6	1.0	2.0	0.3	0.9	1.1	1.6	1.1
2020 I	-3.7	-2.8	-7.5	-4.0	-4.2	-4.3	-5.8	0.5	-2.5	-5.1	-2.4	-0.9	-8.0
II	-16.2	-15.1	-21.0	-7.3	-15.8	-17.7	-27.1	-5.2	-4.9	-11.1	-16.5	-5.4	-24.4
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	-0.5	-0.3	-0.4	-0.5	-0.4	-0.2	-0.6	-0.2	-0.6	-0.3	-0.2	-0.7	-0.6
2018	-0.1	0.0	-0.1	0.8	-0.3	0.4	-0.3	-0.3	-0.2	0.7	0.0	0.0	0.0
2019	-0.1	0.0	-0.2	0.4	-0.5	-0.3	-0.3	-0.9	0.3	-0.2	-0.1	0.3	0.0
2019 III	-0.1	0.0	-0.4	0.1	-0.3	-0.6	-0.3	-0.8	0.4	0.5	-0.2	0.4	0.0
IV	-0.2	-0.2	0.0	0.8	-0.7	-1.0	-0.3	-0.8	0.1	1.0	-0.1	0.2	0.2
2020 I	-4.1	-3.5	-6.3	-0.4	-3.9	-5.7	-6.1	-1.9	-2.4	-4.7	-2.7	-2.1	-7.8
II	-13.7	-12.5	-19.1	-2.7	-14.0	-17.0	-22.5	-5.1	-3.1	-9.2	-13.0	-5.7	-20.0

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darba- spēks (milj.)	Nepietie- kama nodarbi- nātība (% no darba- spēka)	Bezdarbs ¹⁾											Brīvo darbvie- tu īpat- svars ³⁾
			Kopā		Ilgtērmiņa bezdarbs (% no darba- spēka) ²⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
						Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
			Milj.	% no darba- spēka		Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	Milj.	% no darba- spēka	% no darbvie- tu kop- skaita
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
% no 2019. gada kopapjoma			100.0			81.8		18.3		51.3		48.7		
2017	161.860	4.1	14.585	9.0	4.4	11.946	8.1	2.640	18.6	7.556	8.7	7.029	9.4	1.9
2018	162.485	3.7	13.211	8.1	3.8	10.823	7.3	2.388	16.8	6.809	7.8	6.402	8.5	2.1
2019	163.297	3.5	12.268	7.5	3.3	10.030	6.7	2.238	15.6	6.291	7.2	5.977	7.9	2.3
2019 III	163.039	3.5	12.171	7.5	3.2	9.942	6.7	2.229	15.5	6.282	7.2	5.890	7.8	2.2
IV	163.675	3.4	12.010	7.3	3.2	9.787	6.6	2.222	15.5	6.130	7.0	5.880	7.7	2.2
2020 I	162.865	3.4	11.846	7.3	.	9.609	6.5	2.237	15.6	6.021	6.9	5.826	7.7	1.9
II	.	.	12.167	7.5	.	9.902	6.7	2.265	16.8	6.327	7.3	5.840	7.8	.
2020 febr.	-	-	11.955	7.3	-	9.753	6.5	2.202	15.3	6.059	6.9	5.896	7.7	-
mart.	-	-	11.835	7.2	-	9.669	6.5	2.166	15.4	6.050	6.9	5.784	7.6	-
apr.	-	-	11.942	7.4	-	9.693	6.5	2.249	16.4	6.230	7.2	5.712	7.6	-
maijs	-	-	12.110	7.5	-	9.874	6.7	2.236	16.7	6.286	7.3	5.824	7.8	-
jūn.	-	-	12.449	7.7	-	10.140	6.9	2.309	17.2	6.465	7.5	5.984	8.0	-
jūl.	-	-	12.793	7.9	-	10.455	7.1	2.338	17.3	6.601	7.6	6.192	8.3	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Ja Darbaspēka apsekojuma gada un ceturkšņa dati vēl nav publicēti, tos aprēķina no mēneša datiem kā vienkāršus vidējos rādītājus.

2) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

3) Brīvo darbvieta īpatsvars ir brīvo darbvieta skaits, dalīts ar aizņemto darbvieta un brīvo darbvieta summu (%).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp-patēriņa preces	Kapitāl-preces	Patēriņa preces	Enerģētika								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	88.7	32.1	34.5	21.8	11.6	100.0	100.0	100.0	40.4	52.5	7.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2017	3.0	3.2	3.4	3.9	1.4	1.1	3.1	7.9	2.5	1.6	3.5	0.8	5.6
2018	0.7	0.9	0.6	1.1	1.4	-1.5	1.7	2.7	1.6	1.3	1.9	0.6	0.9
2019	-1.3	-1.3	-2.4	-1.8	1.5	-1.9	2.0	-4.3	2.3	0.9	3.6	0.8	1.8
2019 III	-1.6	-1.5	-3.2	-1.1	0.4	-1.9	1.2	-4.7	2.7	0.9	4.2	1.3	0.6
IV	-2.0	-2.1	-3.8	-2.8	2.0	-2.5	0.0	-5.8	2.0	0.6	3.5	-0.7	12.5
2020 I	-6.1	-6.1	-5.4	-10.2	-0.7	-5.6	-3.6	-6.5	-1.3	4.8	-4.7	-10.1	-27.3
II	-20.3	-21.5	-19.7	-28.2	-13.6	-10.5	-13.6	-26.6	-6.8	3.0	-11.3	-29.4	-50.8
2020 febr.	-2.1	-1.9	-0.8	-4.3	1.0	-3.0	-0.1	-1.4	2.6	4.0	2.2	-2.0	-6.3
mart.	-13.5	-14.3	-12.6	-22.6	-3.8	-6.3	-16.4	-16.6	-8.1	9.1	-18.7	-27.2	-60.3
apr.	-28.6	-30.2	-26.7	-41.1	-18.6	-13.3	-31.0	-37.2	-19.3	2.1	-32.2	-47.8	-79.6
maijs	-20.4	-21.6	-19.6	-28.0	-14.7	-10.3	-10.5	-28.4	-2.6	5.9	-5.9	-27.0	-48.6
jūn.	-12.3	-12.9	-13.1	-15.9	-7.7	-7.6	-5.9	-13.9	1.3	1.1	3.7	-14.2	-27.9
jūl.	.	.	.	.	.	.	.	.	0.4	1.5	0.5	-10.8	.
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati: %)													
2020 febr.	-0.1	0.0	0.8	-2.2	0.4	0.2	-0.8	-1.3	0.7	2.5	-0.3	-1.4	1.3
mart.	-11.8	-12.8	-11.7	-18.0	-5.7	-3.3	-15.0	-14.7	-10.4	5.3	-20.0	-26.3	-57.4
apr.	-18.0	-19.5	-16.8	-26.3	-13.1	-5.9	-18.2	-24.2	-12.0	-5.8	-16.6	-28.6	-45.7
maijs	12.3	13.4	9.7	26.0	6.1	3.0	29.4	11.9	20.6	2.8	38.6	38.2	139.9
jūn.	9.1	10.0	6.7	14.2	5.6	2.6	4.0	20.1	5.3	-3.2	11.8	19.3	41.0
jūl.	.	.	.	.	.	.	.	.	-1.3	0.0	-2.9	4.3	.

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)					
	Ekonomiskā noskaņo- juma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfi- dences rādītājs	Būvnie- cības konfi- dences rādītājs	Mazum- tirdznie- cības konfi- dences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpnie- cības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpnie- cības produk- cijas izlaide	Uzņēmēj- darbības aktivitāte pakalpoju- mu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide	
		Ražotāju konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)				Pakal- pojumu nozares konfi- dences rādītājs	Jaudu izman- tošana (%)					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999–2015	98.7	-5.2	80.6	-11.7	-15.4	-8.6	7.3	-	51.2	52.5	53.0	52.8	
2017	110.4	5.7	83.1	-5.4	-3.0	2.3	14.7	89.9	57.4	58.5	55.6	56.4	
2018	111.5	6.7	83.7	-4.9	7.0	1.3	15.2	90.4	54.9	54.7	54.5	54.6	
2019	103.1	-5.1	81.9	-7.1	6.4	-0.4	10.7	90.5	47.4	47.8	52.7	51.3	
2019 III	102.0	-7.1	81.4	-6.8	5.1	0.0	9.7	90.4	46.4	47.0	52.8	51.2	
	100.6	-9.2	80.9	-7.7	4.9	-0.1	9.8	90.2	46.4	46.7	52.3	50.7	
2020 I	100.0	-8.1	74.6	-8.8	3.4	-3.0	6.6	88.0	47.2	45.1	43.9	44.2	
	69.4	-27.2	70.2	-18.5	-14.9	-26.4	-39.2	85.6	40.1	34.2	30.3	31.3	
2020	marts	94.1	-11.2	-	-11.6	-1.0	-8.6	-2.3	-	44.5	38.5	26.4	29.7
	apr.	64.9	-32.5	68.3	-22.0	-16.1	-30.1	-38.6	85.7	33.4	18.1	12.0	13.6
	maijs	67.5	-27.5	-	-18.8	-17.5	-29.8	-43.6	-	39.4	35.6	30.5	31.9
	jūn.	75.8	-21.6	-	-14.7	-11.3	-19.4	-35.5	-	47.4	48.9	48.3	48.5
	jūl.	82.4	-16.2	72.1	-15.0	-11.4	-15.1	-26.2	85.6	51.8	55.3	54.7	54.9
	aug.	87.7	-12.7	-	-14.7	-11.8	-10.5	-17.2	-	51.7	55.6	50.5	51.9

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrā- jumu rādītājs (bruto)	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekus- tamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrā- jumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finan- sējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %) ¹⁾	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)						% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2017	12.1	93.9	1.5	2.3	5.1	4.7	4.7	34.1	7.3	77.5	4.6	8.7	3.1
2018	12.5	93.5	1.8	2.0	6.8	2.5	4.5	34.3	6.0	77.5	2.2	6.9	1.5
2019	13.2	93.8	1.9	2.6	4.8	5.4	3.6	33.6	6.3	77.5	2.2	4.0	1.7
2019 II	13.1	93.3	2.4	2.4	4.7	4.0	3.9	33.9	6.1	78.2	1.5	18.6	1.2
2019 III	13.3	93.4	2.4	2.5	4.1	4.5	3.6	33.7	6.2	79.0	1.7	-0.8	1.3
2019 IV	13.2	93.8	0.8	2.6	3.1	5.4	3.6	33.6	6.3	77.5	2.2	-6.9	1.7
2020 I	14.1	93.6	0.6	2.7	-1.7	2.8	4.0	32.6	5.2	79.0	2.1	1.7	1.8

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četrpāršņu uzkrājumu, parāda un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvījamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tīrajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Definēts kā konsolidētie aizdevumi un parāda vērtspapīru saistības.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu balance. Tekošais kants un kapitāla kants

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais kants											Kapitāla kants ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi			
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2019 III	1 089.0	996.1	92.9	604.3	519.6	251.2	222.3	205.2	184.8	28.3	69.4	9.8	7.8
IV	1 089.2	1 010.5	78.7	609.2	519.7	252.9	247.8	198.0	180.1	29.2	62.9	16.5	18.7
2020 I	1 050.0	1 000.7	49.3	585.8	498.2	241.8	257.8	193.2	180.8	29.3	63.8	10.8	10.8
II	860.7	814.9	45.9	473.3	414.0	194.0	181.4	166.2	151.9	27.3	67.6	10.7	8.7
2020 janv.	364.0	350.5	13.4	201.6	174.4	84.9	88.9	67.3	61.3	10.2	25.9	2.9	3.3
febr.	362.6	339.9	22.7	200.8	171.2	84.2	90.0	67.5	60.2	10.1	18.5	3.8	3.3
marts	323.5	310.3	13.2	183.4	152.6	72.7	78.9	58.5	59.3	8.9	19.5	4.1	4.3
apr.	275.8	261.8	13.9	144.9	131.4	63.1	58.9	58.2	50.3	9.5	21.3	4.0	3.6
maijs	283.8	272.5	11.3	157.0	136.4	64.6	60.5	53.8	49.0	8.4	26.6	3.4	2.3
jūn.	301.2	280.5	20.7	171.4	146.2	66.3	62.0	54.1	52.6	9.4	19.7	3.3	2.8
12 mēnešu kumulētie darījumi													
2020 jūn.	4 089.0	3 822.2	266.8	2 272.5	1 951.5	939.8	909.2	762.5	697.7	114.1	263.7	47.7	46.0
12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)													
2020 jūn.	35.5	33.2	2.3	19.7	16.9	8.2	7.9	6.6	6.1	1.0	2.3	0.4	0.4

1) Kapitāla kanta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā				Papildpos- tenis: apstrādes rūpniecība	Kopā				Papildposteni	
			Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Starp- patēriņa preces		Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2019 III	3.3	0.5	586.5	279.3	117.9	177.9	489.1	531.7	298.3	88.0	137.3	388.2	60.2
IV	2.2	-2.1	591.9	276.5	125.1	179.0	496.6	525.7	291.3	86.4	138.5	385.2	60.7
2020 I	-1.7	-4.2	577.3	275.1	115.3	175.5	480.4	506.8	283.4	82.3	133.5	369.7	56.7
II	-23.5	-21.7	447.9	.	.	.	369.4	421.3	.	.	.	317.8	.
2020 janv.	0.2	-0.6	196.8	93.5	39.0	60.1	164.7	177.7	100.1	28.7	46.1	129.0	22.3
febr.	1.2	-1.7	198.2	93.1	41.0	61.0	166.3	172.8	97.1	27.0	46.1	126.8	20.0
marts	-6.0	-10.2	182.3	88.5	35.3	54.4	149.4	156.3	86.3	26.5	41.3	113.9	14.4
apr.	-30.0	-25.4	136.1	69.4	26.3	37.4	109.6	135.1	72.1	24.6	36.0	99.5	7.8
maijs	-29.9	-26.8	147.7	71.7	28.6	44.3	123.3	139.1	71.6	25.2	39.7	106.8	7.8
jūn.	-10.0	-12.3	164.2	.	.	.	136.5	147.0	.	.	.	111.5	.
Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)													
2019 III	1.0	1.5	106.9	109.4	103.4	106.3	106.2	109.9	108.5	111.4	113.2	112.0	96.7
IV	0.0	-1.8	107.2	108.4	108.3	105.8	107.1	107.4	105.5	105.6	112.9	109.9	96.4
2020 I	-4.1	-5.0	103.6	106.7	100.0	102.3	102.3	103.7	103.4	99.7	108.4	104.7	98.9
II	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2019 dec.	2.1	-0.9	106.3	107.7	106.6	104.1	105.6	105.7	104.2	101.1	111.2	107.7	99.2
2020 janv.	-2.8	-3.6	105.5	107.7	101.3	105.2	105.0	107.1	106.2	105.4	111.4	109.3	102.0
febr.	-1.3	-2.1	106.9	108.1	107.3	106.9	106.6	106.8	106.3	100.2	113.4	109.2	101.1
marts	-7.8	-9.1	98.5	104.2	91.3	94.8	95.3	97.3	97.7	93.5	100.4	95.7	93.6
apr.	-30.0	-20.3	74.5	82.4	67.6	67.0	70.4	88.2	88.4	87.9	88.4	84.6	82.9
maijs	-29.5	-21.3	81.1	85.4	75.5	78.9	79.4	91.6	88.7	92.5	97.2	91.6	79.6

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakal- pojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neap- strādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakal- pojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Adminis- tratīvi regulē- jamās cenas
		Kopā	Kopā (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2019. gada kopapjoma	100.0	100.0	70.9	55.5	44.5	100.0	14.5	4.5	26.4	10.1	44.5	87.0	13.0
2017	101.8	1.5	1.0	1.6	1.4	-	-	-	-	-	-	1.6	1.0
2018	103.6	1.8	1.0	2.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.7	2.1
2019	104.8	1.2	1.0	1.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.1	1.9
2019 III	105.1	1.0	0.9	0.7	1.3	0.2	0.5	1.7	0.2	-1.5	0.4	0.9	1.6
IV	105.3	1.0	1.2	0.4	1.7	0.3	0.4	0.0	0.1	0.2	0.4	1.0	1.2
2020 I	104.7	1.1	1.1	0.8	1.5	0.1	0.6	1.2	0.1	-1.3	0.1	1.2	0.8
II	105.5	0.2	0.9	-0.6	1.2	-0.4	0.8	3.6	-0.1	-7.9	0.3	0.2	0.5
2020 marts	105.1	0.7	1.0	0.3	1.3	-0.3	0.3	-0.1	0.0	-3.3	0.0	0.8	0.7
apr.	105.4	0.3	0.9	-0.4	1.2	-0.2	0.3	3.7	-0.1	-4.8	0.2	0.3	0.6
maijs	105.3	0.1	0.9	-0.9	1.3	-0.1	0.2	-0.3	0.0	-1.7	0.1	0.0	0.6
jūn.	105.7	0.3	0.8	-0.5	1.2	0.2	0.1	-0.2	0.0	1.7	0.1	0.2	0.4
jūl.	105.3	0.4	1.2	-0.1	0.9	0.2	-0.4	-1.9	1.5	0.5	-0.2	0.4	0.4
aug. ³⁾	104.9	-0.2	0.4	.	0.7	-0.4	0.1	0.2	-1.6	0.0	0.0	.	.

	Preces						Pakalpojumi					
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakari	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija						
							14	15				
% no 2019. gada kopapjoma	19.0	14.5	4.5	36.5	26.4	10.1	11.0	6.5	7.2	2.6	15.3	8.4
2017	1.8	1.5	2.4	1.5	0.3	4.9	1.3	1.2	2.1	-1.1	2.1	0.8
2018	2.2	2.1	2.3	1.9	0.3	6.4	1.2	1.2	1.5	-0.1	2.0	1.4
2019	1.8	1.9	1.4	0.5	0.3	1.1	1.4	1.3	2.0	-0.7	1.7	1.5
2019 III	1.8	1.9	1.6	0.0	0.3	-0.7	1.5	1.5	2.2	-0.8	1.1	1.5
IV	1.8	1.9	1.6	-0.3	0.4	-2.1	1.5	1.5	2.4	-0.2	2.0	1.5
2020 I	2.2	2.0	2.8	0.0	0.5	-1.0	1.6	1.4	1.7	0.0	1.6	1.5
II	3.4	2.3	6.7	-2.7	0.2	-10.3	1.4	1.3	1.1	0.1	1.2	1.5
2020 marts	2.4	2.1	3.6	-0.9	0.5	-4.5	1.5	1.4	1.2	0.1	1.4	1.5
apr.	3.6	2.3	7.6	-2.4	0.3	-9.7	1.4	1.3	0.7	-0.4	1.3	1.5
maijs	3.4	2.4	6.7	-3.2	0.2	-11.9	1.4	1.3	1.4	0.3	1.3	1.6
jūn.	3.2	2.3	6.0	-2.4	0.2	-9.3	1.4	1.3	1.1	0.3	1.2	1.5
jūl.	2.0	1.6	3.1	-1.2	1.6	-8.4	1.3	1.2	0.2	-0.6	0.9	1.5
aug. ³⁾	1.7	1.6	2.3	.	-0.1	-7.8	.	.	.	.	.	.

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonālās izlīdzināšanas pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būv- niecība ²⁾	Mājokļu cenas ³⁾	Komer- cību cenu ekspe- rimentālais rādītājs ³⁾
	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Ener- ģētika			
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pār- tīka, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepār- tīkas preces					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopējuma	100.0	100.0	77.3	72.1	28.9	20.7	22.5	16.5	5.9	27.9			
2017	100.8	3.0	3.0	2.1	3.2	0.9	1.9	2.9	0.2	5.6	2.0	4.4	4.7
2018	104.0	3.2	2.4	1.5	2.6	1.0	0.4	0.2	0.6	8.1	2.5	4.8	4.1
2019	104.7	0.7	0.6	0.7	0.1	1.5	1.0	1.1	0.8	-0.1	1.9	4.2	4.6
2019 III	104.2	-0.6	0.0	0.5	-0.4	1.5	1.0	1.2	0.8	-4.3	1.1	4.0	4.3
IV	104.4	-1.2	0.0	0.4	-1.2	1.4	1.7	2.4	0.7	-5.9	1.7	4.3	4.3
2020 I	103.8	-1.5	0.0	0.4	-1.4	1.2	2.3	3.4	0.6	-7.3	1.4	4.9	.
II	100.2	-4.4	-3.0	-0.4	-2.6	1.0	1.1	1.5	0.6	-15.5	.	.	.
2020 febr.	104.1	-1.3	0.3	0.5	-1.1	1.2	2.3	3.4	0.7	-6.6	-	-	-
marts	102.5	-2.8	-1.4	0.2	-1.9	1.1	2.3	3.5	0.6	-11.1	-	-	-
apr.	100.4	-4.5	-3.1	-0.3	-2.6	1.1	1.7	2.5	0.6	-16.5	-	-	-
maijs	99.8	-5.0	-3.5	-0.6	-2.9	0.9	1.0	1.3	0.5	-17.2	-	-	-
jūn.	100.5	-3.7	-2.3	-0.5	-2.5	1.1	0.7	0.8	0.6	-12.8	-	-	-
jūl.	101.1	-3.3	-2.1	-0.4	-2.0	0.9	0.6	0.5	0.7	-11.6	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati un valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Dzīvojamo ēku ražošanas izmaksas.

3) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Izejvielu cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas izejvielu cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas	Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepār- tikas izejvielas
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
% no kopējuma										100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6
2017	102.0	1.1	1.5	1.3	1.6	1.7	1.9	2.8	48.1	5.8	-3.5	16.6	6.7	-1.6	17.8
2018	103.4	1.4	1.7	1.5	1.8	1.9	1.4	2.2	60.4	-0.7	-5.8	4.3	-0.1	-5.3	5.7
2019	105.2	1.7	1.5	1.2	1.7	2.2	0.7	0.2	57.2	1.6	3.7	-0.1	2.6	7.5	-2.3
2019 III	105.3	1.8	1.3	1.0	1.7	2.2	0.2	-1.0	55.7	1.8	3.7	0.2	1.7	6.5	-3.1
IV	106.0	1.8	1.2	1.1	1.6	1.7	0.4	-0.8	56.5	3.7	8.6	-0.6	5.1	13.7	-3.6
2020 I	106.6	1.9	1.4	1.2	2.6	2.1	0.0	-1.3	45.9	1.9	7.6	-3.1	1.4	7.5	-4.9
II	107.6	2.4	1.4	0.7	4.5	1.7	-1.8	-4.4	28.5	-2.6	3.7	-8.1	-4.8	-0.9	-9.2
2020 marts	-	-	-	-	-	-	-	-	29.7	-3.2	3.9	-9.4	-4.3	1.4	-10.4
apr.	-	-	-	-	-	-	-	-	21.5	-4.5	4.2	-12.1	-7.3	-2.0	-13.0
maijs	-	-	-	-	-	-	-	-	28.4	-1.4	5.5	-7.5	-3.5	1.3	-8.7
jūn.	-	-	-	-	-	-	-	-	35.5	-1.8	1.3	-4.6	-3.7	-2.0	-5.7
jūl.	-	-	-	-	-	-	-	-	37.3	-2.3	-1.4	-3.2	-5.0	-5.7	-4.2
aug.	-	-	-	-	-	-	-	-	37.4	.	.	.	.	.	.

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazum-tirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2015	4.3	-	-	-4.5	32.3	56.7	56.3	-	49.7
2017	9.3	5.2	7.1	2.8	12.9	64.6	56.3	55.1	51.6
2018	11.6	7.5	9.5	12.5	20.6	65.4	57.9	56.1	52.7
2019	4.3	7.2	9.0	7.4	18.3	48.8	57.1	50.4	52.4
2019 III	1.9	6.6	8.4	4.9	17.9	46.4	56.5	48.9	52.0
IV	1.4	6.9	7.9	5.9	14.7	44.2	56.9	48.6	52.0
2020 I	2.0	6.6	7.4	3.9	13.3	45.6	54.7	48.0	49.7
II	-6.8	-3.7	-7.5	-11.7	11.0	44.2	48.1	46.1	43.3
2020 marts	-0.3	3.9	2.8	-1.1	10.6	44.2	49.7	47.2	45.3
apr.	-7.5	-8.0	-9.9	-12.9	5.9	44.6	44.5	45.8	40.2
maijs	-8.6	-3.1	-8.8	-11.3	12.6	43.0	47.7	45.8	43.3
jūn.	-4.4	0.1	-3.9	-10.8	14.5	45.1	52.2	46.6	46.3
jūl.	-1.1	-0.6	-0.1	-9.9	12.7	47.5	52.5	49.0	47.8
aug.	-2.1	0.7	-1.2	-7.7	13.9	50.1	53.4	49.4	48.2

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2016. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītās nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2018. gada kopapjoma	100.0	100.0	75.3	24.7	69.0	31.0	
2017	101.8	1.8	1.7	1.8	1.8	1.7	1.5
2018	104.2	2.4	2.3	2.6	2.5	2.1	2.1
2019	106.8	2.5	2.6	2.2	2.4	2.6	2.2
2019 III	103.4	2.5	2.7	2.3	2.6	2.4	2.6
IV	113.2	2.4	2.3	2.2	2.2	2.6	2.0
2020 I	103.2	3.4	3.4	3.6	3.1	4.2	1.9
II	.	.	.	.	.	.	1.7

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2017	106.3	0.7	0.1	-0.7	0.6	0.6	-0.9	-1.7	4.2	1.3	1.9	1.1
2018	108.3	1.9	1.5	1.8	1.5	1.4	0.3	0.4	4.7	2.4	2.3	2.6
2019	110.3	1.9	-0.8	3.4	1.0	1.6	1.1	-0.5	2.5	1.1	2.5	1.7
2019 III	110.6	1.7	-1.8	3.6	0.7	1.5	0.9	-0.9	2.3	0.9	2.4	0.9
IV	110.9	1.6	-0.2	2.5	1.3	1.4	0.2	-0.6	-0.2	1.5	2.7	1.9
2020 I	114.1	4.4	-2.1	4.5	2.5	5.7	2.7	-1.3	1.9	4.7	5.2	6.9
II	119.6	8.6	-0.6	10.2	7.0	13.3	2.8	-1.0	-3.9	11.2	10.8	21.0
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2017	111.4	1.7	1.1	1.6	1.6	1.5	2.0	1.1	3.3	2.6	1.9	1.7
2018	113.8	2.2	1.4	1.9	1.8	2.1	2.6	2.2	4.2	2.8	2.0	3.0
2019	116.0	1.9	1.3	1.5	1.8	2.1	1.7	2.0	2.8	1.3	2.2	2.7
2019 III	116.6	2.0	0.7	2.0	1.7	2.3	1.8	1.7	3.0	1.3	2.1	2.3
IV	116.7	1.6	2.0	0.8	1.2	1.6	1.3	1.5	1.4	1.1	2.3	2.5
2020 I	115.9	0.6	0.8	-0.5	-1.9	-1.0	1.9	-0.4	2.5	1.2	2.4	0.4
II	110.4	-4.6	1.5	-8.0	-8.4	-10.4	-2.2	-0.9	-4.0	-6.3	1.0	-6.7
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2017	104.8	1.0	0.9	2.3	1.0	0.9	2.9	2.8	-0.9	1.4	0.0	0.6
2018	105.1	0.3	-0.1	0.1	0.3	0.7	2.4	1.8	-0.5	0.4	-0.2	0.3
2019	105.1	0.0	2.0	-1.8	0.7	0.5	0.6	2.4	0.3	0.2	-0.4	1.1
2019 III	105.4	0.3	2.6	-1.5	1.0	0.8	0.9	2.6	0.7	0.5	-0.3	1.4
IV	105.2	-0.1	2.2	-1.7	-0.1	0.2	1.1	2.1	1.6	-0.4	-0.4	0.6
2020 I	101.6	-3.6	2.9	-4.8	-4.2	-6.3	-0.8	1.0	0.7	-3.3	-2.6	-6.1
II	92.3	-12.2	2.1	-16.5	-14.4	-20.9	-4.9	0.1	-0.1	-15.7	-8.9	-22.9
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2017	113.4	2.1	1.3	1.9	1.7	1.9	2.1	1.8	3.3	2.6	2.5	2.3
2018	115.9	2.2	0.9	2.0	1.2	2.2	2.8	2.4	3.4	2.8	2.0	2.7
2019	118.1	1.9	0.8	2.0	2.2	2.2	2.5	1.5	2.8	1.3	1.7	2.8
2019 III	118.2	2.0	0.9	2.4	2.3	2.3	2.5	0.9	2.4	1.3	1.5	2.4
IV	118.6	1.8	1.3	1.6	2.3	1.8	2.4	1.2	0.7	1.1	2.1	2.5
2020 I	121.7	4.2	3.0	3.2	2.9	4.3	3.7	1.8	5.7	3.4	4.5	8.1
II	128.1	9.0	5.4	6.2	7.4	12.7	4.5	4.4	6.3	6.1	6.5	15.0
Darba ražīgums stundā												
2017	107.2	1.5	1.5	2.7	1.2	1.5	3.1	3.4	-0.6	1.6	0.6	1.2
2018	107.6	0.4	-0.9	0.3	0.0	1.0	2.7	2.0	-1.2	0.4	-0.3	0.3
2019	107.7	0.2	1.6	-1.4	1.1	0.8	1.5	2.2	0.5	0.3	-0.7	1.0
2019 III	107.6	0.4	2.4	-1.2	1.6	1.1	1.8	2.1	0.2	0.7	-0.8	1.5
IV	107.6	0.2	1.4	-1.0	0.9	0.5	2.0	2.0	0.6	-0.3	-0.5	0.4
2020 I	108.0	0.5	3.3	-0.9	1.6	-0.3	1.1	3.5	5.6	-0.7	-0.5	1.9
II	109.3	1.7	5.0	-2.9	3.1	2.0	0.2	3.3	10.0	-3.1	-3.4	-3.6

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1									
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti		Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem		Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi												
2017	1 112.0	6 638.1	7 750.1	1 196.6	2 261.8	3 458.3	11 208.5	74.4	512.0	72.6	659.1	11 867.5
2018	1 163.3	7 114.7	8 278.1	1 124.9	2 299.0	3 423.9	11 702.0	74.3	524.0	71.5	669.8	12 371.8
2019	1 220.0	7 724.2	8 944.2	1 069.5	2 363.8	3 433.4	12 377.5	78.5	531.6	7.9	618.0	12 995.6
2019 III	1 204.1	7 605.6	8 809.6	1 110.0	2 354.8	3 464.7	12 274.4	74.5	546.3	19.1	640.0	12 914.4
IV	1 220.0	7 724.2	8 944.2	1 069.5	2 363.8	3 433.4	12 377.5	78.5	531.6	7.9	618.0	12 995.6
2020 I	1 261.8	8 075.3	9 337.1	1 077.5	2 361.4	3 439.0	12 776.1	109.9	533.5	56.5	700.0	13 476.0
II	1 304.5	8 401.0	9 705.5	1 076.0	2 403.1	3 479.1	13 184.5	96.4	584.6	16.7	697.7	13 882.3
2020 febr.	1 236.2	7 826.7	9 062.8	1 065.0	2 359.7	3 424.8	12 487.6	84.9	551.3	26.0	662.2	13 149.8
marts	1 261.8	8 075.3	9 337.1	1 077.5	2 361.4	3 439.0	12 776.1	109.9	533.5	56.5	700.0	13 476.0
apr.	1 276.8	8 229.6	9 506.5	1 071.0	2 376.7	3 447.7	12 954.2	94.9	546.6	37.7	679.3	13 633.4
maijs	1 296.5	8 334.7	9 631.3	1 095.1	2 389.1	3 484.2	13 115.4	96.6	556.9	26.8	680.2	13 795.6
jūn.	1 304.5	8 401.0	9 705.5	1 076.0	2 403.1	3 479.1	13 184.5	96.4	584.6	16.7	697.7	13 882.3
jūl. ^(p)	1 311.1	8 473.0	9 784.1	1 082.7	2 409.4	3 492.0	13 276.1	109.5	607.5	10.3	727.3	14 003.4
Darījumi												
2017	36.0	592.6	628.6	-109.5	34.5	-74.9	553.7	6.5	-10.8	-18.5	-22.7	530.9
2018	50.3	465.1	515.4	-74.0	45.2	-28.9	486.6	-0.9	12.3	-3.3	8.1	494.7
2019	56.7	603.1	659.8	-60.0	62.8	2.7	662.5	4.1	-1.8	-57.6	-55.3	607.2
2019 III	15.1	181.2	196.3	-4.6	14.8	10.2	206.5	-0.6	21.1	-18.1	2.5	209.0
IV	15.9	122.8	138.8	-38.0	8.1	-29.9	108.8	4.5	-16.0	-9.5	-21.1	87.8
2020 I	41.8	346.6	388.3	6.1	-2.5	3.7	392.0	31.1	2.0	46.7	79.8	471.7
II	42.7	322.7	365.4	0.4	42.1	42.5	407.8	-12.9	51.1	-40.7	-2.4	405.4
2020 febr.	7.9	81.9	89.8	1.2	-2.6	-1.4	88.4	9.0	3.0	1.3	13.3	101.7
marts	25.6	249.3	274.9	12.8	1.7	14.5	289.5	25.0	-17.6	28.7	36.1	325.6
apr.	15.1	151.4	166.5	-7.8	15.2	7.4	173.9	-15.4	13.2	-18.5	-20.7	153.2
maijs	19.7	103.3	123.0	26.7	12.8	39.5	162.5	2.4	10.3	-11.7	1.0	163.5
jūn.	7.9	67.9	75.9	-18.5	14.0	-4.4	71.4	0.1	27.7	-10.4	17.4	88.8
jūl. ^(p)	6.6	151.5	158.1	11.7	6.5	18.1	176.2	14.1	22.9	-4.3	32.8	209.0
Pieauguma temps												
2017	3.3	9.8	8.8	-8.3	1.6	-2.1	5.2	9.5	-2.1	-21.1	-3.3	4.7
2018	4.5	7.0	6.6	-6.2	2.0	-0.8	4.3	-1.3	2.4	-4.7	1.2	4.2
2019	4.9	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-86.7	-8.2	4.9
2019 III	4.7	8.5	7.9	-2.6	3.0	1.1	5.9	3.0	8.7	-65.4	1.1	5.7
IV	4.9	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-86.7	-8.2	4.9
2020 I	7.0	10.9	10.4	-3.7	1.8	0.0	7.4	47.5	2.0	51.5	9.8	7.5
II	9.7	13.1	12.6	-3.3	2.7	0.8	9.2	29.4	11.1	-54.1	9.2	9.2
2020 febr.	5.4	8.6	8.1	-5.6	2.0	-0.4	5.6	17.6	6.0	-47.4	2.5	5.5
marts	7.0	10.9	10.4	-3.7	1.8	0.0	7.4	47.5	2.0	51.5	9.8	7.5
apr.	8.0	12.5	11.9	-5.2	2.1	-0.3	8.3	28.2	3.8	2.0	6.2	8.2
maijs	9.3	13.0	12.5	-2.5	2.3	0.7	9.1	35.9	5.8	-34.2	6.3	9.0
jūn.	9.7	13.1	12.6	-3.3	2.7	0.8	9.2	29.4	11.1	-54.1	9.2	9.2
jūl. ^(p)	9.8	14.1	13.5	-1.5	2.7	1.4	10.1	46.2	13.4	-64.3	12.8	10.2

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2017	2 240.3	1 797.4	285.0	149.1	8.8	6 317.6	3 702.8	562.1	2 051.9	0.8	991.1	206.6	415.3
2018	2 331.4	1 898.7	277.3	147.8	7.6	6 644.9	4 035.9	517.6	2 090.1	1.4	998.2	202.9	435.5
2019	2 476.2	2 062.7	256.9	150.1	6.5	7 040.7	4 395.5	492.5	2 151.8	0.9	1 036.9	214.4	467.8
2019 III	2 450.9	2 031.3	262.2	151.4	5.9	6 964.9	4 318.1	504.5	2 141.3	1.0	1 042.3	221.3	465.5
IV	2 476.2	2 062.7	256.9	150.1	6.5	7 040.7	4 395.5	492.5	2 151.8	0.9	1 036.9	214.4	467.8
2020 I	2 609.4	2 190.9	263.2	147.5	7.7	7 161.4	4 530.5	472.0	2 158.3	0.6	1 151.7	226.4	475.3
II	2 867.6	2 392.7	320.1	148.6	6.2	7 349.8	4 681.9	462.7	2 204.3	0.9	1 067.8	225.3	466.0
2020 febr.	2 507.0	2 097.6	253.7	150.3	5.4	7 086.6	4 452.7	482.5	2 150.6	0.8	1 051.7	215.3	475.7
marts	2 609.4	2 190.9	263.2	147.5	7.7	7 161.4	4 530.5	472.0	2 158.3	0.6	1 151.7	226.4	475.3
apr.	2 715.5	2 277.9	284.8	146.5	6.3	7 242.1	4 596.8	467.1	2 177.4	0.8	1 120.1	229.8	464.8
maijs	2 824.5	2 355.8	316.8	147.2	4.7	7 299.7	4 642.9	464.8	2 191.1	1.0	1 100.8	231.1	459.4
jūn.	2 867.6	2 392.7	320.1	148.6	6.2	7 349.8	4 681.9	462.7	2 204.3	0.9	1 067.8	225.3	466.0
jūl. ^(p)	2 919.1	2 433.7	333.1	147.1	5.2	7 400.2	4 729.7	456.1	2 213.3	1.1	1 037.8	243.5	473.8
Darījumi													
2017	180.7	182.4	-1.9	-0.8	0.9	254.7	304.7	-82.1	33.6	-1.5	54.9	7.2	26.7
2018	93.1	105.3	-9.7	-1.1	-1.4	326.5	324.8	-45.0	46.1	0.5	0.5	-3.9	19.1
2019	146.1	163.7	-18.8	1.7	-0.5	394.5	358.4	-25.7	62.4	-0.5	29.1	10.2	30.1
2019 III	40.7	43.9	-2.9	1.0	-1.3	116.9	109.6	-6.0	13.9	-0.6	25.1	3.8	4.4
IV	28.8	34.6	-4.3	-2.2	0.7	76.8	76.9	-11.5	11.5	-0.2	-3.0	-6.9	1.8
2020 I	130.6	126.4	5.6	-2.5	1.2	119.5	134.2	-20.9	6.4	-0.3	112.1	11.7	7.4
II	260.4	203.1	57.7	1.1	-1.5	190.4	152.7	-9.0	46.5	0.3	-88.7	-0.6	-9.2
2020 febr.	31.3	33.6	-3.3	-0.2	1.3	25.2	30.9	-4.9	-0.8	0.0	27.0	-2.5	8.5
marts	102.7	93.5	9.6	-2.7	2.3	74.9	77.8	-10.4	7.7	-0.2	100.6	11.1	-0.4
apr.	104.6	86.0	21.0	-1.0	-1.4	80.2	66.0	-5.1	19.1	0.2	-34.4	3.5	-10.5
maijs	112.3	80.2	33.0	0.7	-1.5	59.1	46.7	-1.9	14.2	0.1	-22.4	1.6	-5.4
jūn.	43.5	36.9	3.7	1.4	1.5	51.1	40.0	-2.0	13.2	-0.1	-32.0	-5.7	6.7
jūl. ^(p)	59.2	46.3	15.2	-1.5	-0.8	53.1	49.6	-5.8	9.1	0.2	44.5	19.0	7.9
Pieauguma temps													
2017	8.6	11.2	-0.7	-0.5	11.5	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.1	5.8	3.6	6.9
2018	4.2	5.9	-3.5	-0.7	-16.5	5.2	8.8	-8.0	2.3	67.7	0.0	-1.9	4.6
2019	6.3	8.6	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.0	3.0	-36.8	2.9	5.0	6.9
2019 III	6.4	8.0	-2.6	2.8	-11.8	6.3	9.3	-4.1	3.1	-10.1	3.6	4.3	6.6
IV	6.3	8.6	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.0	3.0	-36.8	2.9	5.0	6.9
2020 I	9.7	12.1	-2.2	-1.0	24.8	6.0	9.8	-8.4	2.3	-56.7	16.8	5.9	2.9
II	19.1	20.5	21.2	-1.7	-13.5	7.4	11.2	-9.3	3.7	-48.3	4.5	3.7	0.9
2020 febr.	6.5	9.0	-7.6	1.1	-13.8	5.4	8.6	-6.8	2.3	-46.9	7.1	3.1	4.6
marts	9.7	12.1	-2.2	-1.0	24.8	6.0	9.8	-8.4	2.3	-56.7	16.8	5.9	2.9
apr.	13.7	16.1	5.5	-2.2	-11.6	6.7	10.6	-9.1	2.9	-48.2	12.2	8.0	1.0
maijs	17.7	19.2	18.3	-2.0	-31.8	7.0	10.9	-9.2	3.2	-37.5	9.6	7.1	-0.2
jūn.	19.1	20.5	21.2	-1.7	-13.5	7.4	11.2	-9.3	3.7	-48.3	4.5	3.7	0.9
jūl. ^(p)	20.4	21.4	27.2	-2.8	-15.8	7.4	11.3	-10.2	3.8	-40.1	9.2	10.4	3.2

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot naudas tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi								
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem				
										Koriģētie aizdevumi ²⁾			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Atlikumi													
2017	4 617.2	1 032.3	3 571.0	13 114.0	10 870.5	11 165.8	4 323.4	5 600.3	838.0	108.7	1 440.4	803.2	
2018	4 676.7	1 006.2	3 659.0	13 415.9	11 122.4	11 482.8	4 402.3	5 742.1	851.2	126.8	1 517.9	775.6	
2019	4 652.5	984.4	3 656.3	13 865.6	11 452.2	11 838.5	4 472.5	5 930.9	896.1	152.6	1 560.5	852.9	
2019 III	4 696.5	999.8	3 685.1	13 776.5	11 394.4	11 764.2	4 488.5	5 876.3	883.5	146.2	1 570.6	811.5	
	IV	4 652.5	984.4	3 656.3	13 865.6	11 452.2	11 838.5	4 472.5	5 930.9	896.1	152.6	1 560.5	852.9
2020 I	4 775.0	1 006.9	3 756.3	14 046.9	11 688.3	12 063.7	4 601.8	5 966.5	958.5	161.5	1 558.2	800.3	
	II	5 300.8	1 005.8	4 283.3	14 245.5	11 783.1	12 165.5	4 717.7	5 993.9	917.8	153.7	1 644.2	818.2
2020 febr.	4 672.1	993.0	3 667.3	13 942.3	11 531.5	11 897.5	4 488.9	5 983.3	909.1	150.1	1 565.3	845.5	
	marts	4 775.0	1 006.9	3 756.3	14 046.9	11 688.3	12 063.7	4 601.8	5 966.5	958.5	161.5	1 558.2	800.3
apr.	4 962.3	1 015.5	3 935.0	14 122.9	11 728.0	12 103.9	4 670.7	5 960.9	939.7	156.8	1 609.0	785.9	
maijs	5 131.2	1 017.5	4 101.9	14 225.1	11 805.1	12 179.2	4 719.2	5 981.8	949.7	154.4	1 627.1	793.0	
jūn.	5 300.8	1 005.8	4 283.3	14 245.5	11 783.1	12 165.5	4 717.7	5 993.9	917.8	153.7	1 644.2	818.2	
jūl. ^(p)	5 589.1	1 003.6	4 573.7	14 126.8	11 813.4	12 183.2	4 729.6	6 015.7	914.0	154.1	1 496.8	816.6	
Darījumi													
2017	287.5	-43.7	330.6	363.2	274.2	316.4	84.9	173.2	19.7	-3.5	63.6	25.4	
2018	90.3	-28.4	118.7	374.8	307.3	382.1	123.6	166.3	-0.4	17.8	88.1	-20.6	
2019	-88.3	-23.5	-65.2	453.0	378.7	426.0	115.0	199.9	42.5	21.2	30.6	43.8	
2019 III	-2.6	-0.9	-1.7	129.7	102.3	104.5	27.2	52.0	9.2	13.9	20.7	6.6	
	IV	-5.2	-15.6	10.2	90.2	78.5	104.6	2.8	60.2	9.1	6.5	-7.8	19.5
2020 I	134.0	21.9	112.2	228.6	246.0	238.3	135.7	41.8	59.6	8.8	15.0	-32.3	
	II	506.4	-1.7	508.0	194.8	102.5	110.3	123.1	33.0	-45.9	-7.7	80.8	11.5
2020 febr.	6.7	-1.5	8.2	40.7	20.9	26.1	6.5	22.9	-5.0	-3.4	20.6	-0.9	
	marts	136.3	13.8	122.5	143.5	167.1	176.9	118.6	-11.6	48.7	11.4	8.9	-32.6
apr.	194.0	8.3	185.6	68.4	38.2	38.0	71.6	-5.3	-23.5	-4.7	46.7	-16.4	
maijs	159.0	1.6	157.5	103.8	79.1	76.9	51.4	22.1	7.9	-2.4	19.2	5.6	
jūn.	153.4	-11.5	164.9	22.6	-14.8	-4.6	0.0	16.2	-30.4	-0.6	14.9	22.4	
jūl. ^(p)	96.6	-2.1	98.7	75.0	47.7	37.7	21.6	24.4	1.1	0.6	26.7	0.7	
Pieauguma temps													
2017	6.6	-4.1	10.2	2.8	2.6	2.9	2.0	3.2	2.4	-3.2	4.6	3.2	
2018	2.0	-2.8	3.4	2.9	2.8	3.4	2.9	3.0	-0.1	16.4	6.1	-2.6	
2019	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	5.0	16.2	2.0	5.6	
2019 III	-1.1	-0.5	-1.3	3.2	3.2	3.6	2.9	3.2	3.5	14.4	3.3	2.6	
	IV	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	16.2	2.0	5.6	
2020 I	1.6	0.4	1.9	4.2	4.8	5.0	4.9	3.3	11.4	20.7	3.0	-0.6	
	II	13.6	0.4	17.3	4.7	4.7	4.8	6.5	3.2	4.1	16.3	7.1	0.7
2020 febr.	-2.0	-1.0	-2.2	3.4	3.5	3.7	2.4	3.9	5.0	14.8	2.0	4.1	
	marts	1.6	0.4	1.9	4.2	4.8	5.0	4.9	3.3	11.4	20.7	3.0	-0.6
apr.	6.2	1.5	7.5	4.4	4.7	4.9	6.0	3.0	7.7	21.2	6.3	-3.4	
maijs	9.8	1.1	12.2	4.9	5.2	5.3	6.7	3.3	8.5	20.9	6.8	-2.4	
jūn.	13.6	0.4	17.3	4.7	4.7	4.8	6.5	3.2	4.1	16.3	7.1	0.7	
jūl. ^(p)	15.5	0.2	19.8	5.0	4.7	4.7	6.5	3.3	4.0	14.8	9.3	0.4	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājāsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
		Koriģētie aizdevumi ⁴⁾					Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2017	4 323.4	4 358.7	986.2	821.2	2 516.1	5 600.3	5 867.4	654.8	4 216.4	729.0
2018	4 402.3	4 487.6	993.0	843.7	2 565.6	5 742.1	6 025.2	682.6	4 356.8	702.7
2019	4 472.5	4 575.5	970.7	877.0	2 624.8	5 930.9	6 224.3	719.8	4 524.2	686.9
2019 III	4 488.5	4 581.9	982.0	873.5	2 633.0	5 876.3	6 165.7	711.2	4 473.5	691.6
IV	4 472.5	4 575.5	970.7	877.0	2 624.8	5 930.9	6 224.3	719.8	4 524.2	686.9
2020 I	4 601.8	4 703.7	1 002.0	915.8	2 683.9	5 966.5	6 254.2	715.5	4 566.5	684.5
II	4 717.7	4 827.0	957.9	991.5	2 768.3	5 993.9	6 277.6	700.6	4 602.9	690.3
2020 febr.	4 488.9	4 586.3	957.4	880.0	2 651.5	5 983.3	6 264.7	728.4	4 567.3	687.6
marts	4 601.8	4 703.7	1 002.0	915.8	2 683.9	5 966.5	6 254.2	715.5	4 566.5	684.5
apr.	4 670.7	4 775.2	988.4	961.2	2 721.1	5 960.9	6 247.1	701.0	4 574.6	685.3
maijs	4 719.2	4 822.8	958.1	997.9	2 763.2	5 981.8	6 265.1	698.6	4 593.9	689.3
jūn.	4 717.7	4 827.0	957.9	991.5	2 768.3	5 993.9	6 277.6	700.6	4 602.9	690.3
jūl. ^(p)	4 729.6	4 831.4	950.7	997.9	2 781.1	6 015.7	6 292.4	703.2	4 620.5	692.0
Darījumi										
2017	84.9	134.8	0.6	39.1	45.2	173.2	165.6	45.0	134.0	-5.9
2018	123.6	175.7	18.6	32.7	72.3	166.3	188.6	41.3	134.3	-9.3
2019	115.0	144.7	-11.7	43.1	83.6	199.9	217.2	40.7	168.7	-9.4
2019 III	27.2	34.0	3.6	6.3	17.3	52.0	54.9	8.4	46.5	-2.9
IV	2.8	21.7	-5.3	7.5	0.5	60.2	63.7	9.4	53.7	-2.9
2020 I	135.7	135.2	28.9	43.4	63.3	41.8	37.6	-2.9	45.9	-1.1
II	123.1	130.4	-38.0	80.8	80.3	33.0	30.0	-13.2	36.8	9.4
2020 febr.	6.5	7.5	-8.0	4.2	10.3	22.9	22.3	4.5	17.5	0.9
marts	118.6	121.4	48.0	36.1	34.6	-11.6	-4.3	-11.9	3.5	-3.1
apr.	71.6	72.8	-13.4	47.0	38.0	-5.3	-6.1	-14.2	7.0	1.9
maijs	51.4	50.5	-28.4	39.1	40.8	22.1	18.8	-2.1	19.7	4.6
jūn.	0.0	7.2	3.9	-5.3	1.5	16.2	17.3	3.2	10.1	3.0
jūl. ^(p)	21.6	15.9	-6.0	10.2	17.4	24.4	18.4	3.0	18.8	2.6
Pieauguma temps										
2017	2.0	3.2	0.1	5.0	1.8	3.2	2.9	7.3	3.3	-0.8
2018	2.9	4.1	1.9	4.0	2.9	3.0	3.2	6.4	3.2	-1.3
2019	2.6	3.2	-1.2	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2019 III	2.9	3.6	-0.8	5.1	3.6	3.2	3.4	6.0	3.5	-1.6
IV	2.6	3.2	-1.2	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2020 I	4.9	5.5	2.9	9.1	4.3	3.3	3.4	3.8	4.0	-1.2
II	6.5	7.1	-1.1	16.1	6.2	3.2	3.0	0.2	4.1	0.4
2020 febr.	2.4	3.0	-2.1	5.0	3.2	3.9	3.7	6.2	4.3	-1.0
marts	4.9	5.5	2.9	9.1	4.3	3.3	3.4	3.8	4.0	-1.2
apr.	6.0	6.6	1.1	13.7	5.3	3.0	3.0	1.3	3.9	-0.8
maijs	6.7	7.3	-1.5	17.5	6.3	3.3	3.0	0.3	4.2	0.1
jūn.	6.5	7.1	-1.1	16.1	6.2	3.2	3.0	0.2	4.1	0.4
jūl. ^(p)	6.5	7.0	-2.2	16.5	6.4	3.3	3.0	0.2	4.2	0.9

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklassificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājāsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2017	342.7	6 771.1	1 967.5	59.8	2 017.5	2 726.2	933.7	316.3	143.5	92.5
2018	379.3	6 818.7	1 940.7	56.1	2 099.1	2 722.8	1 033.7	443.4	187.0	194.9
2019	350.3	7 062.0	1 946.5	50.1	2 156.1	2 909.3	1 459.9	429.9	178.9	187.2
2019 III	388.0	7 101.1	1 948.1	57.2	2 162.2	2 933.6	1 484.9	445.6	184.2	198.1
IV	350.3	7 062.0	1 946.5	50.1	2 156.1	2 909.3	1 459.9	429.9	178.9	187.2
2020 I	413.2	7 036.8	1 935.5	47.2	2 121.7	2 932.4	1 573.5	530.7	183.7	196.5
II	676.1	7 039.4	1 931.4	43.9	2 080.5	2 983.7	1 555.9	495.6	158.3	173.7
2020 febr.	417.1	7 130.4	1 942.5	48.2	2 162.2	2 977.4	1 613.8	469.2	177.9	191.2
marts	413.2	7 036.8	1 935.5	47.2	2 121.7	2 932.4	1 573.5	530.7	183.7	196.5
apr.	521.0	7 059.6	1 930.3	46.1	2 125.7	2 957.4	1 568.2	560.6	187.6	203.3
maijs	598.8	7 046.5	1 934.1	45.1	2 101.8	2 965.4	1 543.7	540.8	196.5	211.4
jūn.	676.1	7 039.4	1 931.4	43.9	2 080.5	2 983.7	1 555.9	495.6	158.3	173.7
jūl. ^(p)	756.4	7 041.6	1 931.5	43.7	2 046.7	3 019.8	1 529.3	556.1	159.8	172.6
Darījumi										
2017	39.0	-73.4	-83.5	-6.6	-71.1	87.8	-96.1	-58.2	-61.2	-28.5
2018	40.5	51.2	-37.8	-4.9	16.0	77.9	89.0	32.3	16.2	23.6
2019	-28.2	106.9	-5.3	-3.3	27.5	88.1	310.1	11.1	-2.7	-2.5
2019 III	14.6	12.7	-14.6	-1.0	4.8	23.6	93.5	15.8	6.9	7.4
IV	-37.5	4.3	-1.4	-3.7	-14.3	23.7	-1.0	-29.4	-5.3	-10.9
2020 I	63.2	-47.7	-8.9	-2.9	-45.2	9.3	74.3	50.2	4.7	9.3
II	263.0	-4.7	-2.3	-3.3	-16.0	16.9	-47.6	10.2	-25.4	-22.8
2020 febr.	45.0	0.5	-6.8	-0.6	-5.0	12.8	58.2	41.6	6.8	9.0
marts	-3.9	-40.8	0.5	-1.0	-42.7	2.4	-27.2	28.2	5.8	5.3
apr.	107.9	-19.3	-6.0	-1.0	-1.1	-11.1	-62.5	41.9	4.0	6.8
maijs	77.8	16.4	5.7	-1.0	-8.1	19.6	1.8	-7.0	8.9	8.1
jūn.	77.4	-1.8	-2.0	-1.2	-6.8	8.3	13.2	-24.7	-38.2	-37.6
jūl. ^(p)	17.3	-9.4	-2.1	-0.2	-9.0	1.9	-33.4	78.6	1.5	-1.1
Pieauguma temps										
2017	12.6	-1.1	-4.0	-9.6	-3.4	3.4	-	-	-29.8	-23.5
2018	11.8	0.8	-1.9	-8.1	0.8	2.9	-	-	8.1	7.7
2019	-7.4	1.6	-0.3	-6.0	1.3	3.2	-	-	-1.5	-1.5
2019 III	-3.2	1.8	-0.3	-0.7	2.2	3.1	-	-	6.9	11.0
IV	-7.4	1.6	-0.3	-6.0	1.3	3.2	-	-	-1.5	-1.5
2020 I	11.9	0.2	-0.1	-11.1	-2.5	2.8	-	-	-0.3	0.6
II	81.3	-0.5	-1.4	-19.6	-3.3	2.5	-	-	-10.9	-9.2
2020 febr.	4.2	0.9	-0.3	-9.1	-0.7	3.0	-	-	-7.6	-6.9
marts	11.9	0.2	-0.1	-11.1	-2.5	2.8	-	-	-0.3	0.6
apr.	42.3	0.0	-0.4	-13.4	-2.2	2.1	-	-	-6.6	-4.9
maijs	63.1	0.1	0.0	-15.9	-2.6	2.5	-	-	-0.3	0.2
jūn.	81.3	-0.5	-1.4	-19.6	-3.3	2.5	-	-	-10.9	-9.2
jūl. ^(p)	85.6	-0.6	-0.1	-20.2	-4.1	2.2	-	-	-16.6	-16.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2016	-1.5	-1.7	0.0	0.2	0.1	0.7
2017	-1.0	-1.4	0.1	0.2	0.1	1.0
2018	-0.5	-1.0	0.1	0.2	0.3	1.4
2019	-0.6	-1.0	0.1	0.0	0.2	1.0
2019 II	-0.7	.	.	.	.	1.1
III	-0.8	.	.	.	.	0.9
IV	-0.6	.	.	.	.	1.0
2020 I	-1.0	.	.	.	.	0.6

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi				Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi					Kapitāla izdevumi
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas	Atlīdzība nodarbinātajiem			Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2016	46.2	45.7	12.6	13.0	15.3	0.5	47.7	44.1	10.0	5.3	2.1	22.7	3.6
2017	46.2	45.8	12.8	13.0	15.2	0.4	47.2	43.4	9.9	5.3	1.9	22.5	3.8
2018	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.5	47.0	43.3	9.9	5.3	1.8	22.3	3.7
2019	46.5	46.0	13.0	13.1	15.1	0.5	47.1	43.4	9.9	5.3	1.6	22.5	3.7
2019 II	46.4	46.0	12.9	13.1	15.1	0.5	47.1	43.4	9.9	5.3	1.8	22.4	3.7
III	46.4	45.9	12.9	13.1	15.1	0.5	47.2	43.4	9.9	5.3	1.7	22.5	3.8
IV	46.5	46.0	13.0	13.1	15.1	0.4	47.1	43.4	9.9	5.3	1.6	22.5	3.7
2020 I	46.6	46.1	13.1	13.0	15.1	0.5	47.6	43.9	10.0	5.4	1.6	22.9	3.8

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs			Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta	
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērtēs- papīri	Kreditori (rezidenti)		Kreditori (nerezī- denti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas
	1				5	MFI 6								
2016	90.0	3.3	15.7	71.0	47.5	30.9	42.5	9.4	80.7	17.9	29.8	42.3	87.9	2.1
2017	87.8	3.2	14.6	70.0	48.3	32.2	39.5	8.6	79.1	16.4	29.0	42.3	86.0	1.8
2018	85.8	3.1	13.8	68.9	48.1	32.5	37.8	8.0	77.8	16.0	28.4	41.3	84.4	1.5
2019	84.1	3.0	13.1	68.0	45.5	30.7	38.6	7.7	76.4	15.7	28.0	40.4	82.8	1.3
2019 II	86.2	3.1	13.4	69.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
III	85.9	3.2	13.3	69.3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	84.1	3.0	13.1	68.0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2020 I	86.3	3.1	13.4	69.8	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas	Cita		
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016	-0.8	-0.7	0.2	0.3	0.3	-0.1	0.0	0.1	0.0	-0.1	-0.3	1.6
2017	-2.3	-1.0	-0.1	0.4	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.4	-1.2	0.9
2018	-1.9	-1.4	0.4	0.5	0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.9	0.8
2019	-1.7	-1.0	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.2	0.1	-0.8	0.9
2019 II	-1.0	-1.1	0.8	0.7	0.7	-0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	-0.8	1.4
III	-1.2	-0.9	0.6	0.3	0.2	-0.1	0.0	0.2	-0.1	0.3	-0.9	1.4
IV	-1.7	-1.0	0.1	0.2	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.2	0.1	-0.9	0.9
2020 I	-0.1	-0.6	0.5	0.7	0.5	0.0	0.0	0.1	-0.2	0.1	-0.1	1.8

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucies perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Apgrozībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Kopā	Mainīgā procentu likme		Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2017	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1
2018	12.6	11.1	3.7	1.5	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.4	0.9
2019	12.2	10.8	3.6	1.4	0.3	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2019 II	12.5	11.0	3.6	1.4	0.4	7.4	2.3	1.3	0.0	2.6	2.3	0.5	0.9
III	12.7	11.3	3.8	1.4	0.4	7.4	2.2	1.3	-0.1	2.6	2.3	0.3	1.0
IV	12.2	10.8	3.6	1.4	0.3	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2020 I	12.3	11.0	4.1	1.3	0.3	7.5	2.0	1.2	-0.2	2.4	1.9	0.1	1.0
2020 febr.	12.0	10.7	4.1	1.3	0.3	7.6	2.1	1.2	-0.1	2.4	1.9	0.2	1.1
marts	12.3	11.0	4.1	1.3	0.3	7.5	2.0	1.2	-0.2	2.4	1.9	0.1	1.0
apr.	13.1	11.8	4.5	1.3	0.3	7.5	2.0	1.2	-0.2	2.3	2.1	0.1	1.1
maijs	14.1	12.7	4.2	1.4	0.4	7.4	2.0	1.2	-0.2	2.4	2.1	0.1	1.1
jūn.	14.7	13.3	4.7	1.4	0.4	7.5	2.0	1.1	-0.2	2.3	2.0	0.1	0.9
jūl.	14.5	13.2	4.6	1.4	0.4	7.5	1.9	1.1	-0.2	2.3	2.0	0.1	1.0

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)									
2016	-2.4	1.2	-0.5	-0.7	0.5	-4.3	-3.6	-2.4	0.3
2017	-0.7	1.2	-0.8	-0.3	0.7	-3.0	-2.9	-2.4	2.0
2018	-0.8	1.9	-0.6	0.1	1.0	-2.5	-2.3	-2.2	-3.7
2019	-1.9	1.4	-0.3	0.4	1.5	-2.8	-3.0	-1.6	1.7
2019 II	-1.6	1.7	-0.9	0.4	0.6	-2.8	-2.9	-2.2	-4.9
III	-1.8	1.4	-1.0	0.5	0.6	-2.7	-3.2	-2.0	2.2
IV	-1.9	1.5	-0.3	0.4	1.5	-2.8	-3.0	-1.6	1.7
2020 I	-2.7	1.3	-1.3	0.0	1.0	-3.3	-3.5	-2.4	2.2
Valdības parāds									
2016	104.9	69.2	10.2	73.8	178.5	99.2	98.0	134.8	103.4
2017	101.7	65.3	9.3	67.7	176.2	98.6	98.3	134.1	93.9
2018	99.8	61.9	8.4	63.5	181.2	97.6	98.1	134.8	100.6
2019	98.6	59.8	8.4	58.8	176.6	95.5	98.1	134.8	95.5
2019 II	102.4	61.1	9.1	63.0	179.5	98.6	99.2	137.7	107.0
III	102.2	61.1	9.0	61.3	178.1	97.5	100.1	137.0	97.9
IV	98.7	59.8	8.4	57.3	176.6	95.5	98.1	134.8	95.5
2020 I	104.4	61.3	8.9	59.1	176.7	98.8	101.2	137.6	97.7

	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2016	0.2	0.2	1.8	1.0	0.0	-1.5	-1.9	-1.9	-2.5	-1.7
2017	-0.8	0.5	1.3	3.3	1.3	-0.8	-3.0	0.0	-1.0	-0.7
2018	-0.8	0.6	3.1	1.9	1.4	0.2	-0.4	0.7	-1.0	-0.9
2019	-0.2	0.3	2.2	0.5	1.7	0.7	0.2	0.5	-1.3	-1.1
2019 II	-1.4	0.0	4.0	1.0	1.5	0.3	0.1	0.5	-1.0	-1.3
III	-1.1	-0.3	3.2	0.5	1.3	0.3	-0.1	0.6	-1.1	-1.9
IV	-0.2	0.3	2.2	0.5	1.7	0.7	0.2	0.5	-1.3	-1.0
2020 I	-0.6	-0.4	1.2	-1.7	1.5	0.4	-0.1	-0.8	-1.9	-1.1
Valdības parāds										
2016	40.9	39.7	20.1	55.5	61.9	82.9	131.5	78.7	52.0	63.2
2017	39.3	39.1	22.3	50.3	56.9	78.3	126.1	74.1	51.3	61.3
2018	37.2	33.8	21.0	45.6	52.4	74.0	122.0	70.4	49.4	59.6
2019	36.9	36.3	22.1	43.1	48.6	70.4	117.7	66.1	48.0	59.4
2019 II	37.5	35.9	20.3	45.5	51.0	71.7	120.7	67.7	48.7	61.5
III	37.1	35.7	20.0	43.2	49.3	71.0	120.2	68.1	48.5	60.1
IV	36.9	36.2	22.1	42.9	48.7	70.3	117.7	66.1	48.0	59.2
2020 I	37.1	33.2	22.3	44.4	49.5	72.8	120.0	69.6	49.3	64.2

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese	60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis	+49 69 1344 0
Interneta vietne	www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. septembrī.

ISSN 2363-3506

ES kataloga numurs QB-BP-20-006-LV-N